

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 14 juni 2021

Tid:

kl. 16:00-21:00

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-37

Justerat den 21 juni 2021

Anslaget den 22 juni 2021

Cecilia Brinck

Rana Nasrindotter

Björn Ljung

Hans Altsjö
Sekreterare

**§ 1
Justering**

1:e vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och Björn Ljung (L) justerar protokollet tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker måndag den 21 juni 2021.

§ 2

**Interpellation av Jan Valeskog (S) till trafikborgarrådet
Daniel Helldén (MP) om Brommaplan**

KS 2020/1216

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Jan Valeskog (S) har ställt en interpellation om Brommaplan. Kommunfullmäktige beslutade den 28 september 2020 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Helldén (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Valeskog och Helldén samt Peter Wallmark.

§ 3
Bordläggning av interpellationer

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna som redovisas i punkterna 3 - 5 i kungörelsen.

§ 4

Interpellation av Lisa Palm (Fi) till socialborgarrådet Jan Jönsson (L) om psykisk ohälsa hos barn och unga under pandemin

KS 2020/1274

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Lisa Palm (Fi) har ställt en interpellation om psykisk ohälsa hos barn och unga under pandemin. Kommunfullmäktige beslutade den 12 oktober 2020 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Jönsson (L) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Lisa Palm och borgarrådet Jönsson.

§ 5**Interpellation av Jan Valeskog (S) till finansborgarrådet
Anna König Jerlmyr (M) om varför inte en gång- och
cykelbro från Strandvägen till Djurgården påbörjas i
enlighet med tidigare utfästelser**

KS 2020/1289

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Jan Valeskog (S) har ställt en interpellation om varför inte en gång- och cykelbro från Strandvägen till Djurgården påbörjas i enlighet med tidigare utfästelser. Kommunfullmäktige beslutade den 2 november 2020 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Valeskog, König Jerlmyr och Helldén.

**§ 6
Bordläggning av interpellationer**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna som redovisas i punkterna 8 - 14 i kungörelsen.

§ 7**Interpellation av Jan Valeskog (S) till
stadsbyggnadsborgarrådet Joakim Larsson (M) om
Brommaplans nödvändiga upprustning samt om den
pågående obstruktionen av ombyggnationen av
Brommaplansrondellen**

KS 2021/412

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Jan Valeskog (S) har ställt en interpellation om Brommaplans nödvändiga upprustning samt om den pågående obstruktionen av ombyggnationen av Brommaplansrondellen. Kommunfullmäktige beslutade den 12 april 2021 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Larsson (L) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Valeskog och Larsson.

**§ 8
Interpellationer**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna som redovisas i punkterna 16 - 25 i kungörelsen.

§ 9 Frågestund

Fråga 1

Borgarrådet Wanngård (S) ställer en fråga om stadsövergripande uppföljning av upphandlad värfärdsverksamhet.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 2

Sara Stenudd (V) ställer en fråga om hur översiktsplanen efterföljs.

Borgarrådet Larsson (M) svarar på frågan.

Fråga 3

Peter Wallmark (SD) ställer en fråga om stadens laddinfrastruktur.

Borgarrådet Helldén (MP) svarar på frågan.

Fråga 4

Lisa Palm (Fi) ställer en fråga: Vad händer med Snösätra?

Borgarrådet Naddebo (C) svarar på frågan.

Fråga 5

Emilia Bjuggren (S) ställer en fråga om utförsäljningen av Brännkyrkahallen.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 6

Cecilia Herrström (V) ställer en fråga om ombildningar i Bagarmossen.

Borgarrådet Wedin (M) svarar på frågan.

Fråga 7

Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) ställer en fråga om att nå grupper som inte söker sig till kolloversamheten.

Borgarrådet Naddebo (C) svarar på frågan.

Fråga 8

Salar Rashid (S) ställer en fråga om feriearbeten.

Borgarrådet Ernlund (C) svarar på frågan.

**§ 10
Anmälningar**

Skrivelser som inkommit till kommunfullmäktige under tiden 1 juni - 14 juni 2021 och delgivits berörda organ godkänns.

Länsstyrelsen Stockholms beslut den 9 juni 2021 att utse nya ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige för tiden till och med den 14 oktober 2022 anmäls.

Mona Wallsén (SD) har utsetts till ny ledamot efter ledamoten Felix Byström (SD). Göran Ek (SD) har utsetts till ersättare.

Krisledningsnämndens protokoll 2021-06-09 anmäls.

**§ 11
Närvaro**

Närvaro antecknas i **bilaga 1**.

**§ 12
Justering**

1:e vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och Björn Ljung (L) justerar protokollet tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker måndag den 21 juni 2021.

§ 13**Valärenden i kommunfullmäktige 2021**

Valärende i kommunfullmäktige 2021-06-14

KS 2021/46

Beslut

1. Avsigelser och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens och kommunstyrelsens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende i kommunfullmäktige den 14 juni 2021 behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 14

Bordläggning av interpellationer samt ny interpellation

Beslut

1. Interpellationerna punkt 3-5, 8-14 och 16 - 25 i kungörelsen bordläggs.
2. Interpellationen punkt 136 i kungörelsen får ställas och bordläggs.

Ny interpellation

1. Interpellation av Arvand Mirsafian (V) till socialborgarrådet Jan Jönsson (L) om vilka kostnader marknadshyror innebär för kommunen
Dnr KS 2021/799

§ 15
Stockholms stads program för att motverka hemlöshet
2020-2025

KS 2020/353

Kommunfullmäktige beslutar att tillfälligt bordlägga ärendet.

§ 16**Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relationer 2021-2025**

Hemställan från socialnämnden

KS 2020/924

Beslut

1. Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relationer 2021-2025, bilaga 2 till utlåtandet, antas.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att anta samt att uppmana samtliga bolagsstyrelser att anta Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relationer 2021-2025, bilaga 2 till utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relationer 2021-2025.

I debatten yttrar sig borgarrådet Jönsson, Alexandra Mattsson Åkerström, Lisa Palm, Karin Gustafsson och Maria Ljuslin.

Förslag till beslut

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Karin Gustafsson (S), Alexandra Mattsson Åkerström (V) och Lisa Palm (Fi) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17**Stockholms stads program för att motverka hemlöshet
2020-2025**

Hemställan från socialnämnden

KS 2020/353

Beslut

1. Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025 antas, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025 gäller från och med 1 juli 2021.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025.

I debatten yttrar sig borgarrådet Jönsson, Alexandra Mattsson Åkerström, Michaela Hollis, Madeleine Kaharascho Fridh, Robert Mjörnberg, Karin Gustafsson, Fritz Lennaárd, Björn Ljung och Anders Göransson.

Förslag till beslut

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Karin Gustafsson (S), Alexandra Mattsson Åkerström (V) och Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18
Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024

Hemställan från socialnämnden
KS 2020/923

Beslut

Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024, antas enligt bilaga 2 till utlåtandet och enligt vad som anförs i utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024.

I debatten yttrar sig borgarrådet Jönsson, Alexandra Mattsson Åkerström och Madeleine Kaharascho Fridh.

Förslag till beslut

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19

Lättnader gällande avgifter för serveringstillstånd 2021 med anledning av coronapandemin

Hemställan från socialnämnden

KS 2021/648

Beslut

1. Socialnämndens framställan om att avgifter för serveringstillstånd och tillsyn av serveringstillstånd 2021 efterskänks godkänns.
2. Socialnämnden medges att i samband med tertialrapport 2 återkomma med eventuellt behov av budgetjustering.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller lättnader gällande avgifter för serveringstillstånd 2021 med anledning av coronapandemin.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20**Krav för tunga lastbilar i upphandling av
transporttjänster i Stockholms stad**

Hemställan från miljö- och hälsoskyddsnämnden

KS 2020/1422

Beslut

1. Krav för tunga lastbilar i upphandling av transporttjänster godkänns i enlighet med miljö- och hälsoskyddsnämnden förslag samt vad som anförs i utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del godkänna, samt ge stadens alla bolagsstyrelser i uppdrag att godkänna krav för tunga lastbilar i upphandling av transporttjänster i enlighet med miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag.
3. Analys av marknad och konsekvenser ska genomföras per inköpskategori som stöd och vägledning till vilken nivå av krav som är möjliga och lämpliga att ställa i respektive upphandling i enlighet med vad som anförs i utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller krav för tunga lastbilar i upphandling av transporttjänster i Stockholms stad.

I ärendet yttrar sig borgarrådet Luhr.

Förslag till beslut

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21

Redovisning av motioner, inlämnade före den 1 juli 2020, som inte behandlats av kommunstyrelsen

KS 2021/529

Beslut

Redovisning av motioner, inlämnade före den 1 juli 2020, som inte behandlats av kommunstyrelsen godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller redovisning av motioner, inlämnade före den 1 juli 2020, som inte behandlats av kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Tilläggsavtal till Avtalet avseende finansiering och tidplan för utbyggnad av tunnelbanan samt tidplan för bostadsåtagande (Stockholmsförhandlingen)**

KS 2021/580

Beslut

1. "Tilläggsavtal till Avtalet avseende finansiering och tidplan för utbyggnad av tunnelbanan samt tidplan för bostadsåtagande" enligt bilaga till utlåtandet godkänns.
2. "Tilläggsavtal till Huvudavtal och Delprojektavtal avseende utbyggd tunnelbana enligt 2013 års Stockholmsöverenskommelse" från 2017 (Dnr 111-10/2017, kommunfullmäktiges beslut den 6 mars 2017, § 17) upphör att gälla i och med antagande av föreliggande Tilläggsavtal.
3. Stadens ökade kostnad för utbyggnad av tunnelbanan, 1 242 miljoner kronor i prisnivå januari 2016, uppräknat med konsumentprisindex (KPI), finansieras genom avsättning till medfinansiering av infrastrukturella projekt.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller tilläggsavtal till Avtalet avseende finansiering och tidplan för utbyggnad av tunnelbanan samt tidplan för bostadsåtagande (Stockholmsförhandlingen).

I debatten yttrar sig borgarråden König Jerlmyr och Valeskog.

Förslag till beslut

Borgarrådet König Jerlmyr (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23

**Ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för
Stockholms stad - förändringar avseende hundrastgårdar
inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämndsområde**
Hemställen från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
KS 2021/496

Beslut

1. Ändringar i Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun, i enlighet med bilaga 2-3 till utlåtandet, godkänns.
2. Beslutet anmäls till Länsstyrelsen Stockholm.
3. Föreskrifterna kungörs genom att det på kommunens digitala anslagstavla tillkännages att protokoll för de beslutade föreskrifterna har justerats.
4. Beslutet gäller från kungörandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms stad - förändringar avseende hundrastgårdar inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämndsområde.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för
Stockholms stad - Upphävt badförbud vid Hornsbergs
strand i Kungsholmens stadsdelsnämndsområde**

Framställan från Kungsholmens stadsdelsnämnd

KS 2020/1454

Beslut

1. Framställan från Kungsholmens stadsdelsnämnd om att ändra bilaga 7 till de lokala ordningsföreskrifterna och upphäva badförbud vid Hornsbergs strand i enlighet med bilaga 3 till utlåtandet godkänns, samt i övrigt hänvisa till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Beslutet anmäls till Länsstyrelsen Stockholm.
3. Föreskrifter kungörs genom att det på kommunens digitala anslagstavla tillkännages att protokoll för de beslutade föreskrifterna har justerats.
4. Beslutet gäller från kungörandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms stad - Upphävt badförbud vid Hornsbergs strand i Kungsholmens stadsdelsnämndsområde.

I debatten yttrar sig borgarrådet Luhr, Rasmus Jonlund och Mikael Valier.

Förslag till beslut

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25**Reviderat genomförandebeslut för del av fastigheten
Sköndal 2:1 i Sköndal, projekt Sandåkravägen**

Framställan från exploateringsnämnden

KS 2021/437

Beslut

1. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom del av Sköndal 2:1, projekt Sandåkravägen, till en investeringsutgift om 94,4 mnkr.
2. Utgifterna för år 2021 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2022.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller reviderat genomförandebeslut för del av fastigheten Sköndal 2:1 i Sköndal, projekt Sandåkravägen.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26**Överenskommelse om exploatering med försäljning och tomträtt, för kontor och centrumändamål inom fastigheterna Hangö 1, Ladugårdsgärdet 1:9 och 1:40 och Neapel 3, Södra Värtan i Norra Djurgårdsstaden**

Framställan från exploateringsnämnden

KS 2021/643

Beslut

1. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom fastigheterna Hangö 1, Ladugårdsgärdet 1:9, Ladugårdsgärdet 1:40 och Neapel 3 till en investeringsutgift om 981 mnkr, investeringsinkomst om 15 mnkr samt en försäljningsinkomst om 796 mnkr.
2. Utgifterna för år 2021 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2022.
3. Exploateringsnämnden medges rätt att träffa överenskommelse om exploatering med Niam VI Neapel 3 AB avseende tomträtten Neapel 3 samt att träffa erforderliga avtal.
4. Försäljning av mark inom fastigheterna Hangö 1, Ladugårdsgärdet 1:9, Ladugårdsgärdet 1:40 och Neapel 3 till Niam VII Norra Djurgårdsstaden AB, Fastighets AB Hangö och Fastighets AB Pirhuset med en preliminär köpeskilling om cirka 796 mnkr godkänns och exploateringsnämnden medges rätt att träffa erforderliga avtal.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller överenskommelse om exploatering med försäljning och tomträtt, för kontor och centrumändamål inom fastigheterna Hangö 1, Ladugårdsgärdet 1:9 och 1:40 och Neapel 3, Södra Värtan i Norra Djurgårdsstaden.

I ärendet yttrar sig Johan Nilsson.

Förslag till beslut

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27**Central upphandling av kontanthanteringstjänster**

KS 2021/576

Beslut

1. Kommunstyrelsen ska genomföra central upphandling av kontanthanteringstjänster.
2. Kommunstyrelsen ska besluta om upphandlingsdokument, tilldelning av kontrakt, avbrytande av upphandling, avtalstecknande, eventuella förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder, samt att häva avtal.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge bolagen inom koncernen i uppdrag att delta i central upphandling av kontanthanteringstjänster med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller central upphandling av kontanthanteringstjänster.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 28**Central upphandling av tjänster för förbetalda kort**

KS 2021/577

Beslut

1. Kommunstyrelsen ska genomföra central upphandling av tjänster för förbetalda kort.
2. Kommunstyrelsen ska besluta om upphandlingsdokument, tilldelning av kontrakt, avbrytande av upphandling, avtalstecknande, eventuella förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder, samt att häva avtal.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller central upphandling av tjänster för förbetalda kort.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 29

Likvidering av Stockholms Stadshus AB:s vilande dotterbolag AB Glasbrukskvarteret SWF

Hemställan från Stockholm Stadshus AB

KS 2020/665

Beslut

Likvidation av AB Glasbrukskvarteret SWF org nr. 556409-1832 godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller likvidering av Stockholms Stadshus AB:s vilande dotterbolag AB Glasbrukskvarteret SWF.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 30**Inrättande av Hagsätraskogens naturreservat**

Hemställan från exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden

KS 2021/371

Beslut

1. Naturreservat för Hagsätraskogen med det syfte, de föreskrifter och den avgränsning som framgår av bilaga 2 och 3 till utlåtandet inrättas.
2. Skötselplan enligt bilaga 4 till utlåtandet för naturreservatet Hagsätraskogen fastställs.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller inrättande av Hagsätraskogens naturreservat.

I debatten yttrar sig borgarråden Luhr, Bjuggren och Naddebo samt Sara Stenudd och Madeleine Kaharascho Fridh.

Förslag till beslut

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Bjuggren (S), Sara Stenudd (V) och Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 31

AB Stockholmshems nyproduktion av bostäder i kv. Rosenlundsparken, Södermalm

Reviderat genomförandebeslut

KS 2021/425

Beslut

Genomförandet av AB Stockholmshems nybyggnation av bostäder i kv. Rosenlundsparken, Södermalm, med en investeringsutgift om 726 mnkr godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Stockholmshems nyproduktion av bostäder i kv. Rosenlundsparken, Södermalm.

I ärendet yttrar sig Björn Ljung.

Förslag till beslut

Björn Ljung (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 32**Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser**

Framställan från arbetsmarknadsnämnden

KS 2020/904

Beslut

Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser godkänns enligt bilaga 2 till utlåtandet och med hänvisning till det som anförs i utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser.

I debatten yttrar sig borgarrådet Ernlund, Salar Rashid, Ofelia Namazova, Andrea Hedin och Tiemon Okojevoh.

Förslag till beslut

Borgarrådet Ernlund (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 33

Inrättande av etableringscentrum

Framställan från arbetsmarknadsnämnden

KS 2021/208

Beslut

Inrättande av etableringscentrum godkänns i enlighet med arbetsmarknadsnämndens framställan och med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller inrättande av etableringscentrum.

I debatten yttrar sig borgarrådet Ernlund, Martin Westmont, Salar Rashid, Andrea Hedin, Tiemon Okojevoh och borgarrådet Jönsson.

Förslag till beslut

Borgarrådet Ernlund (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Martin Westmont (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 34**Satsa på ett litteraturhus**

Motion av Sissela Nordling Blanco och Madeleine
Kaharascho Fridh (båda Fi)
KS 2019/764

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i
utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Feministiskt initiativ reserverar sig mot
beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion
om att satsa på ett litteraturhus.

I debatten yttrar sig Madeleine Kaharascho Fridh, borgarrådet
Naddebo och Tiemon Okojevoh.

Förslag till beslut

Borgarrådet Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar
enligt kommunstyrelsens förslag.

Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) föreslår att kommunfullmäktige
beslutar att bifalla motionen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 35**Masshantering**

Motion av Emilia Bjuggren och Jan Valeskog (båda S)

KS 2019/1295

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om masshantering.

I debatten yttrar sig borgarråden Bjuggren och Larsson, Sara Stenudd samt borgarråden Helldén och Valeskog.

Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Bjuggren (S) och Sara Stenudd (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 36
Bordläggning av motioner**

Motionerna i punkt 53 - 135 i kungörelsen bordläggs.

§ 37
Nyväckta motioner

Följande motioner väcktes under perioden 1 juni - 14 juni 2021.

1. Motion av Peter Wallmark (SD) om Liljevalchs utbyggnad Rotel II
Dnr KS 2021/756
2. Motion av Peter Wallmark (SD) om medborgarundersökning om arkitektur Rotel II
Dnr KS 2021/757
3. Motion av Peter Wallmark (SD) om fördjupat medborgardeltagande i förtätningsprojekt Rotel II
Dnr KS 2021/758
4. Motion av Tina Kratz och Hassan Jama (båda V) om fritidsbibliotek Rotel X
Dnr KS 2021/804
5. Motion av Clara Lindblom m.fl. (alla V) om marknadshyror i allmännyttan Rotel III
Dnr KS 2021/805
6. Motion av Salar Rashid (S) om att ta tillvara de sociala företagen i Stockholm Rotel I
Dnr KS 2021/817
7. Motion av Emilia Bjuggren (S) om att införa en kulturgaranti för stadens barn och unga Rotel X
Dnr KS 2021/818
8. Motion av Emilia Bjuggren och Salar Rashid (båda S) om kulturskyltar i Fruängen Rotel X
Dnr KS 2021/819
9. Motion av Salar Rashid (S) om etablering av ungdomspakt Rotel VI
Dnr KS 2021/820
10. Motion av Fredrik Pettersson (S) om att staden inrättar en visningsmiljö om välfärdsteknik för att bidra till trygghet och säkerhet Rotel VII
Dnr KS 2021/821
11. Motion av Anders Göransson (S) om att tillgängliggöra stadens parkplaner Rotel I
Dnr KS 2021/822

Bilaga 1 till kommunfullmäktiges protokoll 2021-06-14 § 11**Närvarolista**

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 14 juni 2021

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
24	Brinck, Cecilia §§ 10-27		M	17:50	21:01
97	Nasrindotter, Rana §§ 1-9, 28-37		S	15:59	21:02
57	Abdullahi Ali, Nassir		S	17:56	21:01
25	Bjuggren, Emilia		S	17:01	21:01
100	Edlund, Ingela		S	16:18	21:01
20	Ernlund, Karin		C	17:00	21:02
78	Fors, Emilie	Jonlund, Rasmus	L	17:48	21:03
27	Gustafsson, Karin		S	17:04	21:01
53	Göransson, Anders		S	18:58	21:01
95	Hedelin, Joakim		-	16:39	21:02
70	Hedin, Andrea		M	17:44	21:02
48	Helledén, Daniel		MP	15:58	21:01
72	Hellström, Anette		M	17:41	21:01
36	Hollis, Michaela		KD	17:49	19:34
36	Hollis, Michaela	Namazova, Ofelia	KD	19:43	21:02
61	Jama, Hassan	Herrström, Cecilia	V	15:59	21:01
107	Jansson, Maria	Kaharascho Fridh, Madeleine	FI	17:04	21:02
63	Johansson, Tobias		V	17:59	15:38
16	Jönsson, Jan		L	15:59	21:01
66	Jönsson, Peter		M	17:11	21:02
29	Kratz, Tina		V	17:00	21:02
6	König Jerlmyr, Anna		M	15:59	21:01
4	Larsson, Joakim		M	16:01	21:01
55	Lekberg, Karin		S	16:02	21:01
74	Lennaárd, Fritz		M	17:54	21:03
40	Ljung, Björn		L	15:59	21:01
65	Ljuslin, Maria		V	17:18	21:01

46	Luhr, Katarina		MP	15:59	21:02
34	Lutz, Kristina		M	17:50	21:03
31	Mattsson Åkerström, Alexandra		V	17:39	19:17
9	Mjörnberg, Robert		V	17:37	21:02
86	Moreira Duarte, Mariana		MP	17:46	21:02
18	Naddebo, Jonas		C	16:51	21:01
68	Nilsson, Johan		M	17:51	21:01
76	Nilsson, Jonas		M	17:29	21:01
80	Nordman, Erik	Öberg, Peter	L	17:16	21:02
84	Okojevoh, Tiemon		MP	18:04	21:01
105	Palm, Lisa		FI	15:59	21:02
51	Rashid, Salar		S	16:57	21:01
98	Rooth, Rose-Marie		V	19:18	21:02
59	Räihä, Mirja		S	16:22	21:01
44	Sabet, Banar	Vesterlund, Johan	C	17:54	21:01
12	Slottner, Erik		KD	17:49	21:00
14	Smedberg-Palmqvist, Isabel		L	17:55	21:01
7	Stenudd, Sara		V	16:53	21:04
82	Tonell, Lennart		MP	17:31	21:07
23	Valeskog, Jan		S	15:59	21:01
38	Valier, Mikael		KD	17:35	21:01
89	Wallmark, Peter		SD	15:59	21:01
93	Wallsén, Mona		-	17:17	21:03
102	Walther, Ulf		S	17:57	21:01
21	Wanngård, Karin		S	16:41	21:02
10	Wedin, Dennis		M	16:26	21:01
87	Westmont, Martin		SD	15:59	21:01
42	Wicklund, Susanne		C	18:01	21:02
49	Kasirga, Kadir		S	16:10	21:01

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 14 juni 2021*§ 2 Interpellation av Jan Valeskog (S) till trafikborgarrådet Daniel Helldén (MP) om Brommaplan*

Anförande nr 1

Borgarrådet Helldén (MP): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

Borgarrådet Valeskog (S): Formellt handlar den här interpellationen egentligen bara om Brommaplansrondellen, men i praktiken handlar det om väldigt mycket mer. Det här är en plats som är hårt belastad, där det är väldigt mycket trafik, och det finns utredningar som handlar om hur man kan ändra den här rondellen och öka framkomligheten rejält. Det handlar om tre fyra minuter kortare tid för bilar och ännu mer för bussar under rusningstrafik. Det finns ett bra underlag.

Det finns dessutom andra planer – jag har ställt en interpellation också till stadsbyggnadsborgarrådet om det – när det gäller själva Brommaplan som skulle behöva byggas om och då också få bussterminal och åtgärder för tunnelbanestationen. Men för att kunna göra de ombyggnationerna måste naturligtvis Brommaplansrondellen byggas om först.

De blågröna får dock väldigt lite gjort i de flesta områden, och här är ett bra exempel till när det gäller stadsdelen Bromma. Allt stoppas numera, inte bara det här projektet för att få ordning på trafiken och förenkla genomströmningen. Jag skulle säga att det är det enskilt mest lönsamma projekt man kan vidta i förhållande till kostnaderna för att öka framkomligheten, men eftersom det är bilar inblandade säger de blågröna nej till detta. Jag ska återkomma till det alternativ de har.

Häromveckan sa man i exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden också nej till några hundra hyresbostäder i Bromma. Fastän planerna fanns i översiktsplan och stämde väl överens med den nya policyn ska det inte byggas några hyresrätter. Förra veckan kom också ett förslag från regionen om att man ska plocka bort investeringarna i ökad busskapacitet i Bromma, att man ska plocka bort pengarna ur länsplanen och lägga projektet inte 2022 utan efter 2033. Det handlar om knappt 70 miljoner som man föreslår ska tas bort. Att regionen gör det beror naturligtvis på att ingenting händer på stadsbyggnads- eller trafiksidan här i staden för att komma fram i dessa viktiga trafikfrågor. Jag tycker särskilt att Miljöpartiet, som ändå har samma syn som vi när det gäller att bygga och utveckla Bromma flygplats, borde tänka på att man har ett särskilt ansvar att ta de här trafikfrågorna på allvar. Det finns viktiga kollektivtrafiksåtgärder – absolut. De blockeras, och dem måste man ta tag, men man måste också underlätta för övrig trafik som rullar på hjul.

Det är det som interpellationen handlar om. Varför blockerar ni fråga efter fråga i Bromma?

Anförande nr 3

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Jag vill först bara säga att det heter grönbliått. Det är någon annanstans som det heter blågrönt.

Det här är en fråga som har utretts, vilket Valeskog vet. Man har tittat på olika lösningar för Brommaplansrondellen, men det är inte en helt enkel plats att hantera. Utredningen konstaterade att det fanns lite olika varianter, men ingen var optimal. Det finns tre fyra olika trafikslag där: gång, cykel, kollektivtrafiken – som är prioriterad – och så har vi biltrafiken. Med en variant skulle till exempel bussarna komma fram. Med en annan skulle man blockera för cyklarna. I ett tredje förslag skulle det bli sämre för bilarna, eller bättre. Inget av förslagen var egentligen klockrent, vilket är problematiskt för det är ju en problematisk plats, mest för att vi har så otroligt mycket trafik av olika slag där. Man konstaterar också att de alternativ som kanske var mest lämpliga är enormt dyra, sannolikt därför att det finns en massa kulvertar, vattenledningar och annat som man inte har koll på där.

Vad vi har sagt, och det gjorde vi i september, är att i utredningen när det gäller busstrafiken som vi gör tillsammans med regionen, Solna och Ekerö ska man titta på om man kan göra de mindre åtgärder som framför allt gör att busstrafiken kommer fram snabbare. Det tror vi är viktigt, för det som händer vid Brommaplan är att det blir mer och mer bilar om vi inte löser busstrafiken, och det finns liksom inte ett vägnät där. Förbifarten som byggs kommer att vara klar någon gång – ingen vet riktigt när men i slutet av det här decenniet, eller tidigare. Problemet är bara att när den är klar kommer också trafiken på den här platsen konstigt nog att öka ännu mer. Det vet vi. Det blir nästan en fördubbling mot i dag, så det är jätteproblematiskt.

Sedan har vi det som Valeskog tar upp, nämligen Bromma flygplats. Där vet vi inte riktigt vad utgången blir. De utredningar som finns har inte tagit höjd för ett stort stadsbyggnadsprojekt. Det vi gör just nu är att vi går vidare och tittar på de lösningar som finns framför allt för busstrafiken för att se om vi kan få fram enkla åtgärder som inte kostar så mycket – i det här sammanhanget ingenting – men som kan göra att det blir bättre för alla på den här platsen.

Anförande nr 4

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är väl nästan nyckelordet, det som borgarrådet sa när det gäller de blågrönas politik: inte klockrent. Det är inte mycket som är klockrent, och när man inte tycker att det är klockrent, då gör man ingenting.

Om vi tar Brommaplansrondellen först är absolut alla lösningar bättre än så som det är i dag. Det var en lösning där det skulle vara oförändrat för gång och cykel, och jag antar att det var den som borgarrådet inte gillade. Men det fanns faktiskt andra alternativ där också de skulle kunna komma fram fortare, nämligen om man integrerar tunnlar under Brommaplan. Det finns absolut alternativ, men det är ett faktum att det räckte med att bussarna och bilisterna kom fram fortare för att det här skulle stoppas.

Man måste faktiskt ta saker och ting i rätt ordning, och den här utredningen som ni beordrade i september kom igång för två veckor sedan, kan jag berätta. För två veckor sedan kom de igång med den här enkla studien. Det kommer inte att hända någonting under den här mandatperioden heller.

Det är fyra bortkastade år när vi har så mycket som händer i den här stadsdelen. Och i förra veckan fick vi som sagt veta att någon bussterminal blir det inte i närtid. Någon breddning av perrongen på Brommaplans tunnelbanestation blir det inte heller enligt det här förslaget, utan det ska ske efter 2033 därför att staden inte agerar, därför att stadsbyggnadsborgarrådet, eller exploateringspolitikerna om man så vill, inte får fart på projektet i Bromma. Det hör ju ihop med investeringarna där. Det stod 2022 i länsplanen tidigare, och nu är det efter 2033.

Inget kommer alltså att hända. De marginella förändringarna som Helldén talar om kopplat till den här busstudien som påbörjades för två veckor sedan har väldigt liten betydelse. Det är så trist, tycker jag, när några av partierna, eller förhoppningsvis nästan alla, ändå tycker att det är viktigt att utveckla Bromma flygplats. Då måste man göra saker. Det kan gå fortare än man tror, och då är den här platsen otroligt central. Att vänta till efter 2033 vore naturligtvis en ren skandal.

Det här måste sätta igång så fort som möjligt. Vi kan inte bygga om Brommaplan med mindre än att man tar itu med Brommaplansrondellen först. Ni får bita i det sura äpplet att biltrafiken faktiskt kommer igenom tre fyra minuter fortare. Det är ingen nackdel. Det kallas för ökad kapacitet. Det är samma sak för bussarna, hellre än att de står och bildar köer i massor. Självklart kommer Förbifarten, men hur den kommer att påverka och belasta kan ju snarare bli tvärsom, alltså att man använder Förbifarten i stället för Brommaplansrondellen, så jag är inte så säker på att de där uppgifterna stämmer.

Det är ett problem att ni ingenting gör. Ingenting är klockrent, säger ni, och då gör ni ingenting. Och det gäller av någon anledning i första hand just Bromma stadsdelsområde, vilket är obegripligt när det finns så stora utmaningar i den stadsdelen.

Anförande nr 5

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det man kan konstatera i de där utredningarna är att det är klart att det går att göra saker. Man kan med ett svärdshugg klippa av cykelbanor och gångvägar och så vidare och försämra för de prioriterade transportslagen. Man kan också försämra för bussarna. Det kommer att rulla lite bättre för bilarna vissa tider och lite sämre andra tider, men det blir aldrig riktigt bra med de här lösningarna hur vi än gör, och därför är frågan på vilka nivåer man ska pumpa in pengar i någonting som inte kommer att lösa problemet utan skapa mer problem för vissa transportslag.

Det är en knivig fråga. Trafikverkets transportanalyser för trafiken säger att det blir en fördubbling. Det beror på vilket år man räknar från. Från i dag är det en tredjedels ökning av trafiken när Förbifarten öppnar, och då gör det egentligen detsamma vad vi gör med den här rondellen, vilket är ett jätteproblem. Det kommer att låsa sig ändå, eftersom det är en sjuvägskorsning eller något sådant. Vi måste alltså hitta en bra lösning.

Stadsbyggnadsdelarna som gäller bussterminalerna på Brommaplan, tunnelbaneperronger och så vidare är inte riktigt mitt bord. Jag vet inte riktigt hur Valeskog löste det när han var ordförande i stadsbyggnadsnämnden. Han vet ju också att Brommaplansdelen, när det gäller terminaldelen och så vidare, är komplicerad att få till.

Det vi ändå vet är att vi kan göra enkla och billiga åtgärder. Vi kommer att få bättre framkomlighet för bussarna. Det blir egentligen inte någon nämnvärd förändring för de andra trafikslagen. Men vi behöver ta höjd för och se den stora planeringen för området så att vi inte lägger ned några miljarder på något som kanske inte funkar när Bromma flygplats är nedlagd.

Anförande nr 6

P e t e r W a l l m a r k (SD): Ordförande! Lite historik i det här: Jan Valeskog satt ju i majoritet 2014–2018 tillsammans med Daniel Helldén. Vad gjorde ni då? Det hände ju ingenting då heller. Det här har ni dragit i långbänk hur länge som helst. Jag vet att Liberalerna gick ut 2011 och talade om den lösning som det uppdrag ska sjösättas nu.

Här finns ingen tydlig ambition att lösa problemet runt Brommaplansrondellen, och det är framför allt bilismen som lider. Det är köer konstant. Vi som har bott i Stockholm har väl åkt genom den här rondellen hundratals gånger, och man är alltid lika förundrad att vi inte kan lösa det här. Finns ambitionerna över huvud taget från trafikborgarrådet om det inte gäller cyklismen i Stockholms stad?

Anförande nr 7

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Sverigedemokraterna är som vanligt väldigt uselt informerade. Det var faktiskt ett uppdrag i budget förra mandatperioden att göra den här utredningen när det gäller Brommaplansrondellen. Sedan har det inte gillats av den nya majoriteten, helt enkelt för att inte cyklar och gångtrafikanter fick det bättre. Det var oförändrat i det ena alternativet. Gör man en tunnel under för cyklister blir det bättre. Men då är argumentet att man inte ska ha cyklar i tunnlar, har jag förstått, fast jag vet att det finns förslag om att ha cyklar i Söderledstunneln, vilket är betydligt längre.

Jag tycker inte att man tar det här på allvar. Det är det som är det värsta. Dessutom hade vi den förra mandatperioden långtgående diskussioner med JM om att etablera sig här. Det gick inte i lås av ekonomiska skäl, men går det inte i lås med den ena får man börja med de andra. Man kan inte låta fyra år gå. Och nu flyttar regionen ut hela Brommaprojektet och kollektivtrafiksatsningarna i förslaget ur länsplanen. Jag vet inte om det är beslutat, men man plockar bort nästan 80 miljoner. Det blir ingen bussterminal och ingen breddning av perronger, utan det ska ske efter 2033. Med tanke på allt annat som händer i den här stadsdelen hoppas jag verkligen att detta förslag stoppas. Det måste finnas med i länsplanen. Även om det inte är 2022 hoppas jag att det blir i närtid.

Du kan inte bygga om Brommaplan och göra den här bussterminalen och satsningarna för kollektivtrafiken med mindre än att du har åtgärdat rondellen först. Man måste ta saker i rätt ordning. Det som är så märkligt är att det finns en massa blockeringar. Det är som om den här majoriteten sitter i varsitt stuprör. De samordnar ingenting, och då händer det också väldigt lite. Och rätt som det är, mitt i alltihop, stoppas alla hyresrätter i Bromma.

Det är ju bedrövt hur de här frågorna har hanterats. Med tanke på hur viktigt projektet att komma igång med den där spökflygplatsen som Bromma flygplats utgör i praktiken och kommer att utgöra i flera år framöver måste vi också titta i den här delen av Bromma så att vi kan komma igång med processerna. Det har gått fyra år, och för två veckor sedan började man titta lite grann på några smärre busslösningar som inte ens kommer att hinna åtgärdas den här mandatperioden.

Det är uselt hanterat. Det är en massa ideologiska blockeringar, och det är dålig samordning. Det går att vara hur kritisk som helst till detta, och det är jag också, som ni hör.

§ 4 Interpellation av Lisa Palm (Fi) till socialborgarrådet Jan Jönsson (L) om psykisk ohälsa hos barn och unga under pandemin.

Anförande nr 8

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 9

L i s a P a l m (FI): Ordförande! Jag vill börja med att tacka för det utförliga svaret från socialborgarrådet på min interpellation som handlar om barns och ungas psykiska hälsa under pandemin. Precis som konstateras i svaret var det ett tag sedan interpellationen lämnades in, men frågan är fortfarande lika aktuell om inte ännu mer. Nu går barnen på sommarlov, och vi vet att barn som lever i utsatta situationer och som far illa riskerar att få en förvärrad livssituation.

Min interpellation lämnades in den 4 oktober 2020. Då var det fortfarande oklart med vaccinering och vart pandemin skulle ta vägen. Kanske är vi lite klokare i dag, men frågan som jag ställer – hur staden säkrar att barn och unga fångas upp – kvarstår fortfarande.

I morgon presenteras Barnombudsmannens rapport om barns möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda under pandemin och hur samhället kan bli bättre på att efterleva barnkonventionen i kristider, vilket är något covid-19 har inneburit för många. Flertalet expertorganisationer har redan publicerat rapporter som bekräftar vår oro för att den psykiska ohälsan hos barn och unga har ökat till följd av pandemin. I en rapport från Bris framkommer det att man har upplevt stora öknings i antalet samtal från barn, som handlar om ångest och nedstämdhet. Samtal om familjekonflikter har ökat 43 procent under förra året, vilket är den största ökningen någonsin. En annan rapport från Rädda barnen, riktad mot 7–12-åringar, visade också att den psykiska ohälsan ökat och att barn upplevde en generell oro kring pandemin. Både Rädda barnen och Bris pekar på att redan utsatta grupper är de som drabbas värst. Barn som redan före pandemin var utsatta för våld och har isolerats med förövaren och barn som lever i socioekonomisk utsatthet har redovisat ökad oro för såväl familjens ekonomi som sin egen framtid.

Socialborgarrådet skriver i sitt svar att Vård- och omsorgsanalys har bedömt att det kan ta tid innan pandemins sociala konsekvenser tar sig uttryck som ett ökat behov av stöd och insatser från individ- och familjeomsorgen. Samtidigt ser vi i dag att stadsdelsnämnderna vittnar om en stor ekonomisk otrygghet bland barnfamiljer och särskilt ensamstående.

Vi menar att de rapporter som vi har kunnat läsa under det senaste året visar en annan verklighet och att vi måste hörsamma expertorganisationerna som efterfrågar en stärkt socialtjänst och stärkta sociala insatser till barn och unga. Vår fråga kvarstår därför: Vad gör man från stadens sida för att stärka upp stödet till målgruppen barn och unga som lever med psykisk ohälsa?

Anförande nr 10

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Tack, Lisa Palm, för denna interpellation! Den skrevs som sagt var för ganska länge sedan, men situationen är likväl rätt likartad. Inför den här sommaren vidtar vi därför samma beredskapsåtgärder som vi gjorde förra sommaren, det vill säga det kommer att vara full bemanning på fältet vad gäller fältassistenter i alla stadsdelar, precis som det var förra sommaren. Min egen tro är ju att vi tydligare kommer att se konsekvenserna av pandemin just när det gäller psykisk ohälsa och våld i nära relationer och sådant efter den här sommaren, när skolorna kommer igång på allvar. I synnerhet bland gymnasieungdomar vet vi ju att den psykiska ohälsan har ökat ganska dramatiskt. Vi kan också se att hemmasittarproblematiken har ökat.

Från hösten kommer våra RVC att börja jobba också med målgruppen barn som har bevittnat våld i hemmet, vilket jag tycker ska bli väldigt bra. Man kommer att utbilda all personal på RVC i något slags samtalsmodell som jag just nu har glömt namnet på men som riktar sig specifikt till barn.

Det är också så att socialnämnden beslutade om utdelning av 33 miljoner till de sex ytterstadsstadsdelarna, varav 25,4 miljoner går till förstärkt fältarbete framför allt och 7,5 miljoner till att stärka upp de skolsociala teamen, som jag tror kommer att bli ännu viktigare nu när vi kommer att ha fler som mår dåligt och som inte går till skolan.

Sedan håller också utbildningsnämnden på att utvecklas i samarbete med regionen. Det är inte riktigt mitt ansvarsområde, men jag har ändå tagit reda på en del kring detta. Bland annat för att förebygga suicid ska man kunna få del av programmet Aktion Livräddning och även det som heter YAM, som är ett program för ökad medvetenhet just kring självmord, varför det sker och hur man kan agera bland unga människor. Man ska också från regionens sida samla den barn- och ungdomspsykiatriska akuten på Sankt Göran.

Det är alltså en hel del saker som görs, och jag tror faktiskt att skolan är ett ännu viktigare område för detta än vad socialtjänsten kanske är.

Anförande nr 11

Lisa Palm (FI): Jag håller helt med: Skolan måste kroka arm med de sociala insatserna, och där är vi ju väldigt överens. Jag tänker att vi generellt är överens i frågan om att förebygga psykisk ohälsa och att ge adekvata insatser när det gäller barn och unga med psykisk ohälsa.

Det var bra att du lyfte det här med våldet, för det var ju en av de frågor som jag ställde i interpellationen som handlade om just screening. Det man har sett är att under pandemin har exempelvis antalet samtal eller chattar till Rädda barnens stödchatt Kärleken är fri ökat, och då handlar det om hedersrelaterat våld och förtryck. Rädda barnen uppmuntrar ju precis som vi, och som Jan Jönsson sa tidigare, att socialtjänsten ska kroka arm med hälsovård och skolan för att kunna vara verkningsfulla i sina insatser och inte jobba i stuprör.

Jag tänker på Islandsprojektet som har införts nu i Stockholm. Det är väldigt bra, men där handlar det framför allt om akuta fall och de fall där barn bevittnat eller blivit

utsatta för våld. Screening handlar ofta om att upptäcka det i ett tidigare skede. Jan Jönsson nämner att socialförvaltningen nu har en pågående dialog med juridiska avdelningen för att reda ut förutsättningar för att kunna ställa rutinmässiga frågor kring våld inom ramen för socialtjänstlagen, vilket är väldigt bra.

Hur långt har vi kommit i den här processen? Kommer vi att kunna få se något resultat? Nu har pandemin pågått i nästan ett och ett halvt år. Hur har det gått i arbetet med screening? Jag har ytterligare en fråga som handlar om RVC apropå det utökade uppdraget med barn som målgrupp. Kommer det att anslås särskilda och extra medel till RVC för att verkligen kunna arbeta med målgruppen utan att gå på knäna?

Anförande nr 12

Borgarrådet J ö n s s o n (L): När det gäller screening skrev jag upp att jag måste undersöka hur långt de har kommit. De har kanske inte haft det uppdraget i ett och ett halvt år dock, utan jag tror att de fick det i årets budget. Jag måste alltså kolla det. Det jag vet att vi har diskuterat är att man också rutinmässigt skulle behöva ställa frågor kring sexhandel, för man har även sett att sugardejting har ökat. Jag tror att det är Göteborg som jobbar med någon modell som är ganska framgångsrik, där man ställer rutinmässiga frågor även kring det. Det faller sig inte naturligt i dag för till exempel skolskötterskor och andra. Vi behöver därför ta in det där också. Jag ska kolla upp detta.

När det gäller RVC sköt vi till en del medel just för att de ska kunna klara det här barnuppdraget. Även socialförvaltningen fick medel för att hålla i den här fortbildningen, så det är gjort. Jag kan också passa på att nämna att ungdomsmottagningarna nu får riktade statsbidrag för sitt utvecklingsarbete kring just psykisk ohälsa. Vi har också pågående dialog med ungdomsmottagningarna för att de ska kunna göra en del aktiviteter riktade till ungdomar mellan 12 och 22 år. Riktigt vad det konkret innebär vet jag faktiskt inte, för det är lite olika hur de här ungdomsmottagningarna gör.

I övrigt är det, tror jag, framför allt inom skolan som vi behöver lägga satsningen. Ställ gärna en fråga till Isabel Smedberg Palmqvist vid nästa fullmäktige till exempel!

Anförande nr 13

L i s a P a l m (FI): Jag håller helt med. Men det är svårt att särskilja de olika delarna, precis som borgarrådet sa. De går ju hand i hand, skolan och det sociala området.

Nu när borgarrådet nämner ungdomsmottagningarna har jag en fråga, för det man har sett under pandemin handlar ju om våld i unga partnerrelationer. Här ser jag att det kanske finns en möjlighet att utveckla det arbetet på ungdomsmottagningarna. Det handlar om att ställa frågor och öka kompetensen hos kuratorer, alltså den kommunala delen. Jag har egentligen bara en kort fråga: Är det här någonting som ni kommer att se över och arbeta vidare med? Jag tänker också utifrån det vi ska diskutera senare i kväll, alltså programmet för våld i nära relationer.

I övrigt kan man väl säga att vi instämmer med varandra i hur viktigt det är med barns och ungas psykiska hälsa och att det verkligen handlar om ett starkt samarbete mellan

socialtjänst, skola och övriga aktörer i staden men också fritidsgårdar. Det handlar om att alla de verksamheter som möter unga ska ha rätt kompetens att se signaler om psykisk ohälsa och veta vart man ska lotsa de här ungdomarna eller barnen vidare. I övrigt tackar jag för svaren.

Anförande nr 14

Borgarrådet Jönsson (L): Våld i unga relationer är faktiskt ett område som jag för ett eller två år sedan identifierade som en liten lucka i stadens stödutbud. Vi har en del funderingar kring om vi skulle behöva göra ett IOP med någon av de organisationer som finns. Det är inte riktigt klart hur det skulle kunna se ut, så därför vill jag inte nämna vilken organisation det handlar om. Men jag tror att det är absolut nödvändigt.

Jag ska faktiskt i morgon träffa en forskare som heter Sibel Korkmaz, som har gjort en doktorsavhandling som handlar just om våld i unga relationer. Den här luckan som vi har sett är att vi har våra relationsvårdsteam och RVC som är för vuxna, och när det gäller våld i unga relationer betraktas det på något vis som att det är föräldrarna som ska gå in och lösa det. Men det är en väldigt svår situation att som förälder stötta sitt barn i de frågorna eftersom det ändå handlar om den relation som de här unga individerna har. Därför behöver det förmodligen finnas ett stöd även för dem, och vi har också sett, precis som Lisa Palm var inne på, att ungdomsmottagningarna inte riktigt har sett eller har haft kompetensen kring att göra det. Här finns det alltså mycket att göra, och jag hoppas att ett IOP skulle kunna bidra med det. Jag ser väldigt mycket fram emot det möte som jag ska ha i morgon.

I övrigt vill jag tacka för att Feministiskt initiativ alltid är så duktiga på att uppmärksamma viktiga frågor just vad gäller våld i nära relationer och håller den feministiska flaggan högt här i salen.

§ 5 Interpellation av Jan Valeskog (S) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om varför inte en gång- och cykelbro från Strandvägen till Djurgården påbörjas i enlighet med tidigare utfästelser

Anförande nr 15

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 16

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är kul att få vara positiv i talarstolen; det är inte alltid man har anledning att vara det. Men här har jag ju fått ett positivt svar. Ett tag efter att interpellationen skrevs kom det också i budgeten, vilket också nämns i svaret, nämligen att den här gång- och cykelbron – ingenting annat – ska byggas och att det är en gemensam ambition. Vi har pratat om den i flera år, och det är alldeles utmärkt att detta kommer upp, i vilken nämnd det nu blir först.

Vi behöver inte ha så mycket mer diskussion, men jag vill ändå ställa ett par frågor med anledning av vad som står i svaret. I svaret tas en annan viktig fråga upp som inte har med bron att göra, nämligen möjligheten att minska bilismen och få ett bilsnålt Djurgården. Den problematiken har vi också skrivit motioner om, så det är alldeles utmärkt. Däremot förstår jag inte varför det kopplas ihop, för det är rimligtvis två olika saker. Vi pratar alltså om en gång- och cykelbro, ingen bilbro, om jag har förstått sambandet, och hur man än vrider och vänder på det är det ju ett sätt att minska biltrafiken.

Jag förstår därför inte varför de här ska höra ihop som ärenden betraktade. Sedan gör det ingenting att de dyker upp samtidigt av andra skäl – inte alls. Jag bara frågar om det finns någon förklaring till att ärendena kopplas ihop fast de inte har med varandra att göra.

Anförande nr 17

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Man får väl gå upp fler i en interpellationsdebatt; jag tittar på trafikborgarrådet här också!

Djurgårdens intressenter och de aktörer som finns på plats talar ofta om förbindelser till Djurgården. Då brukar Royal Djurgården själva ta upp behovet av ett bilfritt Djurgården och att hitta nya klimatsmarta, tysta transporter för besökare och bron. De brukar sammanfalla.

Nu kommer det nya ärenden och planering. Jag tänker bland annat på det trädäck som förhoppningsvis ska löpa längs vattnet och som stockholmarna ska kunna ta del av när Gröna Lund bygger ut. Det är mycket spännande på gång, och då kan man också koppla ihop de här gångförbindelserna till Djurgården på ett bra sätt, tänker jag. Det hör alltså inte ihop rent ärendemässigt, men det brukar omnämnas i sammanhanget när man diskuterar Djurgårdens utvecklingspotential framåt.

Det ligger som sagt ett utredningsuppdrag i budgeten som man nu tittar på från trafikkontorets sida.

Anförande nr 18

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är utmärkt. Det finns verkligen många viktiga frågor som rör Djurgården som behöver utredas. Det är som sagt jättekul, som finansborgarrådet var inne på, att det händer en massa spännande projekt som vi verkligen får hoppas kan genomföras och att vi också kan öka tillgängligheten till området. Cykelbron är ett sådant exempel, och det är såklart väldigt viktigt också med trafikfrågorna. De är ju minst sagt problematiska. Det är frågor kring den tunga trafiken, vilket interpellationen i och för sig inte handlar om, och kring att hitta lösningar. Vi har även förslag när det gäller sophantering, som vi tyvärr inte fick igenom. Men det ska jag inte dra upp nu.

Det är i och för sig flera förvaltningar som rimligtvis är inblandade – trafikkontoret naturligtvis och även exploateringskontoret, antar jag. Det finns ju finansieringsfrågor när det gäller den här bron, och det ligger under finansroteln. Det måste ändå vara ganska centralt. Har ni diskuterat någonting där? Jag vet till exempel att det finns lite pengar hos länsstyrelsen som är kopplade till nationalstadsparken. Jag har ju tidigare beklagat mig här och gett exempel på att det händer väldigt lite och att det går trögt inte bara med bostadsbyggandet, Bromma och elsparkcyklar. Det är lätt att man skickar det här i någon långbänk, och jag tänker att finansieringsfrågorna är ganska centrala. Det ligger som sagt under exploateringskontoret, och jag undrar hur ni resonerar kring det.

Slutligen undrar jag när det kan tänkas dyka upp ett ärende. Kommer det något ärende före valet?

Anförande nr 19

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Precis som Anna König Jerlmyr säger handlar det på ett sätt om olika frågor, samtidigt som det är ett paket. När vi diskuterar med Kungliga Djurgårdsförvaltningen och även Djurgårdens intresseförening, KDF, poängterar de att de tillsammans med staden vill skapa en bra lösning för alla som ska ut till Djurgården. De vill ju ha mycket människor där till alla museer, Skansen, Gröna Lund och så vidare.

Nu har vi haft corona, så lite grann kan jag väl säga att de diskussionerna har fördröjts eftersom vi har haft andra saker att hantera. Men man vill ha den här gång- och cykelbron bland annat därför att den tanke som de vill genomdriva och som vi backar upp är att man helt enkelt minskar biltrafiken. Att ta bort den biltrafik som inte behövs där på Djurgården innebär ju att de som går och cyklar kommer att bli många fler, och det är också för att täcka upp det som den här bron behövs. Den befintliga Djurgårdsbron är extremt smal med smala gångbanor där man också cyklar. Så har vi spårvägarna och bussarna och de nödvändiga transporterna ditut. Det här är alltså en viktig länk i arbetet att få alla de kopplingarna.

På så vis hänger de ihop, och de hänger ihop i de diskussioner vi har. Trafikkontoret jobbar med frågan och försöker att hitta den bästa lösningen för hur bron ska utformas. Under tiden har den nya Bernadottebron längre bort byggts klart, vilket har avlastat en del av Djurgården.

Diskussioner pågår, liksom konkret arbete med brolösningen. Nu när de coronarelaterade problemen avtar, som inte minst Djurgårdsförvaltningen har haft stora problem med i och med att deras verksamheter har gått ned kraftigt, hoppas jag att vi kan skynda på arbetet och komma igång med det här ordentligt.

Anförande nr 20

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är möjligt att det inte finns något besked att ge. Jag frågade tidigare om det finns några möjliga finansieringslösningar och en tidsplan. Jag fick inte svar på det heller, om det nu är trafikkontoret som ska stå för det. De har möjligtvis kompetensen kopplat till trafiken på Djurgården, men det här är ändå en ren investeringsfråga liksom hur man tekniskt ska bygga bron vilket egentligen är kopplat till exploateringskontoret, utgår jag ifrån.

Om det inte finns någon som kan ge det beskedet nu hoppas jag verkligen att vi får lite signaler framför allt när ärendet dyker upp, om det är trafikkontoret och inte exploateringskontoret, att frågorna verkligen löses i ett sammanhang så att det inte hamnar i den här långbänken som vi tycker att vi har fått vänja oss vid på så många politikområden under den här majoriteten. Det blir ingen verkstad, utan det skjuts på framtiden för att man ska göra helhetslösningar.

Den här bron är faktiskt en konkret sak som man kan göra för att öka tillgängligheten fast man inte har löst allt annat som gäller Djurgården, och att öka tillgängligheten måste per definition öka attraktiviteten och vara positivt för gångtrafikanter och cyklister. Självklart är de andra frågorna också viktiga, det tycker vi också, men de måste inte lösas samtidigt.

Jag hoppas att vi får någon sorts besked inom det här året. Det kanske jag kan få bekräftat här – eller så får jag inte det.

§ 7 Interpellation av Jan Valeskog (S) till stadsbyggnadsborgarrådet Joakim Larsson (M) om Brommaplans nödvändiga upprustning samt om den pågående obstruktionen av ombyggnationen av Brommaplansrondellen

Anförande nr 21

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret

Anförande nr 22

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det här blir favorit i repris. Borgarrådet Larsson hade kunnat delta i den första debatten så hade vi kanske sparat tid. Men tack vare det här upplägget får jag ju tre inlägg till. Det är alltid något att lära sig av.

Läget beskrev jag i den första debatten med trafikborgarrådet. Det handlar i den här interpellationen inte om Brommaplansrondellen som det gjorde i den förra debatten utan om vad som händer med Brommaplan. Jag beskrev läget, att vi anser att just Brommaplansrondellen är nyckeln för att kunna göra de här investeringarna både vad gäller bostäder och annat och inte minst för kollektivtrafiken. Men den frågan blockeras, som vi upplever det, av politiska skäl eller något annat. Obegripligt är det i alla fall. Det fick vi inget positivt svar på, så det kan vi lämna därhän.

Om vi håller oss till Brommaplansfrågan hade vi diskussioner, vilket borgarrådet Larsson vet om, med JM den förra mandatperioden som inte gick i lås på grund av man inte kom överens ekonomiskt.

Åren går. Det här är också kopplat till investeringar i bussterminal och breddning av tunnelbaneperronger och annat som har med kollektivtrafiken att göra, där det självklart är flera som ska finansiera. Vi fick i förra veckan höra att det finns förslag i regionens trafiknämnd att i länsplanen plocka bort pengarna, knappt 80 miljoner, för investeringar i kollektivtrafik på Brommaplan, eftersom staden drar benen efter sig. Det skriver de i och för sig inte, men det är väl så man tolkar det, att det ska skjutas upp till bortom länsplanen. Den ska gälla fram till 2033, och det ska då föras som en rest till efter 2033 i det förslag som inte är beslutat. Jag hoppas verkligen att det ändras.

Hela bilden är problematisk, och jag hade hoppats att jag skulle få ett annat svar. Men ni verkar ha skrivit ihop er. Ni hänvisar till någon marginell historia som handlar om att göra i ordning för bussar och som påbörjades för två veckor sedan. Det kommer inte att hända något annat under den här mandatperioden heller.

Åren går. Fyra år går. Hur ser borgarrådet på Brommaplans utveckling? Jag vet hur borgarrådet ser på att bygga hyresrätter i stadsdelen. Det säger han nej till, fastän det står i översiktsplanen. Det trodde jag vi var överens om. Det är inte den frågan som det handlar om, men vi kan väl inte göra Bromma till någon sorts Skansen där ingenting får ske. Jag vet också hur ni hesiterar, heter det väl, när det gäller spökflygplatsen på Bromma och att utveckla den.

Men det ska vi inte heller prata om, utan vi pratar om Brommaplan.

Anförande nr 23

Borgarrådet L a r s s o n (M): Om jag inte visste att Jan Valeskog faktiskt hade ställt en fråga till mig skulle jag tro att han filibustrade, för här står han i salen och pratar knappt om sin interpellation utan mest om allt som den *inte* handlar om. Det blir ju spännande. Vi kan prata om allt det där var för sig; Valeskog får väl skriva tre fyra interpellationer till på de olika teman som lyftes upp.

Jag tycker att det var roligt att lyssna på den förra debatten med Daniel Helldén och Jan Valeskog. Valeskog sa nämligen något roligt, och jag citerar: Det kommer nog inte att hända någonting den här mandatperioden heller. Det tyckte jag var roligt, för det var väl lite det man kände den förra mandatperioden: Det hände inte så mycket under den mandatperioden när det gällde just Brommaplan.

År 2013 jobbade vi fram ett ärende med JM som handlade om den byggnation som skulle ske vid Brommaplan och som skulle ge oss någon typ av stadsutveckling på platsen. Det blev ingenting av med det. Ni fick inte ihop kalkylerna. Det ledde inte till att det exploaterades mer i området, vilket kanske hade varit det enda sättet att få ekonomi för att lösa Brommaplanseländet. Det är ju ingen tvekan om att man måste lösa Brommaplans situation, men det kommer att kosta.

Det kommer att kosta därför att det går huvudledningar under alla gatorna. Man måste säkerligen på sikt att göra tunnelloseringar som kommer att kosta enorma summor. Det är inte ansvarsfullt att säga att det bara behövs det ena eller det andra utan att man har någon form av ekonomisk synvinkel på det hela.

Enda sättet att få ekonomi i ett så stort projekt som behövs tror jag är att efter att vi har fått strukturplanen på plats, efter att vi har gått igenom helheten i området, se till att det byggs så mycket att vi får ekonomi i ett så stort projekt, oavsett vad det nu är som behöver hanteras. Det är ett jätteproblem vid Brommaplan, vet alla som passerar där, att det är både trafikljus och övergångsställen som nästan blockerar varandra. Man släpper fram tre fyra bilar efter ett trafikljus innan man kommer fram till övergångsstället. Det här blir inte det flöde som behövs vare sig för gångtrafikanter, cyklister eller bilister, utan det blir ofta köer.

När vi får länken på plats kommer den att kunna svälja en del åt ena hållet, men det kommer naturligtvis också att komma trafik därifrån. Vi har ett problem att lösa på den här platsen, och det måste nog alla partier i den här salen göra tillsammans, Jan Valeskog. Det här kommer nämligen att vara en av de svåraste investeringarna som behöver göras både trafik- och byggnadsmässigt i staden.

Anförande nr 24

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Nu är det så att det finns ganska mycket utrett. En del var på begäran, till exempel när det gäller Brommaplansrondellen. Vi vet vad det kostar, och det är faktiskt väldigt lite pengar. En fyrvägs korsning där kostar väldigt lite.

Däremot håller jag helt med om att investeringarna i själva Brommaplan är helt andra belopp med bussterminal och byggnation. Det var det som sprack med JM, helt enkelt för att deras krav var fullständigt orimliga. Men då får man väl göra ett omtag. Och

när kommer det omtaget? Hur många år ska det ta, kan man undra, vilket jag också med rätta frågade borgarrådet.

Det är också som jag sa till trafikborgarrådet: Vi måste också göra saker i rätt ordning. Brommaplansrondellen måste man ta först utifrån att det blir ökad trafik och byggnation, Förbifarten eller någonting annat eller för all del om vi ska blanda in Bromma flygplats i detta. Trafiksituationen är så pass allvarlig att man inte kan hålla på att blockera de här tre fyra minuterna i kortare restid för bilister och bussar på det sätt som sker nu. Det måste man tag i. Översynen som ni gör är värd väldigt lite och kommer inte att glädja Ekeröborna, kan jag säga. Det gör marginell skillnad.

Sedan blir man naturligtvis förtvivlad om ni blågröna inte bara drar fötterna efter er här utan också i regionen och plockar bort pengar för en bussterminal och för satsningar i kollektivtrafik. Där ligger ett förslag på bordet där knappt 80 miljoner plockas bort ur länsplanen för att man inte tror på Stockholms ambitioner att få någonting uträttat före 2033. Det är ju förfärligt!

Vi är fullt medvetna om att det finns långa ledtider och att processer kan ta lång tid. Men just därför måste man dra igång projekt och inte sitta och vänta på någonting som uppenbarligen inte kommer. Då tar man saker i rätt ordning och gör det som kostar lite och som har absolut störst samhällsnytta av alla projekt som ni ens kan leta upp i länsplanen här i länet, eller för all del i nationell plan, utifrån att man kan öka genomströmningen. Men ni har liksom helt blockerat frågan. Det är obegripligt!

Anförande nr 25

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag känner mig lite besvärad över att jag uppenbarligen inte tillräckligt tydligt har pratat om strukturplanen för Brommaplan. Jan Valeskog som vice ordförande i stadsbyggnadsnämnden tycks nämligen inte veta om att det pågår ett ganska gediget arbete.

När vi hade planen, som hette Grammet, med JM och som Jan Valeskog stoppade av ekonomiska skäl under den föregående mandatperioden var jag kritisk mot det, för jag menade att om det saknas exploatering i området för att få ekonomi i projektet så får vi väl öka på det då. Då hade vi å andra sidan ett problem, nämligen att vi tangerade gränsen till reningsverket. Nu ska det bort, så här kommer vi att kunna närma oss även detta område.

Man behöver se strukturen i dess helhet. Jag tycker att vi alla ska jobba efter den strukturplan som nu kommer fram, och Brommaplan innefattas naturligtvis i det arbetet. Då menar jag att de småjusteringar i form av en fyrvägskorsning, som Valeskog föreslår, kanske inte löser problemen tillräckligt bra jämfört med om vi får en skiktad korsning där man har möjlighet att ta sig under området eller över för den delen, vilket är mindre troligt. Men det kommer att kosta, och det är nog viktigt att man tar med strukturplanen i dess helhet och sätter sig ned tillsammans över blockgränserna och kikar på vad som är den långsiktiga lösningen för Brommaplan med alla de stora trafikflöden som är på väg in i området dels för att det byggs, dels för att vi också får länken och den kopplingen.

Det är jätte viktigt att lösa det här, och jag är beredd att göra det tillsammans. Alla partier i salen är ju överens om att vi måste lösa frågan. Sedan kanske det finns lite olika vägar dit. Men låt oss ta den här strukturplanen och det arbetet på allvar och låta tjänstemännen jobba igenom detta för att lösa helheten och se till att vi också får många bostäder och verksamheter på plats kring Brommaplan så som tanken är, i stället för att gå tillbaka och bara ta det som var JM-frågan i kvarteret Grammet. Om vi innefattar Grammet i resten kan vi nog se till att få ekonomi i ett större häv i det här ärendet.

Anförande nr 26

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag är naturligtvis beredd att tolka borgarrådet Larssons uttalanden här positivt – att han har en uppriktig önskan att få fart på processen och att det inte ska dra ut på tiden, vilket det ändå har gjort.

Jag vet inte om borgarrådet i sitt sista inlägg kan säga något om hur tidsplanen ser ut. Tiden går, och vi vidhåller fortfarande att Brommaplansrondellen är en sak och Brommaplan i övrigt är en annan sak. Visserligen hör de ihop, men en sak måste ske före den andra, och då hävdar jag att Brommaplansrondellen är betydligt enklare att hantera trafikmässigt och framför allt investeringsmässigt.

Vi kan inte hålla på i evigheter. Det har snart gått fyra år. Jag antar att det inte kommer någonting här, men kan borgarrådet Larsson lova att skynda på processerna och få upp några redovisningar snart, kanske rentav i stadsbyggnadsnämnden? Jag tror inte minst att alla som bor i Bromma vill veta vad som händer. Jag ser i debatter i Ekerötidningarna att Moderaterna fullt och fast tror att det här är nära förestående och att det kommer att hända väldigt mycket bra. Men faktum är ju att det inte kommer att hända någonting alls, i alla fall inte i närtid.

Sedan har vi allt det andra som vi brukar prata om här som handlar om flygplatsens icke-verksamhet och vad det innebär tidsmässigt, om den kommer att tas i anspråk och så där. Det är en jättefråga, så det gäller att ligga på, och då hoppas jag verkligen att vi kan se någon redovisning. Borgarrådet kanske kan lova när det kan ske i närtid så att vi ser att det händer saker? Jag och flera med mig är ju väldigt pessimistiska när vi ser inställningen till just de här delarna av Bromma och att det inte händer någonting, som vi upplever det. Jag vill gärna bli överbevisad om motsatsen!

Anförande nr 27

Borgarrådet L a r s s o n (M): Plötsligt händer det, som man säger! Valeskog vill bli överbevisad. Då är det klart att vi ska göra vårt bästa för att detta ska ske.

Jag föreslår att vi ber kontoren om en dragning kring arbetet framåt med strukturplanen. Det har ju hänt en hel del på tre år, dels med reningsverket och hur mycket det kan tänkas vara möjligt att utveckla på det området, dels runt kvarteret Grammet och kopplingen till vad det är man ser framför sig är möjligt att göra med de stora investeringar som krävs kring Brommaplan.

Låt oss därför börja i den ändan, Jan Valeskog, och ha en sådan dragning så att vi får reda på hur långt man har kommit. Jag vet att det finns en rad tjänstemän som jobbar

med just den här frågan, liksom med andra spännande utvecklingsfrågor för Stockholm.

§ 9 Frågestund

Fråga 1. Stadsövergripande uppföljning av upphandlad välfärdsverksamhet

Anförande nr 28

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Min fråga handlar just om stadsövergripande uppföljning när det gäller upphandlad omsorgsverksamhet och mer specifikt om finansborgarrådet har förtroende för Attendo. Det är ett företag som har uppmärksammats flitigt de senaste veckorna. Vi har fått reda på att företaget felaktigt informerat anhöriga om att de utfört kohortvård utan att så skedde. Vi vet att de har försökt att tysta anställda som påtalade brister, trots att det är ett brott mot stadens regelverk och meddelarskydd. Därefter kommer information om hur cheferna manipulerat brukarundersökningar för att få högre bonusar. Nu senast hör vi hur Attendo driver äldreboenden med otillräcklig bemanning och där maten ofta tar slut.

Har finansborgarrådet förtroende för Attendo?

Anförande nr 29

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack, Karin Wanngård, för frågan! När vi får den här typen av information är det viktigt att vi går vidare med att följa upp de uppgifter som framkommer. Det är ju inte alltid som det som framkommer i medierna visar sig stämma med verkligheten.

Då har vi ett antal verktyg. Dels jobbar vi i kommunstyrelsen och har ett uppdrag att följa fullmäktiges budget i dess helhet, dels har stadsledningskontoret i uppdrag att följa upp de avtal som finns och säkerställa att man utvecklar och följer upp de gällande avtalen.

Här har vi ett antal olika verktyg att använda oss av. Dels kan stadsdelarna göra egna granskningar av de här verksamheterna, vilket man också har gjort från de berörda stadsdelarna. Där har vi fått signaler om att det inte har stått rätt till. Dels har äldreförvaltningen möjlighet att göra inspektioner med egna inspektörer. Man kan också begära fördjupade granskningar om man anser att det behövs och man inte får svar. Vid sidan av det och i förlängningen går det faktiskt också att bryta avtal om det är så att man på ett uppenbart sätt har brutit mot förfrågningsunderlaget.

Vi har alltså olika verktyg, och det sker alltid granskningar. Framkommer det särskilda skäl kan vi som sagt också sätta in våra egna inspektörer. Det har man gjort, och då har man också kunnat konstatera att vid vissa av dessa boenden har man generellt en bra kvalitet på sin vård och omsorg. Men man fortsätter givetvis att följa upp på andra boenden där man fortfarande inte fullt ut har alla underlag på plats om de aktuella händelserna.

Anförande nr 30

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Tack så mycket för svaret! Det var så sent som i förra veckan vi fick vetskap om Långbroberg. Det är ju en annan stadsdelsförvaltning än Norrmalm, som har granskat Sabbatsbergsbyn.

Även om finansborgarrådet vill insinuera att inte allting som står i medierna stämmer är det den enda information vi har, och är det inte så att finansborgarrådet är beredd att ha en helhetsutvärdering, alltså en oberoende granskning, av stadens verksamheter är det ju medierna som är det enda inspelet. Det är därför det är så oerhört viktigt att man är förberedd och vill ha oberoende, externa granskningar – att förekomma medierna i stället för att förekommas av dem.

Att de uppenbart bryter mot en del regler som vi har satt upp och i efterhand lovar att bättra sig – är det rimligt?

Anförande nr 31

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! I verksamheter med många anställda är det klart att det kan inträffa incidenter. Då är det viktigt att staden med sin avtalsuppföljning säkerställer att de här incidenterna inte ska upprepas. Det har man också gjort med Attendo AB bland annat när det gäller meddelarfriheten. Man har också från Norrmalms stadsdelsförvaltning gjort granskningar, och där kan man säga att verksamheterna i stort sett är välfungerande. Händelserna som inträffade våren 2020 var alltså i början av pandemin, och man bedömde att det då på ett helt annat sätt saknades kunskaper om rutiner och material, kunskaper som man har byggt upp sedan dess.

Sedan har det den senaste tiden tillkommit uppgifter som man nu går vidare med, och då har vi oberoende granskningar av inspektörer. Vi kan göra oberoende fördjupade granskningar, och vi kan i förlängningen också bryta avtal. Vi har verktyg på plats, menar jag, för att göra den här typen av utvärderingar och granskningar som Karin Wanngård efterfrågar.

Anförande nr 32

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Då ska det bli väldigt spännande att se om man är beredd att använda de verktygen, för som det ser ut just nu är det så att granskningsrapporten kom till stadsdelsnämnden på torsdag. Det är i stort sett en ganska hård granskning. Samtidigt ska allting vara frid och fröjd, eftersom företaget har sagt att de ska bättra sig.

Är det någonting som måste ske när man har den här typen av upphandlingar är det att man spelar på lika villkor. Är det så att företag i den här staden som har uppdrag för omsorgsverksamheten de facto ska sköta sig, vilket de flesta gör, vill jag poängtera, handlar det om att vi också använder de redskap som vi har när så inte sker. Det är ju inte fallet nu, för nu lovar de bot och bättring och då får de fortsätta. Sedan dyker nästa boende upp, med samma utförare, där bemanningen är otillräcklig och de äldre inte får tillräckligt med mat.

Det här kan inte vara rimligt. Är finansborgarrådet beredd att göra en helhetsgranskning av företagen i staden?

Anförande nr 33

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag är beredd att granska alla verksamheter, både kommunala och fristående, som inte uppfyller de höga

kvalitetskrav som vi har satt upp. Det är ju så vi bygger tillit till våra verksamheter och utförare. Därför är det viktigt att stadsdelarna gör egna granskningar, vilket de kommer att göra. De kommer också via äldreförvaltningen att samla in både klagomål och synpunkter från det aktuella boendet och göra uppföljningar. Sedan kommer man att kunna gå vidare och ställa sig frågan om det finns anledning att gå vidare med en fördjupad utredning. I så fall kommer man att göra det också.

Vi har alltså verktyg, och det är viktigt att de avtal som vi skriver också efterlevs och följs upp. Men vi har många olika verksamheter. Vi har såklart påtalat detta för ledningen för företaget, och vi kommer också att påtala det för respektive stadsdel som har avtalsuppföljningen. De är redan på frågan, gör granskningar och har dialog med de här boendena. Vi kommer givetvis att följa upp dessa boenden.

Fråga 2. Hur översiktsplanen efterföljs

Anförande nr 34

S a r a S t e n u d d (V): Ordförande! Revisorerna har påpekat att den grönblå majoriteten inte följer översiktsplanen. Tanken är ju att översiktsplanen som den förra majoriteten tog fram tillsammans med byggnadsordningen, arkitekturpolicyn och nu också strategin för Stockholms småhus- och villaområden, som den nu sittande majoriteten har tagit fram, ska samverka för att tillskapa nya bostäder och bryta segregationen i Stockholm. Dokumenten ska också bidra till att de nya tilläggen i Stockholm sker med omtanke om de områden som redan finns.

Nu ser vi dock allt fler exempel på hur ni i den blågröna majoriteten frångår översiktsplanen, bland annat genom att lägga ned arbetet med att skapa samband mellan Bromsten och Rinkeby och genom att säga nej till hyresrätter i Nockeby–Bromma. Min fråga till borgarrådet Larsson är därför: Varför frångår ni översiktsplanen?

Anförande nr 35

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det var i alla fall en väldigt tydlig fråga, Sara Stenudd.

Nja, kontoret hade inte riktigt samma uppfattning kring den kritik som kommer från revisionskontoret i den här delen. Ganska många av de prioriteringar som görs inom nämndens område är ju sådana som står i fullmäktiges budget, där den här församlingen har pekat ut en riktning i någon del. Precis som Sara Stenudd säger innefattas i budgetarbetet allt från byggnadsordning, arkitekturpolicy och det arbete som vi nu har i nämnden som kommer upp på onsdag till småhus- och villastrategier. Allt det där är ju uppdrag och prioriteringar härifrån.

Genomförbarheten i detta handlar om att få fram bostäder och arbetsplatser och skapa de samband som Sara Stenudd också tar upp. Då blir det lite knepigt när ni kritiserar en väg som skulle gå genom den så kallade Rissneskogen – kärt barn har många namn – där vi föreslog att man inte skulle ta sig genom skogen utan runt och att man i stället skulle bygga mer längs den bebyggelse som redan finns. Det är ett uppdrag vi har gett, och vi väntar på att få tillbaka det ärendet när man har tittat över hela den strukturen.

Det är klart att sambanden mellan stadsdelar är oerhört viktiga, och där har översiktsplanen en poäng, alltså att försöka hitta lösningar för att stadsdelar, till och med i olika kommuner, möts på olika sätt och att människor möts. Men genomförandet är avgörande i prioriteringen, och då innefattar det de beslut och prioriteringar som den här församlingen gör.

Anförande nr 36

Sara Stenudd (V): Ordförande! Att nybyggnation i områden som är grönklassade eller av riksintresse ska göras varsamt och försiktigt håller vi med om. Men att det inte skulle gå att bygga alls i närheten av de här områdena håller vi inte med om. Då tänker jag närmast på områdena där det faktiskt känns som om det egentligen handlar om att det kommer för nära de bostadsområden som har klagat lite för mycket.

Då kommer vi in på frågeställningen igen: När det gäller att ombilda hyresrätter till bostadsrätter talar ni er varma för vikten av en blandad stad, men när det gäller att bryta segregationen av stadsdelar som till en övervägande del består av villor och bostadsrätter är det inte lika viktigt att blanda längre. Det verkar helt enkelt som om ni struntar lite grann i översiktsplanen som skulle kunna skapa samband mellan stadsdelar, ta bort barriärer och minska segregationen för att i stället bara se till villaägarnas intressen. Varför, Joakim Larsson, tycker ni inte att det är viktigt att bryta segregationen i hela Stockholm?

Anförande nr 37

Borgarrådet Larsson (M): Äntligen börjar jag förstå vad Sara Stenudd är ute efter! Nu börjar jag ana. Det handlar alltså om att ni från Vänsterpartiet vill se hyresrätter i stora kommunala fastighetskolosser som ska komma in i de här villaområdena så att vi får någon form av desegregerande effekt.

Jag tror inte att man kan bete sig så mot den här staden. Jag tror att det är jätteviktigt att vi skapar förutsättningar för människor att bo jämte varann – verkligen, det har hela mitt politiska liv handlat om. Men jag tror inte att man ska förstöra den kulturhistoriska delen av stadens utveckling. Hela egnahemsrörelsen, som i sig var en otroligt spännande del av stadens historia, handlade ju om just små hus som i Sara Stenudds värld skulle manövreras ut av ganska många stora flerfamiljshus.

Jag tror inte att man ska behandla staden så.

Anförande nr 38

Sara Stenudd (V): Vi är faktiskt inte helt oense med er när det gäller detta. Faktum är att vi tycker att strategin för Stockholms småhus- och villaområden är en väldigt bra vägledning och ett väl genomarbetat dokument. Men det finns en risk att den kommer att tas som ursäkt för att inte följa översiktsplanen, precis som revisorerna har påpekat.

Vi i Vänsterpartiet menar att om man ser på staden som en helhet finns det utmärkta platser i villaområden där staden kan komplettera bebyggelsen med flerfamiljshus. Det

har faktiskt byggts riktigt snygga små hus i två våningar, till exempel i Bromma, som passar väldigt väl in i bebyggelsen. Det är alltså inga betongklossar vi vill ha in.

Vi har i dag en akut bostadsbrist i Stockholm med över 89 000 aktivt sökande i bostadskön som inte bara kan köpa sig en villa eller en bostadsrätt för att få någonstans att bo. Vi har dessutom fortfarande en starkt segregerad stad, där de mest segregerade områdena är de som till största delen består av villor och bostadsrätten

Se alltså till att börja följa översiktsplanen. Bygg fler hyresrätter och bryt segregationen i Stockholm, tack!

Anförande nr 39

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är jätteroligt att även Vänsterpartiet nu ställer sig bakom småhus- och villastrategin. Men till syvende och sist handlar det om att vi måste ha väldigt stor respekt för hur stadsutvecklingen sker i redan bebyggda områden. Går man in med frimärksplaner och gör någonting lokalt som känns bra just där ska det ändå fungera i sitt sammanhang. Därför har vi kritiserat ert projekt till exempel på Sågverksgatan i Stureby, där man kom för nära med den här typen av kommunala hyresrätter. Och det var inte för att det var hyresrätter, utan det var för att huset var fem våningar högt.

Jag hör ändå att ni försöker se hur man ska komma vidare med att inte brutalt bygga i den här staden. Jag tar det för vad du säger, och jag hoppas att det också blir så i de enskilda beslut som vi får upp i stadsbyggnadsnämnden.

Fråga 3. Stadens laddinfrastruktur

Anförande nr 40

P e t e r W a l l m a r k (SD): Ordförande! Vi ska prata om laddinfrastrukturen. Jag måste väl börja med att Daniel Helldén har varit väldigt effektiv de senaste veckorna och tagit sig an det som hans partiledare i regeringen proklamerar, nämligen att massbilismens tid i storstäderna är förbi. Är det den grönblå majoritetens ambition att det ska hamna där? Tidsaspekten som sätts hela tiden är också väldigt kort.

Vi sverigedemokrater är inte emot en teknikutveckling och att vi kanske ska ha en elbilspark framöver. Men är stockholmarna med på den här skyndsamheten? Är stockholmarna mogna för det och beredda att betala för elbilar, dyrare parkeringar, höjda trängselskatter? Är det där vi är i dag?

Jag vill också veta om Daniel Helldén själv kör bil i Stockholm.

Anförande nr 41

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag trodde att det skulle handla om laddinfrastruktur.

(P e t e r W a l l m a r k (SD): Det kommer!)

Ja, jag kör själv bil i Stockholm. Jag har en laddhybrid som jag använder då och då. Jag kan ta mig in till stan på el, vilket är alldeles utmärkt.

Vi har sagt att 2030 ska vi ha en utsläppsfri innerstad, vilket betyder att merparten av alla bilar ska gå på el. Skälet till detta är ju att vi både ska hedra Parisavtalet och klara klimatmålen och de lokala målen. Vi ska ha blivit av med alla utsläpp 2040. Nationellt och lokalt ska vi ha fått bort 70 procent av alla utsläpp från trafiken 2030, räknat från 2010.

Det här är mål som vi har slagit fast i staden i flera olika budgetar, och det är det nationella målet. Jag vet att Sverigedemokraterna inte var med på det målet, men vi anser att vi måste klara det. Då handlar det om att göra det genom att hjälpa stockholmarna att gå över till elbilar. Det är inte en fråga om massbilism eller inte. Det har inte varit på tapeten, utan det här handlar om att de som kör i Stockholm i mycket högre utsträckning successivt ska gå över till elbilar. Vårt mål för 2030 är att då ska man i innerstaden nästan bara ska köra på el. Effekten blir också att en klar och övervägande majoritet av alla bilar kommer att köra på el även utanför innerstaden. Det tycker vi är ett bra sätt att få den här övergången och klara våra klimatmål. Vi klarar också luftkvaliteten, eftersom vi blir av med alla utsläpp från förbränningsmotorerna. Vi blir också av med bullret. Det blir en win-win för stockholmarna.

Anförande nr 42

P e t e r W a l l m a r k (SD): Vi pratar alltså laddinfrastruktur. Daniel Helldén har sagt att till 2023 ska 2 800 av parkeringsplatserna i stadens parkeringsgarage omvandlas. Det är en snabb takt, måste jag säga.

Vi som ibland nyttjar parkeringsgaragen i staden vet att laddplatserna ofta står tomma, och de platserna får en vanlig bil som drivs med petroleum inte ställa sig på i dag. Gör vi om ännu fler av platserna i stadens garage till laddplatser, och målet till 2030 är 33 000–35 000 platser i stadens garage, hur gör vi då om stockholmarna inte har lyckats byta ut sin bilpark till dess? Det handlar ju om ekonomi för många familjer i Stockholm i dag. Laddhybrider och elbilar är väldigt dyra att införskaffa. Vi ska även höja alla avgifter runt bilen och ha en nollvision för parkeringsnormen vid nybyggnation. Hur vi ska lyckas med detta tarvar en förklaring från borgarrådets sida.

Anförande nr 43

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag har ingen nollvision när det gäller parkeringsnormen.

Det som vi fattade beslut om i styrelsen i förra veckan är att 2023 kommer det att finnas minst 5 389 laddplatser i Stockholm Parkerings garage. Vi är redan nu ledande i landet. Jag hoppas dock inte att vi är ledande 2023 utan att andra följer efter.

Jag vet inte om Peter Wallmark har varit i garagen, för de här publika laddplatserna – vilket är merparten; det kommer att vara 4 200 publika – får vem som helst ställa sig på, även om man kör på fossilt. I våra garage utnyttjar vi nämligen platserna på ett så effektivt sätt som möjligt på så vis att de bilar som är där får parkeras.

Vi har fem garage i dag som har 100 procent laddplatser. Jag vet inte om Peter Wallmark har en fossilbil, det kanske han har. Då får han köra in med den och så kan han ställa den på laddplats. Det avgör inte bolaget. Men det ska finnas tillräckligt så att det inte är ett problem. Finns det en parkeringsplats kan du ladda din bil.

Anförande nr 44

P e t e r W a l l m a r k (SD): Jag har faktiskt själv parkering i Stockholm Parkering, och det ser inte riktigt ut så som borgarrådet aviserar här. De få platserna brukar vi inte få ställa oss på. Parkeringsvakterna kommer och säger till att det är avsett just för laddning, så direktiven som går ut till de som sköter garagen i dag och det som sägs här stämmer inte riktigt överens. Borgarrådet får kanske backa på den uppgiften.

Vi ska alltså nå upp till 6 000 laddplatser. Även Daniel Helldéns partikollega på riksnivå gick ut och sa att allt petroleumbaserat ska vara borta till 2030 och att man ska prata med sin bostadsrättsförening eller hyresvärd och få en laddplats i närheten av sitt boende. Kan inte Daniel Helldén förklara hur det ska lösa sig i Stockholms innerstad?

Vi har också en effektbrist i dag. Hur ska staden säkerställa att vi får leverans fram till laddstolparna? Vi ser ju i dag tunnelbaneutbyggnad där det är effektbrist. Hur ska man kunna genomföra det då? Det fattas el fortfarande.

Anförande nr 45

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vi har ingen effektbrist. Vi har en överföringsbrist i näten till Stockholm. Där håller nätägaren i Stockholm, Ellevio, på att bygga ut, och de ingår i den elektrifieringspakt som vi har ingått. Vi arbetar ju med näringslivet för att se till att här ska kunna hända och att det ska fungera. Det är alltså inte bara staden som håller på med det.

Ellevio säger att till 2028 räknar man med att ha byggt ut nätet på det sättet att man kan klara av de här sakerna, och då är det inget problem med överföringen.

Sedan är frågan om elen räcker. Ja, det som vi arbetar med nu och det som Stockholm Parkering gör är ett lastbalanssystem. Om det är flera bilar som ska laddas så laddas inte alla samtidigt. Vi kan också styra så att de bara laddar på natten. Det är ganska lätt att gå in på Svenska kraftnät och se att det finns ett stort överskott av el på natten. Det är på dagtid och framför allt när vi ska laga middag på kvällen, som det är problematiskt. Då ska vi inte ladda, och det kommer vi att lösa. Det här kommer att gå jättebra!

Fråga 4. Vad händer med Snösätra?

Anförande nr 46

L i s a P a l m (FI): Frågan som jag vill ställa till kulturborgarrådet handlar om vad som händer med Kulturkvarter Snösätra. Södra delen är ju nu riven, och utvecklingen av den norra delen skulle ha påbörjats med ett utredningsarbete. I stadens budget ligger det en aktivitet om man ska påbörja etableringen av en ny kulturplats i Snösätra

industriområde, och i det svar på skrivelser som vi rödrosa lämnade in i kulturnämnden under föregående år svarar förvaltningen att resultatet av utredningen kommer att redovisas i en rapport kring årsskiftet 2020. Det är Enskede–Årsta–Vantör stadsdelsförvaltning som ansvarar för styrgruppen och framtagandet, men märkligt nog har vi inte fått någon rapport där heller.

Med detta sagt undrar jag helt enkelt vad som händer med Kulturkvarter Snösätra.

Anförande nr 47

Borgarrådet N a d d e b o (C): Tack för frågan! Jag blev så glad att jag äntligen fick en fråga igen i fullmäktige – det var länge sedan!

Jag delar ert engagemang kring den kulturplats som ska arbetas fram i Snösätra. Precis som Lisa Palm säger är det stadsdelen som ansvarar för detta. Vi vet alla att det har varit ett ansträngande år för våra stadsdelar på grund av pandemin, så vi kan väl se att tidplanen för arbetet har påverkats lite. Där tror jag inte riktigt att man är i takt med det som vi har skrivit i budgeten.

Så kan det vara, men vår ambition att göra en kulturplats av Snösätra ligger kvar. Sedan vet vi att själva markhanteringen behöver ses över. Det har ju varit rätt stora markföreningar i södra Snösätradelen. Vi vet inte exakt riktigt hur det ser ut i den norra delen av Snösätra, men det kommer att behöva tittas på marksanering och sådana bitar.

För att lugna Lisa Palm finns det en hög ambition att vi ska göra någonting riktigt bra av norra delen av Snösätra och få till den här kulturplatsen.

Anförande nr 48

L i s a P a l m (FI): Jag förstår att pandemin har haft påverkan. Å andra sidan har det här varit under ett år, och det var ju pandemi när man satte planerna i Enskede–Årsta–Vantör. Jag förstår att borgarrådet inte kan ta ansvar för stadsdelsnämnden, men jag tänker att utifrån rollen som kulturborgarråd är det såklart angeläget för Naddebo att få till den här utredningen så att vi kan blicka framåt och fortsatt få ha Nordens största graffitiutställning i publik form.

När jag var i Snösätra i lördags träffade jag kulturverksamma i området. Det som gör mig förvirrad i det hela är att de säger att de inte ens har blivit kontaktade av staden. Nu har man ju stängt av för de här provtagningarna, men man har inte kontaktat kulturutövarna, utan man liksom bara kom en dag och sa att man hade stängt av de delarna där det är öppna väggar.

Jag skulle vilja se att Jonas Naddebo som kulturborgarråd kan gå in och säga att man ska kontakta de här kulturaktörerna för att vi faktiskt ska få en vettig dialog så att vi inte får det här missnöjet som verkligen var kännbart under föregående år.

Anförande nr 49

Borgarrådet N a d d e b o (C): De högljudda synpunkter som var aktuella under föregående år är faktiskt Feministiskt initiativ också ansvariga för, eftersom ni var med

i den majoritet som beslutade att inte inkludera den södra delen av Snösätra i det som nu blir kvar i den norra delen.

Det som vi har varit noga med och som också står i vårt budgetuppdrag är att dialogen ska vara god med de aktörer som finns i området. Är det därför så att vi inte har haft en god dialog kring detta vill jag verkligen att stadsdelen ska återuppta dessa dialoger. Det finns ju i budgeten ett tydligt uppdrag att arbetet med att påbörja den här etableringen ska ske i dialog med dem. Jag är precis lika angelägen som Lisa Palm om att vi ska fortsätta att ha en stor graffitiplats i området, och jag ska givetvis lyssna extra på stadsdelen så att dialogen pågår aktivt.

Anförande nr 50

L i s a P a l m (FI): Nej, det är ingen hemlighet att vi var med och tog det beslutet under 2018. Däremot hade man ju kunnat titta på andra lösningar kring de stora väggarna som faktiskt har lockat internationella gäster. Man hade kunnat flytta dem och haft en dialog med de verksamma om en placering kanske i norra delen och bara flyttat dem för att kunna ha kvar den här dragningskraften till Snösätra.

Det låter bra att Jonas Naddebo nu kommer att ta tag i det här och se till att stadsdelsnämnden faktiskt tar kontakt med dem som är verksamma i området. Det finns en stor frustration i att komma till Snösätra och man har stängt igen, samtidigt som man å andra sidan säger att man vill ha en dialog om etableringen av Snösätra.

Det låter alltså som ett löfte här att Jonas Naddebo kommer att se till att de kulturaktörer som är verksamma får komma med i utvecklingsarbetet.

Anförande nr 51

Borgarrådet N a d d e b o (C): Löftet är att det som står i budgeten ska genomföras, så jag kommer att fortsätta att säkerställa att vi får till den här kulturplatsen.

Sedan är det inte alltid helt lätt, och jag förstår om stadsdelarna har varit tvungna att prioritera sin verksamhet under ett väldigt svårt år. Jag har stor respekt för att man kanske inte har hunnit lika långt som man borde ha gjort enligt budgeten, men det uppdrag som vi har gett till stadsdelen kommer jag givetvis att följa upp så att vi långsiktigt kan säkra en bra kulturplats i Snösätra.

Fråga 5. Utförsäljningen av Brännkyrkahallen

Anförande nr 52

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ordförande! När Riksgälden utvärderade OPS-lösningar kom de fram till följande: "Nackdelarna med OPS är otvetydiga och väl underbyggda. Den mest uppenbara nackdelen är den väsentligt högre finansieringskostnaden för projekt till följd av den privata överbrygningsfinansieringen." Kommuninvest har mer specifikt analyserat de ekonomiska konsekvenserna av att äga eller hyra sina verksamhetslokaler, som ju det här mer kanske handlar om. De konstaterar också att det är ekonomiskt mer fördelaktigt att äga sina fastigheter.

Ändå väljer nu den moderatledda majoriteten det motsatta och tänker bland annat privatisera Brännkyrkahallen, någonting som kommer upp i exploateringsnämnden på torsdag. Hur mycket mer kommer det att kosta stockholmarna över tid att hyra Brännkyrkahallen i stället för att vi rustar upp den själva?

Anförande nr 53

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan – vad glad jag är över att få diskutera de här frågorna! För mig berör det också en av mina hjärtefrågor, nämligen att minska stadens skuldsättning och säkra en långsiktig ekonomi framåt så att Stockholm har råd med de investeringar vi står inför, oavsett om det handlar om skollokaler, idrottshallar eller bostäder.

Vi kan inte låna till allt. Då blir det ohållbart. Vi har precis fått ett viktigt kvitto i form av förstärkt kreditbetyg av Standard & Poor, någonting som blev negativt under den förra mandatperioden eftersom man helt enkelt inte tog skuldsättningen på allvar.

Vi ser med fördel framför oss att fristående aktörer som hyr in sig i skolor och annat ska kunna få möjlighet att också överta sina fastigheter. Det handlar om så kallade icke-strategiska verksamheter eller tillgångar som vi kan avyttra och få in intäkter så att vi får mer kapital som vi kan investera tillbaka i Stockholm.

Vi har många hallar med stort underhållsbehov. Brännkyrkahallen är en gammal hall vars tekniska livslängd har gått ut. Vi pratar i så fall om renoveringar på över 200 miljoner. Här kommer nu en aktör in och kan tänka sig att också bygga ut idrottsverksamheterna. Man kan dessutom få en skola där en annan fristående aktör kommer att hyra in sig.

Det här tycker vi är bra. Det avlastar våra investeringskostnader, och stockholmarna kan få ta del av nyrenoverade hallar och fler idrottsmöjligheter. Det är många kommuner i Sverige som upplåter för andra att kunna bygga och drifta exempelvis simhallar. Det är ett mycket gott exempel på hur det kan bli mer av det goda, det vill säga fler idrottsmöjligheter liksom fler skolor och förskolor.

Vi gör det här tillsammans. Tillsammans bygger vi Stockholm, och vi gör det därför att vi tror att det här kommer att gynna stockholmarna men också stadens ekonomi som helhet.

Anförande nr 54

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Nu ljög ju finansborgarrådet. Vi fick inte sänkta kreditbetyg under den förra mandatperioden.

(Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Negativt outlook, vill jag säga.)

Det finns i ärendet inga ordentliga ekonomiska analyser av vad det här skulle innebära för stadens budget långsiktigt, vilket var vad jag frågade om och inte fick svar på nu. Det finns heller inga verksamhetsmässiga konsekvensanalyser. Det vi vet är att Spårvägen har blivit ombedda att flytta ut ur Brännkyrkahallen före midsommar.

Vi vet inte hur mycket dyrare det kommer att bli för stockholmarna. Vi vet tack vare DN att man i Osby, som också leds av Alliansen, har gjort en noggrann analys av sitt fastighetsbestånd och kommande behov och kommit fram till att det skulle bli ungefär dubbelt så dyrt att hyra jämfört med att äga sina fastigheter. Kommunstyrelsens centerpartistiske ordförande kallar det för "sunt bondförnuft" att äga i stället för att hyra. Varför vill inte Anna König Jerlmyr hantera stockholmarnas skattemedel med sunt bondförnuft?

Anförande nr 55

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag känner honom, och han är väldigt trevlig.

Det är ju så att vi även äger väldigt mycket. Vi kommer att ha massor av idrottshallar som vi behöver renovera framöver.

Ibland gör vi det ganska lätt för oss i debatten. Det blir fel om vi jämför hyreskostnaden hos en privat, fristående aktör och jämför den med våra egna kostnader, för det som tillkommer är ju också kommunens kostnader i våra egna anläggningar för renoveringar och underhåll. När dessa kostnader tillkommer är det inte säkert att det alltid blir billigare att ha saker i egen regi.

Nu tittar vi på var det finns möjlighet att samarbeta med andra. Ilija Batljan till exempel, den gamla socialdemokraten, driftar ju till och med polishus runt om i Sverige i dag och även hur många samhällsfastigheter som helst. Han är fortfarande socialdemokrat och tycker att det är bättre att de som verkligen kan fastigheter och är duktiga på förvaltning också kan upplåta den typen av lokaler.

Därför är jag övertygad om att den här riktningen kommer att bli jättebra för Brännkyrkaborna och för många andra stockholmare.

Anförande nr 56

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är självklart att de privata företag som tjänar skattepengar på att göra det här tycker att det är bra. Men utvärdering efter utvärdering visar att det är billigare för kommunen att äga sina egna verksamhetsbyggnader i stället för att hyra dem, och det faktum att stadens ekonomiska effekter inte syns utan än så länge döljs för både allmänheten och för oss som ska vara med och fatta beslut tror jag visar på att även finansborgarrådet är medveten om att det här är långsiktigt negativa kalkyler för staden.

Slutsatsen för oss kan inte bli någon annan än att det handlar om en rent ideologiskt motiverad utförsäljning. Vi tycker att det är hög tid att sätta stopp för de här privatiseringarna och utförsäljningen av stockholmarnas egendomar.

Anförande nr 57

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det är allvarliga och helt felaktiga anklagelser. Det är inte i det här ärendet som hyresavtalen kommer att tas, och det vet Emilia Bjuggren också om. Det är senare.

Här är det en fristående aktör som hyr in sig i en skola, en icke-strategisk fastighet. Vi får möjlighet att ta del av renoverade lokaler som man också bygger ut. Jag tycker att det är ett gott exempel på hur vi jobbar tillsammans med andra och får vara med och utveckla Stockholm och våra verksamheter. Det här är ju en riktning man ska vara stolt över. Det handlar om att vi får fler aktörer som kommer in med möjligheter att rusta upp fler idrottsanläggningar än vad vi annars hade kunnat. Och när det kommer in externa aktörer där det också finns andra som drifvar, till exempel skolor och förskolor, då är väl det jättebra att de får möjlighet att kunna bygga sådana lokaler. Jag tänker inte minst på LSS-området och på många andra områden där vi i dag har brist på den typen av boenden. Där behöver vi välkomna och samarbeta med fler som är kvalitativa och som har kunskaper om och erfarenhet av hur man förvaltar fastigheter framåt. Jag är trygg med detta.

Fråga 6. Ombildningar i Bagarmossen

Anförande nr 58

Cecilia Herrström (V): Den 28 april i år ombildades ett gäng lägenheter i Bagarmossen i södra Stockholm. Priset vid ombildningen blev 42 600 kronor per kvadratmeter. Efter tre veckor såldes tre av dessa lägenheter, då till ett kvadratmeterpris av 55 000–60 000 kronor.

Borgarrådet Dennis Wedin har vid upprepade tillfällen lovat att försäljningar vid ombildning ska ske till marknadsmässiga priser. Trots detta kunde alltså lägenheterna ombildas och säljas efter tre veckor och då generera miljonklipp som går rakt ned i fickan på enstaka individer. Det är som att ge bort pengar från det allmänna till enstaka privatpersoner.

Det vi behöver i Stockholm är fler hyresrätter som folk faktiskt har råd att bo i, inte färre. Att då sälja ut beståndet av allmännyttiga hyreslägenheter för att enskilda människor ska få göra bostadskarriär låter inte klokt – dessutom till ett underpris. Det är vansinnigt.

Jag vill därför fråga Dennis Wedin om löftet om marknadsmässiga priser var på allvar. Tycker han att det är viktigare att några få individer får göra miljonklipp på bostäder än att vi använder pengarna till alla?

Anförande nr 59

Borgarrådet Wedin (M): Ordförande! Tack för frågan! Givetvis är det med marknadsmässiga priser vi ska gå igenom de här ombildningarna och de erbjudanden som människor får. Den bostadskarriär som Cecilia Herrström föraktar att dessa människor gör är ju det som jag tror på. Det är för att vi behöver en blandad stad med blandade upplåtelseformer, och det är där allmännyttan är särskilt dominerande, där det knappt finns några bostadsrätter, som vi ger möjlighet till människor att göra den här bostadskarriären.

Det Vänsterpartiet inte förstår är att ombildade hyresrätter inte säljs öppet via någon annons på Hemnet, utan det är en låst marknad med direktförsäljning till de boende. Det finns bara en möjlig köpare, och det är föreningen och till syvende och sist

hyresgästen. De marknadsmässiga värderingarna har gjorts av en aktör som under den förra mandatperioden valdes ut till att hjälpa oss med sådana här värderingar. Det är alltså Vänsterpartiet självt som under sin tid har varit med och lagt grunden för de bedömningar och värderingar som nu har gjorts.

För att gå in mer i detalj på hur det går till: De bostadspriser som ni refererar till är inte möjliga att erhålla för staden, då lägenheterna inte kan säljas vidare på bostadsrättsmarknaden. Den marknad och de priser som Cecilia Herrström pratar om står oss inte till buds. Vi skulle i så fall behöva tömma hela huset på hyresgäster för att sedan kunna ombilda hela fastigheten till bostadsrätter och då kunna lägga ut dem på den öppna marknaden.

Det är det som är skillnaden. Det är alltså två olika typer av försäljningar vi pratar om. Det Cecilia Herrström föraktar är att människor får den här möjligheten att äga sitt eget boende. Det är att människorna nu har gjort sitt köp som ni föraktar.

Anförande nr 60

C e c i l i a H e r r s t r ö m (V): Jag vet inte hur många som trodde på löftet om marknadsmässiga priser, men jag tycker fortfarande att borgarrådet rättfärdigar att miljoner från stockholmarnas gemensamma ägande ges bort.

Jag kan ge ett exempel. På Sockenvägen 607 fanns det en lägenhet på fyra rum och kök. Den köptes vid ombildningen för 3 876 600 kronor och såldes den 11 maj, alltså bara två veckor senare, för 5 500 000 kronor. I dag finns också en ombildad lägenhet på Gillebacken i Rågsved som ligger ute på annons på Hemnet. Det sker alltså.

Det som händer vid ombildningar är att äldre, överkomliga hyresrätter ombildas. När detta ska byggas i kapp ersätts de med nyproducerade och betydligt dyrare hyresrätter, som också nu kommer att bli ännu dyrare om marknadshyran går igenom.

Jag ifrågasätter inte alls att enskilda hyresgäster tar chansen om man har råd. Det finns ju uppenbarligen pengar att tjäna. Jag ifrågasätter däremot den politik som gör det möjligt att sätta detta i system. Hur många fler sådana här exempel kommer vi att få se i år? Tycker Dennis Wedin att det är rimligt?

Anförande nr 61

Borgarrådet W e d i n (M): Min poäng är att för att göra den försäljning som Cecilia Herrström verkar vara inne på, där vi alltså skulle ut på bostadsmarknaden, skulle vi behöva tomställa hela huset på hyresgäster och ombilda fastigheten till bostadsrätter. Då hade vi via annonser på Hemnet kunnat lägga ut lägenheterna på marknaden och få den typen av priser.

Det kan vi inte göra när vi säljer genom ombildningar, där människor själva har möjlighet att utifrån ett erbjudande göra sitt köp. Då skulle vi åsidosätta människors besittningsskydd. Det är inte det vi är ute efter, utan vi är ute efter att ge de människor som bor i fastigheterna möjlighet att göra den här bostadskarriären, och då måste vi göra på det här sättet.

Då har vi alltså gjort en professionell värdering av respektive fastighet, som styrs av exempelvis läge och teknisk status på fastigheten, av en värderare som man fattade beslut om att använda sig av under den förra mandatperioden.

Anförande nr 62

C e c i l i a H e r r s t r ö m (V): Dennis Wedin pratar ofta om den blandade staden och att han vill minska segregationen. Han sa det nu igen. Men tre individuella bostadsrätter just på Sockenvägen kostar nu kommuninvånarna över 3 miljoner kronor. Att tro att ombildningar ska minska segregationen är ungefär lika svårt som att tro på löften om marknadsmässiga priser. Det gäller inte överallt heller, som vi hörde tidigare. I Bromma sa man ju nej till ett utomordentligt förslag om att bygga 100 hyresrätter i den stadsdelen.

För att uttrycka det milt tycker jag att det är ganska oroväckande att vi har en bostadspolitik i Stockholm som säljer ut våra gemensamma bostäder till underpriser, när vi har 85 000 aktiva sökande i bostadskön. Vi behöver fler hyresrätter där folk har råd att bo, inte att alla ska göra bostadskarriär, för det kommer inte att bli så för alla.

Anförande nr 63

Borgarrådet W e d i n (M): Det är bara i ytterstadsområden som vi går vidare med att ge människor erbjudande om att köpa sitt eget hem, och anledningen är att detta är områden där allmännyttan är särskilt dominerande. Jag kan bara notera att när vi nu ser att det kommer ut bostadsrätter i de här områdena som inte har så mycket bostadsrätter visar väl det att det finns ett stort intresse av att bo i just dessa områden där människor nu gör de här affärerna. Rimligen innebär det att det finns ett intresse för blandade upplåtelseformer i dessa områden, men er politik förvägrar ju människor den möjligheten.

Det är Cecilia Herrström som med sin politik vill styra människor till att bara bo i hyresrätter i de här områdena, medan människor som vill investera i sitt hem och göra bostadskarriär inte ska ha möjlighet att bo kvar i den egna stadsdelen. De måste flytta någon annanstans eftersom det inte finns något boende att köpa i just det området. Det är den segregationen och det felet som vi vill åtgärda.

Fråga 7. Att nå grupper som inte söker sig till kolloverksamheten

Anförande nr 64

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Ordförande! Härligt, Jonas, nu får du en fråga till här i dag!

Nu är det sommarlov, och för det flesta barn är det förenat med glädje, äventyr och spännande upplevelser. Men för vissa är det tyvärr svårare. I maj uppmärksammades att det är ganska få barn från familjer med låga inkomster som har fått tillgång till sommarkollo i år. I Rinkeby–Kista var det bara 1,6 procent av barnen som sökte och i Skärholmen 4,8 procent. I Skarpnäck sökte 15,7 procent och på Södermalm 14 procent. Det skiljer sig alltså ganska mycket mellan stadsdelarna. Det är egentligen inte någonting nytt, men det är någonting som är väldigt viktigt att göra någonting åt.

Majoriteten av dem som sökte till kollo i år – 69 procent – är barn från familjer som har en månadsinkomst på mer än ungefär 52 000 kronor. Jonas Naddebo har sagt att han vill nå de här grupperna, och min fråga är helt enkelt vad som görs för att komma åt de grupper som inte söker till kollo i dag.

Anförande nr 65

Borgarrådet N a d d e b o (C): Tack, Madeleine, för frågan! Sommarkollo är ju en fantastisk verksamhet med väldigt många återkommande barn och unga som söker sig dit. Ambitionen från oss grönblå handlar om att vi behöver nå nya och bredare målgrupper, så vi är helt överens om ambitionen.

Vi påbörjade arbetet med detta redan i budgeten 2019 när vi uppdrog att utreda sommarkolloverksamhetens avgiftsmodell. År 2020 fattade vi beslut om en ny avgiftsmodell för sommarkollo för att minska kostnaderna för de barn och familjer som kommer från de mest utsatta grupperna och har lägst inkomster.

Vår politiska inriktning är alltså tydlig. Vi har gjort en ny avgiftsmodell, men Madeleine som också sitter i kulturnämnden vet ju att det inte bara handlar om att ändra avgifterna, utan man måste också jobba med uppsökande verksamhet. Därför är det nu ett beslut i årets budget att jobba uppsökande med informationsinsatser för att öka andelen i de stadsdelarna. Precis som när det gäller kulturskolan måste man nämligen också jobba uppsökande för att informera barn, unga och familjer om att det finns möjlighet att åka på kollo.

Sedan görs det också väldigt mycket i de olika stadsdelarna kring prova-på-kollon, dagkollon och sådana verksamheter, så även om man inte kommer i väg på ett riktigt sommarkollo finns det väldigt mycket möjligheter att komma i väg på dagkollon som arrangeras av våra stadsdelar i övrigt.

Vi behöver även titta på fler insatser för att verkligen öka andelen sökande i hela staden. Det ber jag att få återkomma till.

Anförande nr 66

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Precis, det uppsökande arbetet är jätteviktigt. Tyvärr tror jag inte att den här modellen för inkomster och avgifter är lösningen, utan jag tror att det är det uppsökande arbetet som är jätteviktigt för att man ska känna att man är redo att släppa i väg sitt barn till något som man kanske inte själv har erfarenhet av. Där är det relationella arbetet jätteviktigt och också anpassningar av stadens egna verksamheter, helt enkelt för att de ska passa olika typer av familjer. Det vi också kan se är att det skiljer sig beroende på kön. Där är det jätteviktigt att tjejer också får tillgång till de här aktiviteterna på samma villkor.

Jag vet att evenemangsavdelningen och många andra gör väldigt många typer av aktiviteter, men Jonas Naddebo vet precis som jag att ett dagkollo inte alls är samma sak som ett helveckaskollo. Berätta gärna lite mer om de uppsökande arbetssätten!

Anförande nr 67

Borgarrådet N a d d e b o (C): Jag försöker att lära mig mer om sommarkollo. Jag växte inte själv upp i innerstaden utan nästan i ett slags sommarkollo ute på landet.

En sak måste jag dock rätta. När vi tittar på brukarundersökningen och vilka som deltar i våra kollon ser vi att det faktiskt är jämnt mellan pojkar och flickor i andelen som tar del av våra kollon. Däremot är det väldigt stora skillnader mellan olika stadsdelar.

Det som vi behöver jobba med, tror jag, är att komma ut med olika språk. Många som skickar sina barn gör det just för att man tar del av sommarkollokatalogen. Vi behöver också titta på vilka som jobbar på sommarkollo. Jag tror att vi behöver ambassadörer som kommer ut och jobbar; alltså de lite äldre ungdomarna som ofta jobbar kan också vara ambassadörer för att rekrytera sina egna. Vi behöver riktade satsningar på Järvaområdet, och jag tror också att vi behöver titta på om det går att göra någon sorts prioritering för att just nå förstagångsdeltagarna i ytterstaden.

Anförande nr 68

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Jag kan förtydliga vad jag menar: Flickor med utlandsfödda föräldrar är en grupp som inte deltar i samma utsträckning, även om det kanske är jämnt mellan flickor och pojkar.

Jag märker att ni gör mycket, och det går att göra mer. Som gammal kolloledare kan jag konstatera att de barn som faktiskt är på kollo själva får möjlighet att växa. Det gäller även deras föräldrar genom att de släpper i väg sina barn. Jag hoppas därför att statistiken ser annorlunda ut till nästa sommar och att de insatser som görs nu faktiskt syns.

Anförande nr 69

Borgarrådet N a d d e b o (C): Vi är överens om att vi behöver jobba mer aktivt och stärkande så att fler barn från olika delar av staden verkligen kommer till den här verksamheten. Jag tror att man behöver göra väldigt mycket. Jag blev nog lite förvånad över att det främst var Södermalm och Bromma som hade den ökade representationen på kollo. I min värld är ju kollo en väldigt viktig insats för de barn och unga som kanske inte i sina egna familjer kan lämna stadsdelen, och vi måste fokusera våra resurser för att säkerställa det.

Jag vill vända på alla stenar i den här frågan. Däremot kanske vi inte hinner lösa allting till 2022, utan vi måste jobba långsiktigt med det här för att få till en förändring. Men jag hoppas att vi kan återkomma med mycket bättre siffror nästa sommar.

Fråga 8. Feriearbeten

Anförande nr 70

S a l a r R a s h i d (S): Ordförande! Fler ungdomar är i behov av sommarjobb i dag. I Stockholm sökte drygt 17 500 unga ett sommarjobb. Det är 2 000 fler än föregående år. Det här är inte bara en indikator på att fler unga av olika anledningar

har fått det svårare att skaffa ett sommarjobb på egen hand utan även en indikator på effekten av pandemin.

Trots dessa siffror verkar den blågröna majoriteten nöjd med att endast kunna tillhandahålla 8 000 feriejobbsplatser för stadens unga varav drygt 1 100 är direkt finansierade av regeringens satsning på sommarjobb för unga, en sommarjobbssatsning som gick ut till alla kommuner.

Min fråga till arbetsmarknadsborgarrådet Karin Ernlund blir därför: Varför drar sig staden tillbaka i sin finansiering av sommarjobben när regeringen möjliggör för staden att öka ambitionen och tillhandahålla hela 1 100 fler feriejobb i stället för att nöja sig med dessa 8 000 som har varit stadens mål?

Anförande nr 71

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Tack, Salar Rashid, för frågan! Vi kan väl börja med att reda ut det sakliga i detta. Du säger att staden drar tillbaka sin finansiering. Jag vet inte var du har fått det ifrån. Finansieringen ligger fast. Jag har flera gånger upprepat i dialog med dig och på andra sätt men också i medier att problemet när det gäller att erbjuda feriejobb i stadens verksamheter inte är finansieringen utan tillgången till bra handledare och meningsfulla arbetsuppgifter.

Jag är jättestolt över att vi har lyckats att ordna fram 8 096 sommarjobb den här sommaren. Det är den dagsaktuella siffran. Då har vi inte möjlighet att erbjuda några feriejobb i äldreomsorg och heller inga i förskolan. Ändå lyckas staden ställa sig på tå och ordna fram så här många sommarjobbsplatser i andra verksamheter. Det tycker jag faktiskt att vi gemensamt i den här salen borde vara stolta över i stället för att säga till alla stadens förvaltningar som har slitit stenhårt att de inte skulle kunna vara nöjda med detta.

Jag är jättestolt och jättenöjd. Det är inte pengar som är problemet.

Anförande nr 72

S a l a r R a s h i d (S): Jo, visst är det ändå pengar som är lite av problemet.

(Borgarrådet E r n l u n d (C): Nej.)

Om vi ska vara helt ärliga finns det andra typer av verktyg som vi skulle kunna använda oss av. Det var ju det vi påpekade hela tiden när flertalet feriejobb upphandlades. Utan våra påtryckningar hade inte heller några feriejobb upphandlats till andra aktörer.

Regeringen har tagit sitt ansvar under pandemin. Tyvärr kan vi konstatera att den blågröna majoriteten i staden inte har gjort det. Regeringen hade finansierat medel för att staden ska kunna anställa cirka 140 ungdomar på anställningar som varar upp till fyra månader. Regeringens intentioner med dessa satsningar både på ungdomsanställningarna och på feriejobben är ju att staden inte ska dra sig tillbaka, utan man ska göra mer under pandemin.

Min andra fråga till borgarrådet Karin Ernlund blir därför: Vad säger ni till stadens unga? Är det rimligt att staden minskar på sina ambitioner gällande finansiering av

sommarjobben när regeringen ökar sina satsningar på stadens unga? Och bara för att konkret säga det: Vad hade ni gjort om inte regeringen rent konkret kommit in med de här pengarna?

Anförande nr 73

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Var ska jag ens börja? Salar Rashid säger att regeringen tar ansvar. Då skulle jag vilja säga att om det är så att regeringen verkligen vill ta ansvar för att ge unga ett jobb den här sommaren, då är det inte till landets kommuner som pengarna ska riktas, utan då är det till de drabbade företagen i besöksnäringen som medlen ska riktas.

Jag vill upprepa att det inte är finansieringen som är problemet när det gäller att tillhandahålla platser för sommarjobbade ungdomar i stadens verksamheter, utan det är meningsfulla arbetsuppgifter och tillgången till bra handledare. Vi pratar om väldigt unga personer. Det här är ju en möjlighet för 16-åringar att få sitt allra första jobb, och då är det viktigt att vi ser till att det finns vuxna på plats som kan ge en bra handledning.

Jag måste säga att jag inte förstår hur du kan anklaga staden för att dra sig tillbaka när vartenda bolag och vartenda förvaltning har gjort sitt allra yttersta för att få fram så många platser som möjligt.

Anförande nr 74

S a l a r R a s h i d (S): Jag menar att om inte dessa satsningar hade kommit från regeringen vet vi med all förmodan att ni inte hade lagt upp för de 1 100 platserna som regeringen direkt varit med och finansierat. Oavsett om Karin Ernlund säger att det är så eller inte, så är det ett faktum.

Den andra frågan är vad som händer om regeringens satsningar uteblir nästa år och de här pengarna inte finns. Vi har redan en ansträngd budget utifrån det ni har lagt inom staden. Kommer vi någonsin att få se ökade ambitioner för fler jobb från den blågröna majoriteten? Staden växer och med detta antalet unga. Vi vet hur viktiga feriejobben är för meriter, kontakter och motivation, precis som Karin Ernlund alltid har varit inne på. I stadens eget intresse är det väl bra att vi försöker att hitta andra vägar. Det är det vi säger. Vi säger inte bara att staden själv ska tillhandahålla de här jobben. Det finns andra verktyg.

Anförande nr 75

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Det blir en sådan konstig anklagelse att vi inte skulle ha finansierat de här tjänsterna om inte några statliga medel hade kommit. Förra året fattade ju krisledningsnämnden ett beslut om att tillföra arbetsmarknadsnämnden nästan 5 miljoner kronor för att kunna växla upp och erbjuda fler sommarjobbsplatser förra sommaren. Vi har tydligt visat från den grönblå majoritetens sida att vi är beredda att fatta beslut för att erbjuda fler unga ett sommarjobb.

Jag tycker att det är viktigt i det här sammanhanget att inte bara skåda inåt och se vad vi kan göra i stadens verksamheter, för om man ska vara helt ärlig är ju det absolut viktigaste att vi har företag i näringslivet som vill och kan och vågar anställa unga på

det allra första sommarjobbet. Då är det viktigast att vi ser till att vaccinationstakten hålls uppe och att vi räddar de krisdrabbade företagen så att ungdomar kan jobba i våra restauranger, på Skansen, på Gröna Lund och på alla de platser som kan erbjuda ungdomar ett sommarjobb en vanlig sommar.

§ 16 Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relationer 2021–2025

Anförande nr 76

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande, fullmäktige! Mycket arbete har föregått detta förslag till reviderat program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relationer.

Socialnämnden har genomfört en granskning av om och hur det förra programmet har använts ute i stadens verksamheter liksom en kartläggning av hur problematiken ser ut. Den främsta kritik som framkommit mot det förra programmet är att det visserligen innehöll väldigt höga ambitioner, vilka vi i det grönbå samarbetet förstås fortsatt står bakom, men det förpliktigade inte någon nämnd eller något bolag att vidta konkreta åtgärder. Programmet har därför förblivit nästan helt okänt för flertalet förvaltningar, inte minst inom den viktiga förskole- och skolverksamheten, som är de som dagligen möter både barn och föräldrar som utsätts för våld.

Tyvärr visade sig programmet mest ha blivit ett internt material för socialtjänstens myndighetssida samtidigt som det viktiga förebyggande arbetet i stora drag uteblivit. Detta är alltså vad som konstateras i de utredningar som gjorts. I det förra programmet saknades även perspektivet staden som arbetsgivare. Arbetsgivaransvaret finns nu med och gäller förstås för alla nämnder och bolag. Det är nu tydliggjort i programmet att det verkligen omfattar samtliga nämnder och bolag i staden, med konkreta aktiviteter och åtaganden som ska genomföras. Inte minst viktiga är de grundkurser inom heder, våld och prostitution som nu ska spridas inom social-, arbetsmarknads-, utbildnings- och äldreomsorgen samt stadsdelsnämnderna.

Det nya programmet inkluderar för första gången även individer utsatta för människohandel för sexuella ändamål och sexuellt våld. Detta tycker jag är ett viktigt steg framåt och en del i att programmet samordnas med Operation Kvinnofrids länsövergripande strategi, som i sin tur bygger på regeringens nationella plan mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Det är en självklarhet att vi aldrig kan acceptera att våra medmänniskor utsätts för övergrepp, våld och förtryck. Eftersom våldet och förtrycket inte låter sig begränsas av stadens geografiska gränser behöver Stockholms stad ha ett nära samarbete med polisen, regionerna och alla andra kommuner. Genom att programmet har samma målområden som övriga regionala och statliga aktörer hoppas jag på mer samlad kraft och bättre möjligheter till samhandling.

Jag välkomnar att det nya programmet, som nu kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet mot våld i nära relationer, lägger ett viktigt fundament som bör kunna hålla på många års sikt samtidigt som aktiviteterna förändras 2025 och därefter i ett antal sådana perioder.

Till sist vill jag understryka behovet av att arbeta förebyggande i ett tidigt skede. Även om samhället måste stå redo med stödinsatser för utsatta och inlåsning av dem som

slår krävs också långsiktiga förebyggande insatser för att bryta mäns våld mot kvinnor. En välfungerande skolgång är en av de enskilt viktigaste skyddsfaktorerna för unga, och det är därför viktigt att förskolan och skolan tydligt inkluderas i stadens arbete mot våld i nära relationer. Det är där destruktiva mansnormer kan motverkas på ett tidigt stadium.

Stadens nya program hoppas jag blir en viktig del i det fortsatta arbetet med att göra Stockholm till en stad fri från våld. Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 77

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Jag håller med dig, Jan, om att mycket är bra i programmet. Jag håller med om arbetsgivarperspektivet, att man framöver ska ge stöd till våldsutsatta, deras barn och våldsutövarna och att det, precis som i det förra programmet, finns en förebyggande ansats med arbete i skolor för att förändra mansnormen.

Men en viktig sak för att kvinnor ska våga lämna män som slår är bostadsfrågan. Där har ni inte riktigt kommit vidare. Det gäller till exempel förtur för våldsutsatta. Den har inte ökat, trots att det var väldigt högt tonläge i början av mandatperioden. Jag skulle därför vilja fråga: Ser du det som en brist i programmet att bostadsfrågan för våldsutsatta fortfarande inte är löst?

Anförande nr 78

Borgarrådet Jönsson (L): Tack så mycket för detta viktiga påpekande! Programmet kunde inte riktigt ta sig an den frågan därför att det handlade om Bostadsförmedlingens riktlinjer och så vidare. Där har alla majoriteter haft svårt att åstadkomma någon förändring utan att hela bostadskön rasar ihop.

Borgarrådet Dennis Wedin och jag har dock haft en del samarbete och samtal under våren, och vi hoppas inom kort kunna presentera ett utökat samarbete mellan Bostadsförmedlingen och socialförvaltningen, som vi hoppas ska kunna råda bot på en del av denna problematik och som vi tänker följa upp i den statistik som Bostadsförmedlingen har.

Anförande nr 79

Lisa Palm (FI): Jag har en uppriktigt nyfiken fråga. Programmet är väldigt bra. Det finns en aktivitet som handlar om att man tillfälligt ska ge våldsutövare bostad, men jag har svårt att se hur det praktiskt ska fungera. Det finns en väldigt liten majoritet av de relationer där män utövar våld mot kvinnor där det faktiskt skulle vara möjligt att placera en man i ett tillfälligt boende utan att han då skulle ha möjlighet att söka upp kvinnan. Han vet ju på vilken adress hon finns.

Även om jag förstår ambitionen och ställer mig bakom att det inte är kvinnan som ska behöva flytta på sig ser verkligheten ut på ett annat sätt. Jag undrar: Hur ska detta gå till?

Anförande nr 80

Borgarrådet Jönsson (L): Denna fråga har vi ägnat ganska mycket tankemöda åt. Jag tror helt ärligt inte att det kommer att bli en lösning i så många fall. I så fall måste mannen själv gå med på det. Men det finns en del män som inser att deras relation är skadlig för både kvinnan och berörda barn. Där tror vi att en del kanske skulle vara villiga att gå med på en kortvarig boendeplacering i någon form av stödboende eller liknande, bara för att komma bort från familjen så att det inte blir kvinnor och barn som måste placeras skyddat. Men då handlar det förstås om att det måste vara en man som inte är uppsökande.

Vi vill pröva denna väg. Annars blir det nämligen alltid kvinnor och barn som måste flytta till skyddat boende, och det är ganska orättvist. Detta är ett litet försök.

Anförande nr 81

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Nu är det dags att ta beslut om ett väldigt viktigt program som innehåller många bra saker, även om vissa saker saknas.

Det handlar om rätten för framför allt alla kvinnor att leva utan våld. Vi står bakom många av ansatserna: att man ska ha ett förebyggande perspektiv, arbeta mycket i skolor, förändra normer och så vidare och att det finns mycket skrivet kring insatser för utsatta vuxna och barn och även att man ska börja jobba lite mer med våldsutövarna.

Jag vill ändå yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen. Precis som flertalet remissinstanser från kvinnojourserna lyfter upp är det lite konstigt att programmet inte tar hänsyn till att det samhällsproblem som finns med mäns våld mot kvinnor har med kön att göra. Vi borde kunna erkänna detta och ta fram ett program utan att för den sakens skull neka våldsutsatta män stöd. Det går att ha flera saker i huvudet samtidigt. Kvinnor dör av mäns våld, många per år, många under pandemin. Vi måste kunna ha den utgångspunkten när huvudstaden tar fram sitt program.

Vi menar också att det behövs fler insatser för socialt utsatta grupper, till exempel personer med missbruk eller funktionsnedsättning. Detta är något som Funktionsrätt tar upp i sitt remissvar. Vi har också fått rapporter till socialnämnden om att socialtjänsten har svårt att nå våldsutsatta personer med till exempel beroendeproblematik. Vi önskar att det hade funnits fler riktade insatser för dem.

Slutligen har vi bostadsfrågan. Det handlar om fler genomgångsbostäder för våldsutsatta och om att det behövs en boendekedja. Förturssystemet har vi fortfarande inte kommit till rätta med. Jag hade gärna sett att programmet hade tagit upp en tydlig boendekedja och hur man ska jobba med våldsutsatta så att det här inte blir ett hinder för kvinnor att lämna män som slår.

Anförande nr 82

Lisa Palm (FI): Ordförande! Nu ska vi ta beslut om ett mycket viktigt program som i många drag är väldigt bra och som vi står bakom till viss del.

Mäns våld mot kvinnor måste upphöra. När fem kvinnor blev mördade under tre veckor var det ett högt tonläge, men sedan blev det tyst. Under 2000-talet har 300 kvinnor mördats av en man som hon då hade eller tidigare hade haft en relation med. Just nu pågår en skuggpandemi vid sidan av coronapandemin. Varje kvinna som dör till följd av våldet är ett samhälleligt misslyckande.

Först och främst vill jag ge lite beröm. Mycket är som sagt bra. Det är bra att vi lyfter upp personer som säljer sex mot ersättning. Däremot ser vi att det kommer att behövas särskilda kunskaper och riktlinjer för just den målgruppen och resurser därefter. Därtill är det anmärkningsvärt att programmet inte går in på ett djupare plan på särskilt utsatta grupper. Exempelvis ser vi att personer med funktionsnedsättning och kvinnor i missbruk som utsätts för våld är grupper som ständigt hamnar vid sidan av.

Något som Unizon, Roks och även vårt Agenda 2030-råd uppmärksammar är det könsneutrala språk som är genomgående i programmet. Här måste vi kunna tala klarspråk om att det är män som i de allra flesta fall är förövare.

Även bostadsfrågan lyser med sin frånvaro i programmet, förutom det som jag nämnde tidigare om att ge våldsutövande män tillfälligt boende. Jag förstår som sagt ambitionen, men jag har svårt att se att det skulle fungera i praktiken, förutom i vissa små fall. Jag är också tveksam till om det ingår i det kommunala uppdraget att erbjuda personer som begår kriminella handlingar boende. Vi vet ju att det inte sällan är så att mannen söker upp kvinnan i syfte att kontrollera, hota och utöva våld.

Det handlar också om förturerna, där vi har varit drivande i att ändra riktlinjerna. Vi anser att kravet på skuldfrihet och tvåårsregeln behöver ändras. Vi vet också från utvärderingen av boendeplanen för våldsutsatta kvinnor att socialtjänsten uppger att 96 procent av kvinnorna inte har kapital nog att köpa sig en bostad. Ändå fortsätter ombildningarna av de billigaste hyresrätterna, och detta kommer att slå hårt mot våldsutsatta kvinnor och barn. Jag yrkar därför bifall till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 83

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Fru ordförande, fullmäktige! ”Han var alltid där med mig. Jag hade varit tvungen att sluta skolan, och kontakten med familjen och vänner var sparsam och endast med honom bredvid mig. Kontrollen och isoleringen hade gjort mig ensam. Svartsjukan hade gjort mig liten. Hoten hade gjort mig livrädd.” Så beskriver en ung kvinna sitt liv och sin vardag.

För oss som följer mediernas rapportering om mäns våld mot kvinnor är denna beskrivning inte ovanlig. För oss som följer mediernas rapportering om mäns våld mot kvinnor är bilderna på kvinnornas sönderslagna ansikten inte heller ovanliga längre. Dock är jag övertygad om att alla vi i denna sal aldrig vänjer oss vid det. Och detta måste få ett slut.

Att kvinnor lever under förtryck och med våld som en del av sin vardag kan aldrig accepteras. Att kvinnor lever i rädsla för att mördas av sin förövare, ofta en man som de har haft en relation med, kan samhället aldrig acceptera. Och varje kvinna som

tvungas leva med skyddad identitet och tvingas ifrån hem, familj och vänner för att skyddas från en man är ett misslyckande för samhället.

Det program som vi diskuterar i dag är början på ett samhälle fritt från våld, för det kan inte finnas några andra mål. Ingen ska någonsin behöva vara rädd för att utsättas för våld. För att nå dit krävs politisk handlingskraft och målmedvetet, och det vet jag finns i den här salen. Det kräver ett aktivt förebyggande arbete. Vi måste lämna de destruktiva mansnormer som upprätthåller kvinnoförtrycket. Vi måste se till att alla barn och unga förstår när de ser signaler på destruktiva relationer. Vi behöver ett samhälle där vi alla agerar – att vi ringer på dörren till grannen där man misstänker att det förekommer våld och att vi vågar ställa frågan till kompiserna, arbetskamraterna eller ett syskon som behöver stöd att lämna: ”Behöver du stöd? Behöver du hjälp?”

Vi behöver civilkurage, överallt, men vi behöver också ett samhälle som möter upp kvinnor och barn. Vi behöver tillräckliga resurser för att stötta kvinnojourernas livsviktiga arbete, vi måste skapa förutsättningar för civilsamhällets ovärderliga insatser och vi måste satsa på stadens skolor så att de kan arbeta förebyggande men också, precis som socialborgarrådet säger, verka som en skyddsfaktor.

Vi måste bygga bostäder för de kvinnor som flyr för sitt liv. Vi måste bygga bostäder som dessa kvinnor har råd att efterfråga, så att de kan lämna en destruktiv relation på riktigt. För ingen ska någonsin behöva vara liten, ensam eller livrädd – ingen! Bifall till det gemensamma förslaget i kommunstyrelsen!

Anförande nr 84

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande! Jag vill börja med att tacka för ett mycket viktigt program och yrka bifall till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Därtill vill jag tillägga att det är av yttersta vikt att funktionshindersperspektivet stärks i rapporten. Precis som Funktionsrätt Stockholm lyfter upp förpliktar det att detta viktiga fokus finns med i arbetets alla delar. För att synliggöra den särskilda utsatthet som personer med olika funktionsnedsättningar befinner sig i när det gäller mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation behöver specifika behov för denna grupp synliggöras i ett eget avsnitt.

De omständigheter och den beroendeställning som många med funktionsnedsättning befinner sig i gör att det målinriktade arbetet för denna grupp behöver hanteras särskilt och inte under ordinärt stöd och hjälp. I annat fall riskerar det att bli ett osynliggörande av de behov som finns och som omger denna grupp, och därmed riskerar också nödvändiga insatser att utebli.

Detta är ett jätteviktigt och mycket bra program på många sätt, men det finns önskvärda förbättringar och förbättringspotential. Jag ser fram emot att detta viktiga program förbättras med de kloka synpunkter och inspel som har kommit in från många viktiga parter som har deltagit med synpunkter.

§ 17 Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020–2025

Anförande nr 85

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande, fullmäktige! Att ha ett hem är nödvändigt för att kunna känna sig fri och trygg och för att kunna leva ett självständigt liv. Att alla invånare får ett hem är ett ansvar för hela staden, för socialtjänsten såväl som för exploaterings-, stadsbyggnads- och bostadsbolagen. Det nya programmet mot hemlöshet bygger på fyra viktiga utgångspunkter.

För det första ska bostad och boende ses som en grundförutsättning för återhämtning i stället för som tidigare som ett slutmål för socialtjänstens insatser. Det betyder bland annat att boende inte får villkoras med deltagande i behandling, utan stabiliteten i boendet är ett värde i sig för att uppnå ett behandlingsresultat. Mer fokus ska läggas på att följa upp personer som fått ett eget boende och säkerställa att de har tillräckligt stöd för att behålla sin lägenhet och inte bli vräkt. Bostad Först blir en styrande princip för personer i akut hemlöshet och vägledande även för andra målgrupper än personer som lider av missbruk och psykisk ohälsa.

För det andra har barnperspektivet stärkts i programmet. Det betyder bland annat att programmet för första gången lyfter fram att barns skolgång får stå i fokus. Socialtjänsten ska ta särskild hänsyn till att barn inte ska behöva byta förskola eller skola flera gånger vid flytt till ett tillfälligt boende. I mycket akuta situationer, när hotell eller vandrarhem för stunden kan vara enda lösningen under en kort tid, ska en barnchecklista användas för att säkerställa att barnens behov är tillgodosedda. En ny modell för att bygga trygga akutplaceringar av barnfamiljer ska också tas fram.

För det tredje ska fler förturer för våldsutsatta kunna beviljas genom att Bostadsförmedlingen och socialförvaltningen samarbetar, något som bostadsborgarrådet Dennis Wedin och jag avser att återkomma till inom en snar framtid.

För det fjärde ska socialtjänsten utvecklas mot att jobba närmare hemlösa genom att bland annat möjliggöra möten på akutboenden. Socialförvaltningen har konstruktiva samarbeten på gång med regionen och psykiatri för mer samhandling ute på fältet.

Andra viktiga punkter som är värda att nämna är att bostadsbolagen ska göra orosanmälan till socialtjänsten om en barnfamilj hotas av vräkning och att de ska ges utbildning i hur man gör sådana anmälningar. Barn som hänvisas till kortvariga alternativ som hotell och vandrarhem ska få kompensation genom generösare biståndsbedömning för fritidsaktivitet. För äldre över 65 som riskerar hemlöshet ska alltid en gemensam initial bedömning göras gemensamt av enheterna för individ och familj, funktionsnedsättning och äldreomsorg ute i stadsdelarna, eftersom det exempelvis är vanligt med demens när äldre slutar att betala hyran. Det ska också göras en utvärdering av vilka metoder för stöd till bostadssökande som ger bäst effekt under programperioden.

Jag vill också lyfta fram att i och med att programmet antas blir den förtydligade taköver-huvudet-garantin, som det grönbå samarbetet beslutade om i socialnämnden 2019, gällande för alla stadsdelsnämnder. Detta innebär bland annat att äldre över 65

år och unga vuxna inte ska placeras på akutboenden, så kallade härbärgen, annat än i absoluta nödfall. Erbjudande om en mer långsiktig boendelösning ska sedan ges inom ett par dagar.

Stockholms stad har under flera decennier och med olika majoriteter bedrivit ett ambitiöst arbete mot hemlöshet, och detta arbete utvecklas nu vidare i och med programmet, som gäller fram till 2025. Det finns väldigt mycket att göra, inte minst för att utöka utbudet av bostäder. Det är positivt att den senaste hemlöshetskartläggningen, som kom under våren, visar att hemlösheten återigen minskar, efter att ha gått upp marginellt hösten 2018. Framför allt var minskningen kraftig bland akut hemlösa, där minskningen låg på 30 procent.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 86

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Jag håller verkligen med om mycket av det som står i programmet om hur socialtjänsten ska arbeta med hemlöshet. Äntligen går vi bort från att man ska kvalificera sig. Man kan ha hållit på i 30 år i socialtjänsten och fortfarande inte ha fått komma till en lägenhet utan bor på härbärgen. Jag är helt för att vi nu går ifrån det; det stöttar jag verkligen.

Det som vi har problem med och som jag ser både i socialnämnden och i SHIS, där jag sitter, är att de försöks- och träningslägenheter som finns och som kommer i nyproduktionen har hyresnivåer som man inte kan efterfråga. De personer som ska gå direkt från gatan eller som vistas i staden genom tak-över-huvudet-garantin har inte råd. Jag undrar hur detta ska lösas. Om man ombildar de billigare lägenheter som finns blir det ju inte fler till den gruppen.

Sedan undrar jag också: Det som man har gjort inom SHIS är att korta boendetiden. Nu tog talartiden slut.

Anförande nr 87

Borgarrådet Jönsson (L): Jag börjar med Bostad Först, som vi har utökat med 50 lägenheter varje år de senaste åren. Där ser det ut som att hyresgästerna klarar att betala sina hyror, så det är väldigt framgångsrikt. Vi instämmer i att det ibland är svårt för stadsdelarna att hitta försöks- och träningslägenheter som ligger inom rimliga hyresnivåer. Det har för övrigt med hela bostadssituationen i staden att göra. Vi behöver fler bostäder med en rimlig prislapp. Min förhoppning är att det arbete som stadsbyggnadsborgarrådet och bostadsborgarrådet gör för att hitta intressanta samarbeten även med privata aktörer ska göra att vi får fler hyresrätter med rimliga hyresnivåer.

Anförande nr 88

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Ordförande! Jag blir glad när den grönbå majoriteten står här och pratar om att det behövs hyresrätter med rimliga hyror samtidigt som vi kan läsa i tidningen om marknadshyror och allt som ska hända.

Men nu ska vi prata om Stockholms stads program mot hemlöshet, vilket är ett jätteviktigt program. Vid den senaste hemlöshetsräkningen hade antalet hemlösa minskat, och det är glädjande. Det visar att man redan nu arbetar åt rätt håll, men om även barnfamiljer som lever med osäkra boendeförhållanden räknas med skulle säkert antalet personer vara betydligt högre i Stockholm. Det vet vi. Inom SHIS finns också en stor grupp nyanlända barnfamiljer som nu kommer att tvingas flytta efter två år i stället för fem år. Det är otroligt svårt att hinna samla kötid på två år, och därför ser jag tyvärr en stor risk för att antalet hemlösa barnfamiljer kommer att öka kommande år.

Vi skulle vilja se att man tar fler steg framåt när det gäller tak-över-huvudet-garantin och att man börjar fasa ut de härbärgen vi har i staden och gör om dem till långsiktiga boendeanternativ. Vi stöder helt tanken att personer inte kvalificerar sig till en lägenhet, utan de bor där och sedan kan de jobba till exempel med sitt missbruk eller andra sociala problem.

Det som vi yrkar bifall till och som står i vår reservation handlar mycket om att ett hemlöshetsprogram måste ha ett helhetsperspektiv. Hela bostadspolitiken måste in. Man kan inte göra hemlöshetsfrågan bara till en social fråga. Jag skulle önska att Dennis Wedin och andra kunde sätta upp sig på talarlistan nu och prata om hemlöshet och hur vi ska lösa det. Det handlar om hyresrätter med rimliga hyror och om att producera nya hyresrätter med pressade hyror, samtidigt som man fortsätter med Bostad Först, försöks- och träningslägenheter, SHIS, genomgångslägenheter och så vidare. Det är jättebra att vi gör detta. Vi måste fortsätta med det, men vi måste samtidigt ha en helt annan bostadspolitik. Annars kommer det inte att bli något av programmet.

Du var nöjd, Jan, när du såg den senaste hemlöshetsräkningen, sa du i DN. På ett sätt kan man vara nöjd, för det kommer hela tiden nya hemlösa och då är det bra att de minskar. Men om man slår ut det och räknar på hur lång tid det skulle ta innan vi har utrotat hemlösheten, vilket vi menar att vi vill göra och ta fram ett program för, skulle det ta 80 år med den takt som är nu. Det är ganska många människor som tvingas leva på gatan under de 80 åren, så det finns ingen trovärdighet i detta.

Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 89

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Tack, Alexandra, för de delar du tyckte var bra i programmet!

Det är egentligen bara två grejor. Det ena gäller SHIS. Det är fortfarande så att man kan få bo i fem år. Det är bara det att efter två år är det månadskontrakt, men man kan fortfarande bo i upp till fem år. Det är ingen som kommer att slängas ut.

Vad gäller Dagens Nyheter var det visserligen så att jag tyckte att det var bra att den akuta hemlösheten hade minskat med 30 procent, men jag sa i samma artikel att det är inte tillräckligt så länge vi inte har noll hemlösa.

Anförande nr 90

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Bra, det håller jag verkligen med om! Jag tycker att det skulle se så bra ut om Stockholms stad nu tog fram ett program mot hemlöshet med målet att utrota hemlösheten, inte minska den. Fortsätter vi så kommer det att ta 80 år innan hemlösheten är slut. Det blir som ett naturligt inslag i vår stad – att man träffar hemlösa runt hela city och hela Söder, som att det är helt accepterat. Dessa människor är någons pappa, brorsa eller barn och så vidare. Jag tycker att det är helt fel människosyn. Jag önskar att vi skulle anta ett program som vill utrota hemlösheten.

När det gäller SHIS är det helt klart så att det kommer att bli svårare. Det är ganska många barnfamiljer som bor i SHIS i dag. Jag får statistik varje månad om när man ska flytta ut och så vidare, och om alla skulle få bo kvar i fem år räcker inte SHIS-lägenheterna. Det skulle verkligen behövas en plan för hur SHIS bestånd ska utökas. Det handlar om att nå upp till planen, och då behövs det.

Anförande nr 91

Michaela Hollis (KD): Fru ordförande, åhörare, ledamöter! Det är mycket positivt att vi i dag ska anta det uppdaterade programmet. Jan Jönsson har på ett ypperligt sätt redovisat mycket av innehållet i programmet. Jag tänker tala om hemlöshetsprogrammet ur ett äldreperspektiv.

Programmet har tre strategier. Den första handlar om att förebygga hemlöshet, den andra handlar om att möta akut hemlöshet och den tredje handlar om ett arbetssätt för att stödja personer i steget vidare mot ett eget boende. Det handlar bland annat om förtur via Bostadsförmedlingen och Bostad Först, som vi vet har varit ett framgångsrikt koncept. Sedan handlar det om försöks- och träningslägenheter. Jag tänkte prata lite om hur man har jobbat med detta i Micasa Fastigheter, där jag sitter.

I juni 2018 fick Micasa Fastigheter i uppdrag av kommunfullmäktige att tilldela SHIS 25 seniorlägenheter per år, och det gör man sedan dess. Målgruppen för seniorlägenheterna är personer som är 65 år eller äldre och som har svårt att komma in på den vanliga bostadsmarknaden på grund av till exempel låg pension eller skulder. Statistiken visar att Micasa har hyrt ut 55 seniorlägenheter till SHIS under två och ett halvt år, och av dessa har ungefär 35 lägenheter överlåtits till hyresgästerna när de bott där i minst ett år. De har alltså fått förstahandskontrakt. Vi vet att några lägenheter har bytt nyttjare under den senaste tiden, men det har ändå varit väldigt framgångsrikt. Man fortsätter med detta utifrån Micasas arbete.

En annan del i den förebyggande strategin är det vräkningsförebyggande arbetet. Vad gäller vräkning ökar andelen personer som är 65 år eller äldre och som blir avhysta från sin bostad. I Stockholms stad har det införts i riktlinjerna för äldreansvar mellan stadsdelsförvaltningarna att det vid ansökan om stöd från personer som är 65 år eller äldre och som riskerar att hamna i hemlöshet alltid ska göras en gemensam initial bedömning av enheterna för individ- och familjeomsorg, funktionsnedsättning och äldreomsorg. På detta sätt kan socialtjänsten säkerställa att äldre personer får förebyggande stödinsatser som minskar risken för att personer i målgruppen ska bli avhysta.

Den andra strategin, som handlar om att möta den akuta hemlösheten, handlar också om vissa målgrupper. En målgrupp är personer som är 65-plus, som man jobbar särskilt med, men jag inser att jag inte hinner prata om den gruppen.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 92

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Fru ordförande! Precis som flera andra har sagt här tidigare är det ett ambitiöst och viktigt program. Där finns en massa bra delar. Fortsatt kompensatoriskt stöd till barn och barnfamiljer är såklart jätteviktigt. Tydliga åtgärdslistor är jättebra, liksom att Bostad Först lyfts upp som ett exempel.

Kanske skulle borgarrådet kika lite på en modell som jag vet är under utveckling och som heter Barns Bostad Först. Den kan också vara intressant eftersom hemmet är en grund och det har ställts alltför höga krav på bostadssökande, särskilt ensamstående mammor.

Feministiskt initiativ har fortfarande farhågor kring att den strukturella hemlösheten för barnfamiljer ska fortsätta att öka. Dessutom finns det flera stadsdelar som vittnar om ett hårdare klimat när det gäller hyresskulder. Bostadsbolag använder inkassoföretag för att driva in skulder, och inte minst är hyresskulder den vanligaste anledningen till vräkningar. Enligt Boverkets senaste rapport är det 84 procent eller liknande. Där syns bland annat också att en majoritet av bostadsbolagen inte tar emot hyresgäster med en till två betalningsanmärkningar, och tuffast krav har de privata bostadsbolagen.

De barnfamiljer som blir utsatta för vräkning är en liten grupp i relation till den stora grupp som lever i hemlöshet. Jag tror att det lyftes upp att det var 24 barnfamiljer eller liknande. Här är det uppenbart att det finns mer att göra när det gäller det förebyggande arbetet mot vräkningar.

Vi i oppositionen lyfte i en skrivelse i kulturnämnden upp en fråga om hur många betalningsärenden som har gått till inkasso när det gäller kulturskolan och fick till svar att det var 4 procent. Det är förvisso en ganska låg andel, kan man tänka sig, men det är verkligen en fråga där det går att göra mer och där man tydligt kan rikta sina insatser till barnfamiljer så att de inte hamnar i ännu större trubbel.

Vidare hade Feministiskt initiativ såklart velat se att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer skulle ha större plats i programmet. Samtidigt hyser vi inga tvivel om att socialborgarrådet har ett stort engagemang i denna fråga, men det finns olika intressekonflikter inom majoriteten som gör att det inte riktigt tas ett sådant samlat grepp som vi skulle vilja se.

Jag yrkar bifall till S-V-reservationen.

Anförande nr 93

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Till hösten kommer en kartläggning av barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden. Jag tror att den kommer i september eller oktober. Där kommer det att framgå hur stor gruppen är. Stockholms stad är faktiskt

ensam om att göra den typen av kartläggningar. Det är därför Stadsmissionen brukar använda dem som sitt statistiska underlag. Jag brukar säga till dem att vi är den enda staden som försöker göra något. Alla andra kommuner i Sverige gör nämligen ingenting därför att de inte vet hur omfattande problemet är.

Jag rekommenderar alla att läsa kartläggningen. Där kommer det att finnas en del förslag från socialförvaltningen om hur man kan förebygga och agera i detta. Jag tror också att det är viktigt att bostadsbolagen får utbildning i orosanmälningar, så att vi kommer in tidigt.

Anförande nr 94

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Det är positivt att höra. Vi får helt enkelt hoppas att det i undersökningen eller utredningen syns att arbete görs för denna grupp. Det som jag pratar om och som handlar om vräkningar är egentligen något som skulle kunna vara ganska lätt att göra något åt. Det är en rätt liten grupp som det handlar om.

Jag tycker att det i programmet skulle kunna formuleras en nolltolerans mot vräkningar när det handlar om barnfamiljer. Det är en ambition som jag tror att Kristdemokraterna hade 2007 eller något sådant, när man satt i regering, men det är något som alla partier har stegpat ifrån lite grann. Jag skulle vilja se en tydligare målsättning när det gäller just den gruppen.

Anförande nr 95

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Under den förra mandatperioden ledde vi arbetet med att minska hemlösheten bland äldre i staden, något som gav effekt redan det första året och som det här programmet kan lära sig en del av. Vänsterpartiet var drivande särskilt i arbetet för att förebygga hemlöshet hos äldre genom att skapa olika boendeanternativ. Vi vill särskilt lyfta fram vårt arbete med öronmärkning av seniorbostäder för äldre, som Michaela förtjänstfullt hann säga före mig.

För att lyckas i arbetet mot hemlöshet krävs både ett förebyggande arbete och akuta insatser samt en långsiktig plan för att det ska finnas tillräckligt många lägenheter i staden till en hyra som de som efterfrågar dem har råd med. År 2019 behandlades en motion av oss i fullmäktige där vi ville att staden skulle anta en nollvision för hemlöshet bland äldre, med sikte på år 2025. Där ingick att ge äldrenämnden och socialnämnden i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att detta ska uppnås. Vi skulle vilja se ett krafttag från stadens sida när det gäller denna utmaning, som är en av de största vi har.

En del av förslagen i programmet är bra, inte minst de som utgår från att hemlöshetsarbetet ska utgå från evidens. I ett hemlöshetsprogram behövs också ett arbetssätt för alla stockholmare som i dag befinner sig i strukturell hemlöshet utan sociala problem. Det är en grupp som spås växa kraftigt de kommande åren, då många väntas flytta från SHIS bestånd. De är lite osynliga i rapporten.

Erfarenheterna från pandemin väcker en hel del tankar. Vi vet att den psykosociala ohälsan har ökat i takt med pandemin. Det oroar mig att vi inom en snar framtid kommer att få se tragiska följder i hemlöshetsstatistiken, även om den såg bra ut förra gången, inte minst med tanke på andelen fattigpensionärer som finns i vårt land och den iskalla klasspolitik som marknadshyror innebär.

Anförande nr 96

Karin Gustafsson (S): Fru ordförande, fullmäktige! För ett par veckor sedan var det många av oss som tog del av beskrivningen av den tolvåriga flickan Sanaz och hennes familj i Malmö som saknar ett hem. Det är en familj som i ett reportage i DN sågs känka sina ägodelar mellan tillfälliga boendelösningar.

Det är inte värdigt ett välfärdssamhälle att en barnfamilj inte har något att kalla sitt hem. Det är inte värdigt ett välfärdssamhälle att en tioåring firar sin födelsedag på ett härbärke. Det är inte värdigt att en förälder tvingas ljuga för sina barn därför att föräldrarna inte vet var nästa sovplats ska vara. Detta kan vi nog nästan alla här i salen vara överens om. Det är just därför detta program är så viktigt. Vi socialdemokrater delar stora delar av socialborgarrådets ambitioner. Det är ambitioner om det förebyggande arbetet, att se till evidens och att bygga arbetet mot hemlöshet med respekt för individen och dess självbestämmande och integritet.

Vi vet att de problem med hemlöshet som vi sett i den svenska historien har mötts med att bygga bostäder. Vi vet att de problem som fanns under mitten av 1900-talet möttes just med att bygga bra och billiga bostäder. Vi vet också att den strukturella hemlösheten, det vill säga där bristen på bostad är det enda problemet, är ett ökande problem i vår stad. Den strukturella hemlösheten kan lösas endast genom att det finns bostäder att efterfråga. Att i det läget sälja hyresrätter med låga hyror och inte bygga tillräckligt med bostäder är ett svek mot alla dem som inte har något att kalla sitt hem.

Ingen tolvåring ska behöva packa sina ägodelar och leksaker i plastkassar, ingen 70-åring ska behöva oroa sig för var nästa natt ska spenderas och ingen ung stockholmare ska behöva titta sig till att sova på soffan hos en ovillig kompis för att man inte har någonstans att kalla sitt hem.

Vi kan bättre. Då krävs politiska ambitioner och handlingskraft. Det betvivlar jag inte att socialborgarrådet har, och det visar han delvis med detta program. Men den verkliga lösningen på detta problem ligger hos det moderata finansborgarrådet och viljan att bygga fler bostäder och sälja färre hyresrätter. Hur viljan ser ut på finansroteln behöver vi inte fundera över. Det visar den förda politiken, och där ligger problemet med hemlösheten i Stockholm.

Med detta vill jag yrka bifall till det gemensamma förslaget till beslut i kommunstyrelsen.

Anförande nr 97

Fritz Lennaråd (M): Hemlöshet är en svår och komplex fråga. Det är också en fråga som berör några av stadens absolut mest utsatta invånare. Det är en grupp med olika förutsättningar och behov, och anledningarna till hemlöshet är många och

varierade. När staden bemöter personer som lever i hemlöshet är det därför viktigt att vi gör det på ett värdigt och individanpassat sätt.

Det är viktigt att vi nu kan anta detta program och fortsätta att vidareutveckla hur staden arbetar med att förebygga hemlöshet och att hjälpa personer som blivit hemlösa att komma tillbaka till eget boende.

Mycket klokt som står i planen har redan lyfts upp av mina majoritetskollegor, så jag ska inte räkna upp allt. Men jag kan snabbt nämna att det förebyggande arbetet är fortsatt mycket viktigt. Det är ett brett arbete som omfattar allt från att motverka vräkning till att erbjuda skuld- och budgetrådgivning och ge äldre som behöver hjälp den hjälp de behöver.

Naturligtvis är det alltid en god och förebyggande åtgärd mot hemlöshet att fler kommer i arbete och självförsörjning. Om någon har hamnat i hemlöshet ska personen mötas utifrån sina behov och på ett flexibelt sätt från stadens sida. Programmet lyfter fram ett antal olika åtgärder för att göra detta. Det är allt från hur man ska möta det mest akuta behovet till hur man ska få in fler i eget boende igen. Här kan, som andra har nämnt, noteras att Bostad Först lyfts fram på ett tydligare sätt.

Det som jag tycker är extra bra i programmet och som jag särskilt vill lyfta upp är dock uppföljning. Genom uppföljning och utvärdering av tidigare åtgärder kan vi lära och bli bättre på att motverka och förebygga hemlöshet framgent. Det är alltid viktigt att stadens åtgärder bygger på evidens, men det är kanske särskilt viktigt när det ligger så otroligt mycket i vågskålen för den enskilde. Frågans komplexa natur gör det besvärligt att utvärdera, men detta är inte en anledning att inte söka mer kunskap. Det är därför mycket glädjande att behovet av utvärderingar lyfts fram i programmet, och ännu bättre är att det nämns att det ska göras tillsammans med högskolor och universitet.

Avslutningsvis är det ett program som siktar på att fler ska slippa leva i hemlöshet. Låt oss hoppas att vi uppnår det. Bifall KS!

Anförande nr 98

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande! Fritz pratar mycket om att frågan om hemlöshet är en komplex, mångfasetterad fråga och så vidare. Det som man har gemensamt när man lever i hemlöshet är att man saknar ett hem – en bostad – så på det sättet är det inte så komplicerat. Det behövs alltså fler bostäder som många kan efterfråga.

Många rapporter har visat att det inte är så många av stadens hemlösa som behöver socialt stöd, utan de skulle klara en egen lägenhet bara de fick en. Det som hemlösheten handlar om är framför allt bristen på bostäder. Tycker du då att det är rimligt att ombilda till exempel lägenheter med rimliga hyror i Stockholm i dag, Fritz, som din partikollega gör, när vi har en så pass allvarlig situation med hemlösa barnfamiljer?

Anförande nr 99

F r i t z L e n n a á r d (M): Jag vet att detta är lite av en favoritfråga, men jag tycker att det är lite som att med skohorn kila ned sin favoritfråga om ombildningar i en så

komplex fråga som detta faktiskt är. Jag tycker inte att det är seriöst att få frågor om hemlöshet att handla om att några fler stockholmare får möjlighet att äga sitt eget boende.

Anförande nr 100

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Fru ordförande! Det är klart att utvärdering är helt avgörande. Det sa också vi socialdemokrater, även med instämmande. Det är detta som det tas mycket fasta på i programmet – att evidens är helt avgörande för att göra rätt saker. Det gäller allt socialt arbete. Vi måste veta att det har effekt. Vi kan inte göra satsningar bara för att vi tycker att det är lite trevligt.

Men fakta är ändå att flera stockholmare saknar just bara en bostad. Att i det läget varje år tvingas att omvärdera och sänka målen för bostadsbyggande och samtidigt sälja ut hyresrätter i allmännyttans bestånd, som har rimliga hyror, hur rimmar det med att ni vill slå mot hemlöshet?

Anförande nr 101

F r i t z L e n n a á r d (M): Som du är väl medveten om har vi ett högt och ambitiöst bostadsmål om 140 000 nya bostäder. Givet att vi har den här debatten på varje enskilt kommunfullmäktige vet jag inte om vi behöver ta den här också. Jag tycker, som jag sa till din kollega förut, att det är lite som att köra ned sin favoritfråga med skohorn och vaselin när det egentligen handlar om betydligt svårare och fler saker.

Anförande nr 102

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare – det finns väl några sådana innan Sverigematchen börjar! Det här är ett av de viktigaste program som vi har att hantera, tycker jag, som älskar det här med bostäder och bostadspolitik.

En sak som Sverige inte är särskilt bra på, vilket vi liberaler har tagit upp i det vi kallar för Förortslyftet, har att göra med att vi inte har samma statistik när det gäller hemlöshet i de olika kommunerna i Sverige. Stockholms stad är bäst, som vanligt, mycket tack vare att vi har sådana som Stadsmissionen, som arbetar väldigt aktivt med frågor som rör dem som kanske är allra längst från bostadsmarknaden.

Jag gläds väldigt mycket åt att flera har tagit upp just barnfamiljerna som en utsatt grupp när det gäller hemlöshet. Detta stämmer väldigt väl. På Stockholms shems senaste styrelsesammanträde informerade vi oss i den här frågan och fick lära oss vilka olika former av boenden, kontrakt och så vidare vi egentligen har i Stockholm och hos våra bostadsbolag. Arbetet mot hemlöshet är enormt imponerande och omfattande. När det gäller barnfamiljerna har vi i Stockholms hem gått så långt att ingen barnfamilj får ställas utan bostad utan beslut av vd:n. Alla beslut som rör barnfamiljer går ända till vd:n. Skälet till det är att vd:n har möjligheter att fatta beslut som inte riktigt alla medarbetare har och att man tar just barnfamiljerna och deras situation på stort allvar.

I Stockholms hem har vi ett nära samarbete med socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Det kan finnas situationer där barnfamiljer behöver byta bostad av olika skäl. Då gör man det i god samverkan med de sociala myndigheterna och de socialekreterare som har ansvaret. På det sättet går Stockholms hem redan nu

från ord till handling när det gäller att göra det allra bästa vi kan göra för att motverka hemlöshet. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 103

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Det låter som jättebra exempel, Björn Ljung. Men jag blir såklart väldigt nyfiken: På vilka grunder fattar vd:n då beslut? Det kanske är en detaljerad fråga. Men om man ska fatta beslut gällande en barnfamilj, barnrättsfrågor och så vidare – vilka grunder har man?

Anförande nr 104

B j ö r n L j u n g (L): Jag antar att du menar situationer där en barnfamilj behöver byta bostad för att den trots allt inte kan bo kvar där den bodde från början, Madeleine Kaharascho Fridh. Det är väl det som är mest problematiskt. Det kan vara så att en familj för helhetens skull behöver flytta från ett område för att den har väldigt stora problem och för att barnen har problem. Då gör man så att man arbetar för att hitta ett annat boende någon annanstans. Detta gör man i nära samarbete med socialsekreterarna. Man kommer fram till en lösning för familjen. Det är det som är det allra viktigaste. Jag hoppas att det var det du ville ha svar på, Madeleine Kaharascho Fridh.

Anförande nr 105

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande och ledamöter! Jag trodde att jag var klar, men det var jag inte. Det finns en liten sak som många glömmer i den här diskussionen om vad hemlöshet egentligen handlar om. Detta är en oerhört komplicerad fråga som har väldigt många bottnar. Det finns säkerligen många bättre experter än jag på det här i dag. Men det handlar om klass. Äldreombudsmannens rapport är ganska tydlig på den punkten. En av de mest bidragande orsakerna till hemlöshet för äldre handlar om att man helt enkelt inte har råd. Det krävs att detta nämns i den här debatten. Människor går ut i pension och har inte tillräckligt i plånboken för att ha råd att bo. Jag är fasiken rädd för att bli gammal 2050 eller vad det nu kan vara. Var och en av oss som är här inne är i princip en skilsmässa bort från att bli hemlös i Stockholm 2021.

Anförande nr 106

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fritz Lennaård från Moderaterna sa att den nuvarande majoriteten har höga mål. Det är sant, kan jag som sitter i exploateringsnämnden intyga. Men vi har justerat ned de målen varje år. Det är vad som faktiskt blir av som är det viktiga, inte vad som planeras. Man kan inte bo i en markanvisning – jag minns inte vem det var som sa det.

Det diskuterades om det är så att man gör frågan lite för enkel. Det är möjligt, men det finns saker som i grunden ändrar ett samhälle. År 2007–2014 omvandlade Stockholms stad 26 000 hyresrätter. Det är klart att detta spelar roll för möjligheten att tillhandahålla lägenheter med överkomlig hyra. Jag tittade häromdagen på Liberalernas hemsida och kunde konstatera att det pratas väldigt mycket om flyttkedjan. Men när de där 26 000 lägenheterna tas bort försvinner ju den sista länken

i kedjan. Poängen är väl att man ska hamna just i den billiga lägenheten. Men om den är borta, var hamnar man då?

Ser man det så är det inte bara en förenkling av problemet. Det visar på det strukturella problemet. Karin Gustafsson lyfte fram detta på ett utmärkt sätt. Det enda sättet för oss att lösa det här i grunden är förstås att bygga och att bygga mycket. Men då måste vi stå upp för projekten och se till att driva igenom dem. Sedan får vi också sluta ombilda, för annars saknas den sista länken, oavsett om man tror på flyttkedjan eller inte.

Jag sitter i SHIS styrelse. En stark allmännytta är en av de fina saker som jag tycker att de grönbå skulle fundera lite mer över. Om vi har en stark gemensam bostadsverksamhet kommer vi att klara den här typen av problem bättre. Jag tror att det var Jan Jönsson – rätta mig om jag har fel – som sa att Stockholm klarar sig bra. Ja, men en orsak tror jag är att vi har SHIS och att vi har satsat på det gemensamma. Vi kunde möta flyktingkrisen och se till att äldre i hemlöshet fick någonstans att bo. Det var faktiskt inte så pjåkigt.

(O r d f ö r a n d e n : Detta anförande var en bit utanför kanten till vad det här ärendet egentligen handlar om, men vi valde att låta ledamoten fullfölja det. Debatten handlar om ett program för att motverka hemlöshet. Det är inte en allmän bostadspolitisk debatt. Detta är också en uppmaning till Fritz Lennaárd, som har begärt replik.)

Anförande nr 107

F r i t z L e n n a á r d (M): Det känns som att ordförandens anmärkning nästan tog min replik. Jag tycker att den debatt vi har haft här inne i dag har visat på att vi i grunden tycker ganska lika i ganska många av frågorna om hur vi ska bekämpa hemlöshet. Men ni återkommer hela tiden till det här med utbildningar. Nu handlar frågan som ligger framme för beslut om det här programmet. Det är inte där frågan om utbildningar hanteras. Därför tycker jag som sagt att det är lite oseriöst. Men jag kan passa på att påminna om att vi har höga mål och att det är vår ambition att nå de målen samt nämna att andelen hyresrätter i Stockholm minskade under förra mandatperioden.

Anförande nr 108

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag tycker att det blir en något märklig debatt om det är okej att anföra de mål man har för bostadsbyggandet som argument men jag sedan inte får påpeka att det faktiskt inte byggs. Men fair enough – det är väl som det är. Jag tackar så mycket för svaret.

§ 18 Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021–2024

Anförande nr 109

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Vi fick veta att det finns tårta. Men när vi ska behandla detta viktiga ärende ska ni inte gå och äta tårta. Det är faktiskt ganska ovanligt att vi har en massa ärenden från socialnämnden. Stanna kvar på denna intressanta diskussion!

Varje dag gör tusentals människor i Stockholm fantastiska insatser för att ta hand om en närstående. De här personerna ska känna att det finns stöd, hjälp och information att få. Inte minst ska de känna uppskattning för det arbete de gör. Anhörigstöd är frivilligt att ge och frivilligt att ta emot. Att människor som är äldre eller sjuka eller har en funktionsnedsättning får det stöd de behöver är i grunden samhällets ansvar. Anhöriga ska inte behöva fungera som sambandscentraler mellan olika delar av den offentliga sektorn.

Detta ställer krav på oss som stad och samhälle att erbjuda välfärd med god kvalitet men också ha ett gott bemötande av de anhöriga och en bra samverkan. Därför ingår såväl bemötandefrågor som samverkan i programmet. I innevarande budget gör också den grönbå majoriteten resursförstärkningar inom bland annat äldreomsorgen och LSS. Anhörigstöd är i högsta grad en jämställdhetsfråga, inte minst när det kommer till att kunna kombinera arbete med att vårda en anhörig. Jag är därför glad att vi nu lyfter in ett jämställdhetsperspektiv i det uppdaterade programmet.

För första gången lyfter vi också in anhöriga till personer som utsatts för skjutningar och dödligt våld, även våld i nära relation, som en ny målgrupp. Tyvärr har dessa personer inte alltid uppmärksammats på det sätt som behövs. Jag personligen har berörts väldigt starkt av mina många möten med mammor och syskon till personer som har mördats. Att uppmärksamma dem har varit en väldigt viktig drivkraft i arbetet med det här programmet. Här finns det personer som befinner sig i djup kris. Vi som samhälle måste se detta. När samhällets stöd uteblir finns alltid risken att det i stället blir mer destruktiva krafter som flyttar fram sina positioner och erbjuder sitt falska stöd, för att inte säga sitt gift. Därför måste vi från stadens och regionens sida vara de som ger stöd. Vi har tidigare tagit fram checklistor för stadsdelsnämndernas arbete när skjutningar och dödligt våld inträffar, vilket har snabbat upp stadens respons väsentligt. Vi lyfter nu alltså även in anhörigas perspektiv i det här programmet. Detta kommer att följas upp genom stödmaterial och fortbildning som tas fram för hur stadsdelarna ska jobba med den här målgruppen.

Civilsamhället spelar en avgörande roll för att ge stöd till anhöriga och för att göra det möjligt för anhöriga att stötta varandra. Jag är glad över att vi i det nya programmet lyfter fram civilsamhällets och frivilligorganisationernas roll. Jag hoppas att programmet stimulerar stadens olika verksamheter att fördjupa sitt arbete med anhörigfrågorna. De många synpunkter och idéer som framkommit under remissrundan visar på ett stort engagemang i stadsdelarna, vilket är väldigt positivt. Jag vill särskilt tacka Stockholms stads anhörigkonsulenter för väldigt gedigna och konstruktiva synpunkter, som i stora delar kunnat tas med i det slutliga förslaget, som nu ligger på fullmäktiges bord. Därmed vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens

förslag. Jag gläder mig också åt att det ser ut att vara ett enhälligt fullmäktige i detta ärende.

Anförande nr 110

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Ordförande! Nu ska vi ta beslut om ett nytt program för stöd till anhöriga. Det är ett program som säkert berör väldigt många av oss här i salen på olika sätt. Många av oss är närstående och anhöriga på något vis. Väldigt många miljoner i Sverige är det. Många är kvinnor – även detta är en jämställdhetsfråga, som så mycket annat. Det senaste året, under pandemin, är det många närstående som har tagit ett stort ansvar. Det är verkligen på sin plats med ett nytt program där vi ska kunna erbjuda mer stöd till stadens anhöriga.

Under förra mandatperioden träffade jag många av stadsdelarnas anhörigkonsulenter. Jag slås verkligen av vilket fantastiskt arbete som bedrivs. Det är kul att fler målgrupper ska få ta del av det. Det är också väldigt glädjande att barn äntligen kan synliggöras som anhöriga. Just att vara barn till en missbrukande förälder eller en förälder med någon form av sjukdom är en riskfaktor för att själv få problem. Det är någonting man har jobbat med inom sjukvården länge.

Det som man också slås av när man träffar företrädare för många olika stadsdelar är att det ser så olika ut. I en del stadsdelar kanske man har en anställd anhörigkonsulent. I någon stadsdel har man flera som jobbar med olika målgrupper. Men det ska inte vara skillnad i vilket stöd man kan få beroende på var man bor i staden.

Jag hoppas att programmet får det genomslag som det är tänkt och att det tillkommer mer resurser för att kunna anställa upp eller organisera sig annorlunda, kanske i olika regioner eller till exempel med ett centralt anhörighus – varför inte? Jag ser helt enkelt fram emot att följa den här utvecklingen framåt och se vilka direktiv och ytterligare resurser som kommer med i programmet, så att det också kan bli verkligt.

Anförande nr 111

Madeleine Kaharscho Fridh (FI): Fru ordförande och ledamöter! Jag ska egentligen mest instämma i Alexandra Mattsson Åkerströms inspel. Det är ett viktigt program. Det är utmanande att vara anhörig till personer som inte klarar av livet på egen hand eller ibland har destruktiva beteenden. Det är jätteviktigt att underlätta för de personerna, som kan ha en ganska stressad, påfrestande och utmanande vardag. Det är såklart jättepositivt att nya målgrupper lyfts in i det här programmet. Just stöd till anhöriga till personer med kriminell livsstil har vi i Feministiskt initiativ sedan en tid tillbaka med i vår budget. Det är viktigt, som Alexandra också nämnde, att det finns extra resurser avsatta, eftersom uppdraget är breddat.

Jan Jönsson nämnde det här med att man inte ska vara sambandscentral. Jag kände mig väldigt träffad, som anhörig till en mamma som i helgen flyttade från ett korttidsboende i Göteborg till ett omsorgsboende här i Stockholm efter ett års möten och samtal med socialsekreterare, läkare och allt vad det varit. I verkligheten är det ju inte lätt att vara anhörig. Det här stödet är mycket viktigt för att minska den stress och utsatthet som många kvinnor i dag lever med. Jag hoppas att det i nästa budget

tillkommer extra medel för att jobba med det här programmet. Jag hänvisar till vårt gemensamma särskilda uttalande i kommunstyrelsen.

§ 20 Krav för tunga lastbilar i upphandling av transporttjänster i Stockholms stad

Anförande nr 112

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! För två veckor sedan fick vi beskedet att Stockholm hade blivit utsett till miljöbilsbästa kommun för åttonde året i rad. Alla stockholmare kan sträcka på sig. Men priset baseras på hur kommunens egen bilflotta ser ut. Om det i stället handlar om alla bilar som kör runt på våra gator finns det massor av saker som vi behöver göra för att minska utsläppen. Stockholms stad har satt ett mål om att hela den kommunala verksamheten ska vara fossilfri senast år 2030. Stockholm har också ett övergripande mål om att vara fossilfritt senast år 2040. Den grönbå majoriteten har nu ett nytt mål om en utsläppsfri innerstad år 2030.

Sedan 90-talet har klimatutsläppen mer än halverats i Stockholm. Men utsläppen från vår vägtrafik minskar inte alls i den takt som behövs. I dag står dessa transportutsläpp för cirka hälften av alla klimatutsläpp i Stockholm, och det är såklart alldeles för mycket. Det är tydligt att vi behöver göra mycket mer och att det inte räcker med att kommunens egna bilar är miljöbilar. Vi har bråttom om vi ska lyckas nå de utsläppsminskningar som behövs. Därför ska vi i dag anta nya upphandlingsriktlinjer för de lastbilar som ska köras av stadens alla leverantörer och entreprenörer.

Riktlinjerna i det här ärendet är enkla. De ska styra och visa riktningen mot de fordon som vi vill ska ersätta många av de fossildrivna lastbilar som i dag kör på våra gator. Det finns tre nivåer i definitionen. Den första är en spjutspetsnivå, med alla de bilar som vi hoppas ska kunna rulla på våra gator år 2030, det vill säga de lastbilar som drivs av el och bränsleceller. Det här är bilar som inte bara är bättre ur klimatsynpunkt utan också gynnar luftkvaliteten och minskar bullret. Den andra nivån är den avancerade nivån. Den omfattar lastbilar som kör på andra drivmedel än fossila drivmedel. Sedan har vi också basnivån, som är den nivå som kan användas i de fall då de andra alternativen inte är möjliga att använda. Det är samma grundkrav som Stockholm, Göteborg och Malmö enades om redan 2018 och samma krav som redan i dag gäller inom miljözon för tunga transporter.

Upphandlingar tar tid. För att kunna uppnå stadens olika miljö- och klimatmål måste vi ställa tydliga krav om fossilfrihet i alla våra verksamheter. Det här behöver vi göra nu och inte senare. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut, så att hela stadens verksamhet kan skärpa sina upphandlingskrav redan i morgon.

§ 22 Tilläggsavtal till Avtalet avseende finansiering och tidplan för utbyggnad av tunnelbanan samt tidplan för bostadsåtagande (Stockholmsförhandlingen)

Anförande nr 113

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Det här ärendet rör egentligen det huvudavtal som ligger till grund för detta tilläggsavtal avseende finansiering och tidplan för utbyggnad av tunnelbanan samt tidplan för bostadsåtagande. Det handlar om utbyggd kollektivtrafik och tunnelbana enligt 2013 års förhandlingar. Man har gått igenom genomlysningen av kostnader och tidplan och sett att det har blivit fördyringar, framför allt för att det har tillkommit nya krav, vilket gör att parterna egentligen har huvudavtalet i grunden och fördelar kostnader därefter.

För Stockholms stads del innebär detta givetvis ytterligare kostnader. Kostnaderna delas av staten, regionen och de berörda kommunerna, vilka är Nacka kommun, Solna stad och Järfälla kommun vid sidan av Stockholms stad. Det är detta avtal som vi har på bordet. Det nya tilläggsavtalet innebär exakt 1 242 miljoner kronor mer, så att den totala kostnaden för staden blir 4 540 miljoner kronor.

Det är klart att det är oerhört angeläget för hela regionen att vi får en större arbetsmarknadsregion och att det blir enklare att ta sig till och från de olika kommunerna. Vi vill givetvis se en fortsatt utökning av tunnelbanenätet, men vi börjar med detta och hoppas på att det inte tillkommer ytterligare fördyringar. Det är givetvis viktigt att skicka med det till projektorganisationen. Med detta yrkar jag bifall till förslaget i detta ärende, där det vad jag har förstått råder enighet, om tilläggsavtalet angående kollektivtrafikutbyggnaden.

Anförande nr 114

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det här är egentligen naturligtvis en trist historia vad gäller de ökade kostnaderna. Samtidigt är det en bra och rimlig förhandlingslösning. Det här gäller som sagt Stockholmsöverenskommelsens projekt för Barkarby, Nacka och Arenastaden. Jag tycker ändå att man ska vara lite bekymrad över vad som kan tänkas komma längre framöver. I det här fallet hoppas vi förvisso att det inte ska bli några ökade kostnader. Projektet har pågått ett tag. Visserligen har regionen delvis räknat fel i det här projektet, men även statliga regler har påverkat kostnaden. Detta ska inte upprepas.

Som ni säkert har sett i tidningar och så vidare har statens revisorer varit kritiska mot de här förhandlingarna vad gäller både Stockholmsöverenskommelsen och Sverigeförhandlingarna. De här avtalen bygger ju på att kommunerna ska bygga ett visst antal bostäder. För att ta Stockholm som exempel ligger vi ungefär 11 500 minus mot vad som var målet, eller betinget, från 2018 och fram till 2021. År 2021 är det beräknade antal lägenheter som vi får fram i detaljplaner 778 mot målet 5 000. Det här är naturligtvis ett problem. Det gäller i och för sig inte bara Stockholm, utan det gäller flera kommuner. Detta har lösts i det här avtalet genom att årtalet flyttats fram från 2030 till 2035, så att man ska få fem år till på sig. Men det gäller nu att vi får lite fart på byggandet. Vi har ju problem med att få tillräckligt med lägenheter i planer godkända. Det måste ske en rejäl uppryckning. Det jag vill ha sagt är att det i mycket ligger på staden att klara av det här avtalet.

Sedan vill jag också nämna något som kanske kommer i slutet av året och som jag tycker är ett problem, nämligen regionens hantering av utvärderingen av Sverigeförhandlingens projekt. Alla de här projekten vill kommunerna ska komma fram så fort som möjligt. Samtidigt är det väl högst troligt – det kan bli i december, men regionen flyttar den här tidpunkten hela tiden; det senaste jag hörde var att det skulle komma i december eller januari – att det blir samma historia igen, att det kommer att saknas kanske 10–15 miljarder. Vad vet jag? Ingen vet. Men det är högst troligt att det kommer att saknas pengar. Och så har vi omtaget. Problemet med den förhandlingen och det avtalet är att det ser annorlunda ut. Det kommer att bli otroligt tufft att lösa detta. Det kanske gäller några av de spårprojekt som vi beslutade om, och det är naturligtvis allvarligt. Även där finns det åtaganden som är kopplade till hur mycket bostäder vi bygger. Jag tycker att vi måste hålla ögonen på detta och vara aktiva gentemot regionen, så att de sköter sig.

Anförande nr 115

Borgarrådet **K ö n i g J e r l m y r** (M): Ordförande! Självklart är det fortsatt viktigt att det inte sker några fördyringar eller förseningar i projektet. Vi alla som är aktiva parter i det här avtalet har en roll att spela genom att följa upp och se till att det finns med riskkalkyler och att man håller tempot i arbetet. Det är viktigt fortsatt.

När det gäller bostadsbyggande flyttar vi inte fram målen. Vi överträffade målen gällande start-pm både för föregående år och för året innan, och det är samma sak med markanvisningar. Vi har pratat mycket om det. Socialdemokraterna vill ge sken av att det inte byggs alls. Men i våra processer lägger vi fram höga nivåer av markanvisningar, vilket visar på riktningen framåt. Det planeras för nya markanvisningar och bostäder, och tempot är högt. Jag ser fram emot ett ökat bostadsbyggande och en utbyggd tunnelbana i vår region.

Anförande nr 116

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Jag är oerhört glad över finansborgarrådets optimism. Men nu handlar det inte om vare sig markanvisningar eller promemorior för start av nya projekt, utan det handlar om detaljplaner. Det är det som räknas i avtalet, ingenting annat, för det är det som levererar i slutändan. Det vet vi ju alla. Där är det ungefär minus 11 000 på de här fyra åren. I år har vi målet om 5 000 till Stockholmsförhandlingens projekt, men det blir 778 enligt prognosen. Det är för dåligt. Fortsätter det här år efter år kommer inte detta att fungera. Det är ett ansvar. Då handlar det just om antalet godkända lägenheter i detaljplaner och ingenting annat.

§ 24 Ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms stad – Upphävt badförbud vid Hornsbergs strand i Kungsholmens stadsdelsnämndsområde

Anförande nr 117

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Jag ska inte tala i fem minuter. Jag tänkte bara väldigt snabbt säga att vi har över 30 offentliga badplatser i Stockholm och att de behöver bli fler. Vi har ett hårt tryck nu när det är varmt. Vi har haft flera varma somrar nu. Vi har också just nu en handlingsplan för fler nya badplatser på gång inom staden som ett budgetuppdrag. Det här är ett jättebra ärende. Man gör en väldigt populär strand större, så att den kan utnyttjas av fler människor. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 118

R a s m u s J o n l u n d (L): Jag tackar Katarina Luhr och alla andra som jobbat för att få fram det här ärendet. Det är väldigt roligt att häva förbud, inte minst som liberal. Det är mycket roligare än att införa nya. Det handlar om mer bad, som Katarina pratar om. Men det handlar också i det här fallet om att öka tryggheten och sätta lite mer hinder i vägen för fartdårar på vattenskotrar.

Det kan verka som ett litet obetydligt beslut att vi häver badförbudet längs ytterligare några tiotal meter vid Hornsbergs strand. Men jag tycker ändå att det kan vara värt en liten minut att prata om, för det är viktigt av flera skäl. Som sagt ökar det tryggheten för både dem som badar och dem som vistas på bryggan samtidigt som det är en liten åtgärd mot de ansvarslösa vattenskotterförarna. Men jag tycker också att det här är ett väldigt bra exempel på hur samverkan och medborgardialog kan leda fram till praktisk förändring. Det här förslaget kommer ur den platssamverkan vi har. Jag vet inte om jag ska kalla det framgångsrikt, för vi har inte löst problemen. Men det är i alla fall väldigt konstruktivt. Det har varit en väldigt bra dialog med boende och företag i Hornsberg, polisen, trafikkontoret och så vidare.

Hornsbergs strand kan man ägna en hel debatt åt. Jag ska kanske inte göra det just nu, men jag vill säga att det här är ett typiskt exempel på en frihetsavvägning. Man får väga olika människors frihet mot varandra. Friheten att fara fram i vilken hastighet man vill på en vattenskotter är jag som liberal starkt beredd att begränsa i det här fallet. Vi ser fram emot de andra förändringar som kommer, bland annat krav på förarbevis, som staten hjälper oss med. Vi är glada för att det äntligen blir av. Tack för detta! Jag tror också att jag kan skicka med ett tack från Hornsbergsborna.

Anförande nr 119

M i k a e l V a l i e r (KD): Fru ordförande! Jag tackar Rasmus Jonlund för att han har fortsatt arbetet med det medborgarförslag som lades fram för lite drygt tio år sedan om att man skulle tillåta bad vid Hornsbergs strand. Det var en yngling lik mig, ja, faktiskt jag, som lade fram det medborgarförslaget. Jag var mer slätrakad då och hade inte gett mig in i politiken ännu. Men det var startskottet. Jag kritiserade stadens parkförvaltning för att badstegarna var alldeles för vassa. Man kunde inte klättra på dem. Det var innan man hade byggt klart där. Jag sa: Ni måste sätta dit skönare badstegar, så att folk inte skadar sig! Jag fick svaret: Det här är ju inga badstegar. Det

är räddningsstegar för dem som råkar ramla i vattnet. Detta är ingen badplats, förstår du väl!

Det förstod jag inte. Då skickade jag in medborgarförslaget – det är klart att man måste kunna bada i Hornsberg. Sedan har det varit en bitterljuv utveckling, vilket också Rasmus Jonlund berörde. Det är naturligtvis inte enbart glada toner. Det finns säkert någon som skulle vilja förbjuda bad, solbad, salsa, kebab och you name it. Men så blir det inte – nu ska vi ha den här platsen som ett bad, och fler ska vi ha! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 26 Överenskommelse om exploatering med försäljning och tomträtt, för kontor och centrumändamål inom fastigheterna Hangö 1, Ladugårdsgärdet 1:9 och 1:40 och Neapel 3, Södra Värtan i Norra Djurgårdsstaden

Anförande nr 120

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Som en del av Norra Djurgårdsstaden ska Värtahamnen utvecklas till en stadsdel med blandade funktioner för kontor, bostäder, handel och service, samordnat med att befintlig färj- och kryssningsverksamhet bevaras. Området bedöms sammantaget kunna inrymma omkring 1 700 bostäder och 20 000 nya arbetsplatser. Värtahamnen består, som ni kanske känner till, av Södra Värtan, Valparaiso och Värtapiren.

I kvällens ärende har vi att besluta om planområdets norra del, vilket innebär att vi möjliggör uppförandet av kommersiell bebyggelse för kontors- och centrumändamål inom fem kvarter i anslutning till hamnverksamheten. Totalt tillskapas omkring 110 000 kvadratmeter ny kommersiell bebyggelse som beräknas ge omkring 7 300 arbetsplatser.

Turerna kring Södra Värtahamnen har varit många och långa, inte minst beroende på stora utmaningar kopplade till bullret från framför allt hamnverksamheten. Jag är därför mycket glad över att vi i dag kan fatta ett beslut som möjliggör inte bara tusentals nya arbetsplatser i Stockholm utan också uppförandet av byggnader som kommer att fungera som bullerskydd, så att det blir möjligt att bygga bostäder i de kommande etapperna i området.

De sammanlagda utgifterna beräknas till 981 miljoner kronor. Vi har försäljningsinkomster på 796 miljoner kronor, vilket gör att lönsamhetskalkylen enligt nuvärdesmetoden för Södra Värtans norra del redovisar ett negativt nettonuvärde om 193 miljoner kronor.

Södra Värtan kommer att bebyggas och byggas ut etappvis. Byggstart för de första kvarteren planeras ske i år, under 2021, i kvarteret Neapel. Sedan kommer den första inflyttningen att ske 2023. De resterande kvarteren kommer att byggas mellan åren 2023 och 2027, varefter vi hoppas på att kunna få se detta färdigt och att det blir en plats att njuta, vara och verka på för stockholmarna och andra. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 30 Inrättande av Hagsätraskogens naturreservat

Anförande nr 121

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Det här ärendet, som jag är otroligt glad över att få presentera i dag, handlar om att inrätta ett nytt naturreservat i Stockholms stad, Hagsätraskogens naturreservat. Det är stadens tolfte reservat. Vi har i dag tio naturreservat och ett kulturresevat inom staden. När vi i stadens medborgarenkät om miljö och miljövanor frågade stockholmarna om vilka miljöfrågor som var viktigast att prioritera toppade senaste året frågan om biologisk mångfald och om att skydda och värna stadens natur. Det är också såklart väldigt tydligt att intresset för stadens natur har ökat och blivit starkare under pandemin, då vi har sett ett jättestarkt och ökat tryck från stockholmarna som vill vistas i naturen. Undersökningar i Nackareservatet visade till exempel att antalet personer som vistades i reservatet 2020 jämfört med året innan hade ökat med 60 procent. Även fortsatt ser vi ett stort intresse hos människor av att vara ute. Naturen har det senaste året blivit ännu mer av ett extra vardagsrum för alla stadsbor.

Men det finns också andra skäl till att skydda värdefull natur i Stockholm. Jag tror att de flesta som sitter här i dag har förstått att frågan om biologisk mångfald inte bara är en miljöfråga som är viktig för stockholmarna, utan en fråga som är jätteviktig för oss alla globalt. Nästan 70 procent av alla vilda djur och växter i världen har försvunnit sedan år 1970. År 2020 ökade antalet rödlistade arter i Sverige med 11 procent. Men frågan om biologisk mångfald är inte bara en fråga om djur och natur, utan också en viktig fråga för vår livskvalitet, vår hälsa och vår matförsörjning. Frågan om den biologiska mångfalden och att stärka den måste vi ta på stort allvar, både globalt och i Sverige – även i Stockholm, som är vår huvudstad.

Hagsätraskogen är ett av Stockholmsnaturens kärnområden och en av dess spridningszoner. Det innebär att väldigt många viktiga arter har möjlighet att överleva och leva ett helt liv i skogen, samtidigt som de i det här fallet har möjlighet att röra sig till andra viktiga naturområden. I Hagsätraskogen kan man i dag hitta växter som vätteros och strutbräken samt de fridlysta växterna blåsippa och korallrot. Man har också möjlighet att få syn på massor med olika fågelarter, allt från koltrast, rödhake och kungsfågel till hackspett, steglits och duvhök samt en hel rad andra fåglar som ni kan leta efter om ni tar er dit.

När vi skyddar Hagsätraskogen för framtiden innebär det alltså att vi ger skydd och hem för ett antal skyddsvärda arter i staden och att vi skapar en bestående, sammanhängande, grön och frodig natur där växter och djur kan fortsätta att röra sig och spridas mellan Älvsjöskogen, Hagsätraskogen och Rågsveds naturreservat, så att naturen fortsatt kan vara rik, spännande och fylld av liv och fågelsång. Det innebär också att både nuvarande och framtida Hagsätrabor och alla andra stockholmarna kommer att kunna använda naturreservatet som ett extra vardagsrum att uppleva eller kanske bara vara i, en plats där alla nu och i framtiden får en möjlighet att uppleva Stockholms fantastiska natur. Det är alltså inte ett litet beslut vi tar i dag. Det är med stor glädje jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 122

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Vi gläder oss självklart också åt att det uppdrag som den dåvarande rödgrönrosa majoriteten gav om ett naturreservat för det som då kallades Älvsjöskogen och som nu kallas Hagsätraskogen resulterat i ett förslag om att inrätta det här naturreservatet. Jag tycker att miljö- och klimatborgarrådet redovisade varför det här är väldigt viktigt för den ekologiska hållbarheten. Hon nämnde också den sociala hållbarheten som en betydande anledning till att vi behöver naturreservaten i närheten av våra boendeområden. Här i Hagsätraskogen förverkligas verkligen båda de här parametrarna. Men lika viktigt för den sociala hållbarheten är att vi fortsätter att bygga bort de barriärer som finns mellan olika områden i vår stad. Här har vi en chans att skapa både ekologiska och sociala samband genom att skapa en passage mellan Älvsjöskogen och Hagsätraskogen. Därför vill jag yrka bifall till vår och Vänsterpartiets reservation i ärendet.

Anförande nr 123

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill instämma i Katarina Luhrs ord. Det är inte varje dag man fattar beslut om naturreservat. Som stadsmiljöborgarråd är man ju extra glad en dag som denna, då vi säkrar både dagens och morgondagens stockholmares tillgång till natur. Vi säkrar genom vårt beslut här i dag även de betydelsefulla spridningssamband som skapar ett sammanhängande naturområde. Vi kopplar genom det här beslutet ihop Älvsjöskogen med Rågsveds naturreservat och säkrar spridningsvägarna.

Hagsätraskogen har många stora naturvärden och utgör ett ekologiskt kärnområde. Här finns äldre barrskog och ekområden men även våtmarksmiljöer. Här finns många skyddsvärda svampar och lavar. Här finns ängsmarker som kommer att behöva slås eller kanske betas. Tätortsnära betesdjur skulle kunna bidra till den biologiska mångfalden. Här skulle det återigen kunna bli betesmark, vilket det inte varit sedan 50-talet.

Men våra naturreservat skapas faktiskt inte enkom för den biologiska mångfaldens skull, utan också för oss människor. Hagsätraskogen fungerar redan i dag som rekreationsområde. I skogen har man kunnat både promenera och jogga. Men här finns många möjligheter att ytterligare öka områdets rekreationsvärden. Vi behöver bra entréer till skogen. Vi behöver fler rastplatser och kanske en naturlekplats. På det här sättet ökar man tillgängligheten till skogen och får fler människor att upptäcka skogen.

Att knyta samman Älvsjöskogen är en utmaning, för mellan skogarna, eller egentligen mitt i skogen, löper järnvägen fram och skapar en väldigt skarp barriär för växter, djur och människor. Därför måste vi fortsätta diskussionen kring en ekodukt och diskutera hur vi ska kunna få den på plats. Vi vet att en sådan skulle tillföra ett väldigt stort värde för både djur och växter men också för oss människor. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 124

S a r a S t e n u d d (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Nu har Jonas Naddebo pratat så passionerat om det här att jag nästan känner att jag vill flytta in där själv. Jag ska hoppa över min inledning, med sådant som nästan allihop har sagt om

naturresevatets bildande och så vidare, och hoppa direkt till ekodukten i stället. Om Stockholm ska vara en socialt hållbar stad kan frågan om en passage för djur och människor inte längre hänskjutas till framtida diskussioner. Vi menar alltså att frågan om ekodukten egentligen borde komma upp på bordet redan i dag. Det är det som vi skriver i vår reservation. Vår uppfattning är att staden ska fastslå att intentionen är att bygga en ekodukt och sociodukt mellan naturresevatet, då en koppling över eller under järnvägen är av mycket stor vikt för såväl människor som växter och djur samt spridningsvägar. Men som sagt pratar ni väldigt bra om det här i dag, så jag ska inte dra ut på diskussionen. Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anförande nr 125

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Det är glädjande att det här naturresevatet inrättas. Feministiskt initiativ yrkar bifall till den reservation som S och V har lämnat.

§ 31 AB Stockholms shems nyproduktion av bostäder i kv. Rosenlundsparken, Södermalm

Anförande nr 126

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det här blir ett fantastiskt projekt när det är klart. Nu är det tredje gången jag står här och säger det. Återigen har det drabbats av ökade kostnader. Vi hade ett företag som hette BTH Bygg. Det gick i konkurs, vilket gjorde att hela bygget avstannade. Vi var tvungna att göra nya upphandlingar. Det visade sig sedan att stommar och annat inte höll måttet för de nya entreprenörerna. Dessutom drog sig Södermalms stadsdelsnämnd och stadsdelsförvaltning ur det uppdrag som handlade om att det skulle bli en förskola i huset. Det betyder ytterligare stora kostnadsökningar. Det har att göra med att en sådan lokal är nollmomsad, som det heter. När en ny aktör ska in där, kanske en kommersiell aktör, får man alltså inte längre använda sig av momsavdragen för detta. Det här är ett nedrans otursprojekt, som jag sa i lördags till den utmärkta tidningen Mitt i. Det är bara det att det också är ett av de finaste projekten. Dessutom genomförs det via en arkitektävling. När det väl är på plats blir det väldigt bra. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 32 Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser

Anförande nr 127

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Alla stockholmare ska ges möjligheter och förutsättningar att arbeta och få en egen försörjning. Det är förutsättningen för ett självständigt liv. Men det är också en viktig jämställdhetsfråga att fler kvinnor arbetar och att fler barn får se sina föräldrar gå till jobbet varje dag.

I kväll beslutar vi om stadens första strategi för arbetsmarknadsinsatser. Trots att vi i hela staden varje dag i varje nämnd och i varje bolag jobbar med att få fler stockholmare i arbete har staden tidigare inte haft en sammanhållen strategi. Som stor arbetsgivare och anordnare av utbildning men också tillhandahållare av arbetsmarknadsinsatser och som huvudstad i en tillväxtregion har vi i Stockholm enorma möjligheter att gå före och visa vägen. Med rätt insatser, individen i fokus och samarbete med näringslivet kan fler stockholmare komma i egen försörjning. Socialt stöd, rehabilitering, utbildning, matchning, subventionerade anställningar och uppsökande arbete – vägen till arbete kan vara krokig, men den ska alltid vara kort. Det är det viktigaste i den här strategin. Det ska vara fokus på de möjligheter som finns. De ska användas på effektivt sätt, och det är viktigt att samarbeta med individen i centrum.

Som stor arbetsgivare erbjuder vi varje år tusentals feriejobb, inte bara på sommaren utan också på höstlov och jullov. Det gör att runt 9 000 unga varje år får ett första jobb, en första rad på cv:t, en referens för framtiden och en första väg in på arbetsmarknaden. Varje år får också fler än 1 000 personer möjlighet till subventionerade anställningar i vår stads verksamheter genom våra Stockholmsjobb, extratjänster och offentligt skyddade anställningar. Det ger fler en chans och en möjlighet att komma vidare på den ordinarie arbetsmarknaden.

Vi i Stockholms stad går också före och jobbar aktivt med att erbjuda arbeten för personer med funktionsnedsättningar. I budgeten för 2021 har samtliga nämnder och bolag i uppdrag att göra analyser för arbetsdifferentiering. Det betyder att utbildad personal får möjlighet att fokusera på arbetsmoment som kräver formell kompetens och att de kan avlastas, så att arbetsuppgifter kan ges till personer som inte har den formella kompetensen. Som stor upphandlare av varor och tjänster ställer vi också sociala krav i våra upphandlingar. Genom att vara flexibla, se möjligheter och lyssna på företagens idéer ser vi också varje år till att fler får jobb i våra upphandlade verksamheter.

Nu har jag pratat länge, men jag har fortfarande inte kommit in på det arbete som vi gör med stadens utbildningar och arbetsmarknadsinsatser. Den grönbå majoritetens mål är tydligt. Vi ska korta vägen till arbete. Vi ska samarbeta med näringslivet och civilsamhället, och vi ska satsa på utbildning. Integrationspakten, etableringscentrum, stadsdelsmammor, branschråd och samverkan med externa aktörer är några exempel på vad vi gör och vad vi har satsat på och tillfört. Den gemensamma nämnaren för de här insatserna är att vi gör dem med individen i fokus.

Oppositionen i den här salen gillar att poängtera saker som vi inte gör. Men det är inte alltid det som är poängen. Det är hur vi gör saker som räknas. Vi ska aldrig räkna

antalet insatser. Vi ska räkna hur många som faktiskt lämnar utanförskap, får jobb och blir kvar i arbete. Jobb skapas i företag som växer och kan anställa. I spåren av pandemin lider Stockholms näringsliv hårt. Vårt fokus är att underlätta för företagen genom ett gott företagsklimat, sänkta kostnader och regelförenklingar men också att tillsammans med företag erbjuda utbildningar som leder till jobb. Det här gör vi till exempel i samverkan med näringslivet genom branschråd för att säkerställa att människor kommer i arbete och att företag får den kompetens som de behöver.

Till sist vill jag understryka vikten av att vi ser till att alla Stockholms unga klarar skolan. Det är det absolut viktigaste botemedlet mot arbetslöshet, utanförskap och ojämlikhet. Trots att det här är ett ärende där det råder enighet i fullmäktige vill jag passa på att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 128

Salar Rashid (S): Fru ordförande! Det finns mycket som jag kan hålla med om, Karin Ernlund. Jag kommer nog att redogöra för det i mitt huvudanförande. Men jag har en fråga till arbetsmarknadsborgarrådet. Varför har roteln valt att utesluta flera viktiga instanser från möjligheten att lämna synpunkter? Det gäller fackliga organisationer, branschorganisationer – som du talade så varmt om – inom bland annat bristyrken och Forum för socialt arbete. Är inte deras synpunkter av tillräckligt stort intresse?

Jag tycker också att det är dags att majoriteten visar på en tydligare politisk vilja att utöka insatser och investeringar för att minska behovet av ekonomiskt bistånd och öka sysselsättningen. Det är någonting som är viktigt och inte någonting man bara ska nonchalera bort. Dessa aktörers synpunkter hade kunnat hjälpa oss inom detta arbete. Varför har ni valt att utesluta dessa instanser från att kunna lämna synpunkter?

Anförande nr 129

Borgarrådet Ernlund (C): Ordförande! Tack för att du ställer frågan, Salar Rashid! Det är klart att det är en viktig fråga. Vi vill ju ha dialog med många aktörer för att kunna bedriva ett så bra arbete som möjligt. Just det här ärendet handlar ju väldigt mycket om hur staden själv organiserar sig när det gäller arbetsmarknadspolitiken. Det är en strategi för att få ihop stadens verksamheter. Sedan har vi många andra processer som knyts in i det här arbetet. Det gäller till exempel näringslivspolicyn och den arbetsmarknadsanalys som arbetsmarknadsförvaltningen gjorde under våren. I den typen av processer har vi andra remissinstanser och andra dialoger med andra aktörer. Det är inte så att vi inte för dialog med aktörer, men det beror lite grann på vilken typ av dokument vi arbetar fram.

Anförande nr 130

Ofeilia Namazova (KD): Fru ordförande! Jag är stolt över att vi i dag ska besluta om stadens första strategi för arbetsmarknadsinsatser någonsin. För att få fler i arbete är det A och O att ha en strategi för hur det ska gå till, med tydliga mål, prioriteringar och vägledande principer. Även stadens roll och ansvar i arbetsmarknadspolitiken tydliggörs. Denna strategi är extra viktig i dag, då vi har haft en pandemi som slagit undan benen på många personer på arbetsmarknaden. Men vi

får inte låta pandemins konsekvenser vara långvariga, än mindre bli permanenta. Vi ska inte låta fler fastna i utanförskapet. För ett sammanhållet samhälle är det viktigt att alla barn ska kunna se sina föräldrar gå till jobbet. Det är så framtidstro och hopp föds. Det kommer den här strategin att bidra till, i synnerhet efter den svåra tid som pandemin inneburit, inte minst för arbetsmarknaden och näringslivet. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 131

Salar Rashid (S): Fru ordförande! Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser som nu ligger på bordet och är uppe för beslut lyfter på ett förtjänstfullt sätt hur staden arbetar för att fler ska komma i arbete. Stadens verktygslåda är stor, precis som många har varit inne på. Det är vi mycket stolta över. Få kommuner har råd, och kan, prioritera arbetsmarknadsinsatser som vi gör. Med det sagt har vi inga invändningar mot de prioriteringar, vägledande principer och arbetsmarknadsinsatser som används inom staden – precis allt fint som har räknats upp.

Ordförande, ledamöter! Det vi däremot saknar inom strategin är målsättningar och riktning med stadens arbetsmarknadsinsatser. Risken med detta dokument är annars att det endast blir en katalog eller en hyllvärmare över stadens befintliga insatser. Strategin berör inte pandemin. Inte heller lyfter man den behovsanalys som Karin Ernlund nyss refererade till och som har gjorts av arbetsmarknaden i Stockholms stad. Behovsanalysen visar att det finns en betydande efterfrågan på yrkeskunnig personal med gymnasial yrkesutbildning eller utbildning vid yrkeshögskolor.

Stockholms stad står inför stora utmaningar, precis som flera har varit inne på. Något som är säkert är att staden måste göra mycket mer för att återskapa Stockholm. I dagsläget är det oklart vilka de långsiktiga konsekvenserna av coronakrisen är för Stockholm. Inte heller är det klargjort hur förändringen av Arbetsförmedlingen kan komma att påverka stadens arbete. Vi hade även gärna sett att 90-dagarsgarantin för unga, komvuxgaranti, social hänsyn – som i och för sig har lyfts som ska-krav i upphandlingarna – utvecklande av nya collegekoncept och ökade målsättningar för Stockholms stads Stockholmsjobb hade införts. Detta är exempel på målsättningar som hade passat väldigt bra i strategin.

Slutligen delar vi Stadshus AB:s och dess dotterbolags synpunkter att strategin faktiskt saknar en koppling till näringslivspolicyn, precis motsatt det som Karin Ernlund påpekade här. Stadens näringslivspolitik och arbetsmarknadspolitik måste gå hand i hand.

Ordförande, ledamöter! Vi socialdemokrater vill se en arbetsmarknadspolitik som ger människor grund för ett gott liv samtidigt som den möjliggör för staden att fortsätta att växa och utvecklas. Då krävs en politik som tar Stockholms utmaningar på allvar och där staden tar en aktiv roll i dialog med branschrådsorganisationer och företag – precis det jag sa i min replik till Karin Ernlund. Alla behövs i detta arbete!

Anförande nr 132

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Tack, Salar, för hur du anför oppositionens syn på strategin! För det första tycker jag att det är intressant när ni kritiserar våra insatser. I det här fallet handlar det om att ni tycker att det här är en katalog över de insatser som görs, och ni tycker att det saknas saker. Men ni föreslår aldrig några egna insatser. Det är ju i mångt och mycket era favoritinsatser som presenteras i strategin.

För det andra tycker jag att det är intressant att ni hela tiden återkommer till en 90-dagarsgaranti, när vi har som mål i kommunfullmäktiges budget att alla som söker hjälp på jobbtorg ska få hjälp inom 5 dagar. I stället för 90 dagar säger vi alltså 5 dagar i kommunfullmäktiges budget. Jag skulle önska att vi i kommande debatter om arbetsmarknadspolitiken kunde fokusera på skillnaden mellan vad ni vill göra och vad vi vill göra i stället för att enbart prata om 90 eller 5 dagar.

Anförande nr 133

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Jag hade varit glad om det hade funnits några typer av målsättningar. Det är det som är problemet i hela dokumentet: Det är en katalog på vad staden gör i dag. Det finns ingenting nytt.

Låt mig vända på frågan, för jag styr inte staden just nu: Vad vill Karin Ernlund med Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser? Just nu är det faktiskt bara de befintliga insatserna som tas upp. Det är väl bra; det är inte dåligt. Men någonstans borde det ändå finnas någon målsättning: Hur ska vi gå till väga?

Jag har i en rad olika debatter presenterat vad vi socialdemokrater tycker. Vi har haft en budgetdebatt där vi har föreslagit nästan 80 miljoner kronor mer än vad ni gör på området. Vi har betydligt större ambitioner på en rad olika områden. 90-dagarsgarantin är en målsättning. Kan du säga i dag att ingen ung är arbetslös eller sysslös i mer än 90 dagar i Stockholm?

Anförande nr 134

A n d r e a H e d i n (M): Om man inte vet vart man är på väg spelar det inte heller någon roll vilken väg man tar. Så lyder ett känt citat. Men om man däremot vet vart man vill – mot en stad där alla vuxna kan försörja sig själva och har ett jobb att gå till – är en strategi ett viktigt verktyg för att få alla delar av stadens organisation tillsammans med Arbetsförmedlingen och civilsamhället att gå åt samma håll.

Stockholms stads strategi för arbetsmarknadsinsatser syftar till att definiera stadens långsiktiga arbete. Strategin syftar däremot inte till att i detalj tala om exakt vilka insatser som ska finnas eller hur varje insats ska vara utformad. Anledningen är att det vore oklokt att låsa fast detta. Stockholms arbetsmarknad förändras, ibland långsammare och ibland snabbare. På samma sätt förändras också vilka grupper av personer som behöver stöd utifrån exempelvis en pandemi eller en flyktingkris.

Stockholms stad behöver tillsammans med många andra aktörer vara snabbfotad och omställningsbar i detta. Om vi är duktiga på att samverka med olika parter kan vi snabbt nå goda resultat i en föränderlig tid och se till att vi får fram bästa möjliga åtgärder för varje individ oavsett om personen står nära eller långt ifrån

arbetsmarknaden. Genom den här strategin blir det lättare för andra aktörer att också se hur de kan vara med och bidra.

Jag är glad att vi i dag kan anta strategin för arbetsmarknadsinsatser för att fler stockholmare ska få ett jobb att gå till, oavsett om det är det första jobbet efter skolan eller en nystart på arbetsmarknaden efter en längre period av arbetslöshet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 135

T i e m o n O k o j e v o h (MP): Ordförande, fullmäktige, kära stockholmare! Jag tycker verkligen att det är en fantastisk strategi för arbetsmarknadsinsatser som vi i den grönbå majoriteten lägger fram här i kommunfullmäktige i dag. Mycket bra har redan sagts av mina kollegor, så jag ska inte upprepa det.

Men jag vill gärna prata lite om civilsamhällets roll på Stockholms arbetsmarknad. Jag är väldigt stolt över att vi i strategin trycker på samverkan med just civilsamhället. Civilsamhället fyller en viktig roll på arbetsmarknaden dels som arbetsgivare, dels för att stötta människor till jobb. Extra mycket tycker jag om att vi nämner så kallade arbetsintegrerande sociala företag, som är väldigt viktiga för att ge en chans till arbete för folk som annars står väldigt långt ifrån arbetsmarknaden. Sammantaget tycker jag att vi tar ett starkt helhetsgrepp över vilka arbetsmarknadsinsatser som behövs i Stockholm.

Jag tänker inte förlänga debatten ytterligare utan yrkar med de här orden bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 33 Inrättande av etableringscentrum

Anförande nr 136

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Det ser ut som att vi kommer att klara det här ärendet före avspark! Det känns jätteskönt att känna att ni i alla fall kommer att lyssna när vi nu ska fatta ett historiskt beslut här i kommunfullmäktige i dag om att inrätta ett Welcome House i Stockholm.

Ingen ska behöva vänta på att etablera sig i Stockholm, och därför skapar nu en väg in i ett Welcome House för alla nyanlända i Stockholm, såväl för dem som kommer från eget boende, ebo, som för dem som kommer från anvisat boende, abo. Att vara nyanländ innebär inte bara att vara ny i ett land utan att kunna språket och utan att veta var jobben finns; det innebär också att ha en mängd olika myndighetskontakter. Genom att vi nu organiserar alla myndigheter, kommunala och statliga, under ett och samma tak ger vi mer fokus på att skapa möjligheter för jobb och studier än att fokusera på byråkrati och stuprör.

Politikens uppdrag har varit tydligt. Vi ska korta vägen, och vi ska ge ett samlat stöd och mottagande. Jag vill tacka de engagerade och dedikerade medarbetarna på arbetsmarknadsförvaltningen för deras arbete med att göra verklighet av det här uppdraget. De statliga aktörerna är med på banan, både Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Statens servicecenter. I höst kan vi slå upp dörrarna till Welcome House på Medborgarplatsen på Södermalm, där i detta nu Intro Stockholm och arbetsmarknadsförvaltningen håller på att möblera och organisera sig.

I fler år har Intro Stockholm arbetat framgångsrikt med mottagande av nyanlända med anvisat boende. Men det har saknats samma väg in till staden för dem som har eget boende. Nu skapar vi ett hus så att alla nyanländas kontakter och alla aktörers tjänster kan samlas på ett ställe för att ge bästa möjliga mottagande. Genom att fokusera på få organisationsförändringar och i stället fokusera på att bygga vidare på det som fungerar skapar vi bättre samordning med människan i centrum.

Nästa steg, nu när vi har fått alla de formella delarna på plats, är att vi också ska ge plats för näringsliv och civilsamhälle på Welcome House så att vi skapar ett hus för verklig integration. Nu finns en lokal med god tillgänglighet på Medborgarplatsen på Södermalm där också civilsamhället kan ges plats för sina verksamheter och träffar. Målet är en levande mötesplats där både människor och myndigheter kan mötas. Föreningslivet är en fantastisk integrationsmotor. Organisationen Forum, som är en intresseorganisation för idéburna organisationer har redan på eget initiativ sökt medel hos Vinnova för att kunna finnas på plats från början på Welcome House.

I snart två år har Integrationspakten arbetat med goda resultat. Över 280 lokala företag är med i arbetet med att korta vägen till arbete och språk. Det framgångsrika arbetet tar vi också med oss in i Welcome House så att det omfattande arbete som finns med mentorskap och matchning inom ramen för Integrationspakten kan nå fler nyanlända.

Ett arbete och en egen försörjning är grunden för ett självständigt liv. Att snabbt komma igång med sin etableringsresa är den bästa investering vi kan göra för individer, för familjer och för samhället.

Med det vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 137

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag tänkte ställa en fråga till dig, Karin. Vi har förut haft något som heter Sociala investeringsfonden. Nu har vi, som du nämner, Integrationspakten, Intro Stockholm, Jobbtorg Stockholm och Arbetsförmedlingen. Känner du inte att det blir väldigt många olika aktörer som egentligen ska arbeta med i stort sett samma uppdrag?

Anförande nr 138

Borgarrådet E r n l u n d (C): Tack för den frågan! Det är väldigt bra att du ställer den, för det här tål att upprepas många gånger: Det vi gör är inte några stora organisationsförändringar. Vi ändrar i princip inga uppdrag, utan vi ser till att samla alla aktörer under ett och samma tak med individen i fokus. I stället för att jobba i stuprör ser vi till att myndigheter får möjlighet att möta människor och med det i fokus erbjuda de tjänster som myndigheterna kan erbjuda.

Det var väldigt bra att du ställde den frågan, för det här tål att återupprepas. Jag tror att det också står ganska tydligt i ärendet att det är precis det här som är syftet: Vi skapar ett paraply och egentligen inte någon ny organisation.

Anförande nr 139

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Vi socialdemokrater ställer oss alltid positiva till insatser som stärker och påskyndar nyanländas etablering. Vi ser de goda intentionerna med att inrätta ett etableringscentrum, och vi välkomnar det.

Vi vet att vi inom detta ärende delar samma gemensamma målsättning och värden med många partier inom majoriteten. Det är även positivt att staden genom etableringscentrumet ska bli navet för att ta emot alla kommunanvisade egenbosatta och deras anhöriga. Vi ser dock en del inbyggda risker och farhågor som tidigt väcktes inom arbetsmarknadsnämnden. Nu ser vi att flera av dessa synpunkter också tas upp av flera remissinstanser.

I borgarrådets synpunkter står det att Arbetsförmedlingens närvaro är helt avgörande. Deltagandet och samarbetet är redan säkrat och igång genom stadens och Arbetsförmedlingens gemensamma projekt Hållbar etablering. Men i utredningen som görs av förvaltningen själv är bedömningen att Arbetsförmedlingen och andra statliga myndigheter saknar förutsättningar för direkt medverkan på Etableringscentrum i form av samlokaliserad personal. Då faller faktiskt halva idén, tyvärr, i och med att Arbetsförmedlingen, vilket är känt här, har det samordnande ansvaret för etableringen och huvudansvaret för att de nyanlända ska komma ut i arbete och studier. Staden har endast ett kompletterande ansvar inom dessa områden. Ingenstans kan vi finna att det är klart att Arbetsförmedlingen och andra statliga myndigheter kommer att finnas på plats i Etableringscentrum, som Karin Ernlund just påpekade.

Vi fick för några veckor sedan i arbetsmarknadsnämnden veta att omstruktureringarna av Arbetsförmedlingens uppdrag beräknas vara genomförda 2022. Allt detta bygger in en stor sårbarhet kring inrättandet av Etableringscentrum. Vi menar att staden måste

påskynda arbetet med att verka för att fler statliga myndigheter placerar sin personal på Etableringscentrum. Flera kommuner i landet har lyckats i avtal med Arbetsförmedlingen och andra statliga myndigheter med samlokalisering i syfte att stärka stödet till den enskilde. Stockholm bör dra lärdom av dessa kommuner och hur de har lyckats med detta.

Vi vill även framhålla vår tidigare framlagda kritik om att finansieringen av Etableringscentrum i huvudsak sker i projektform. Man bygger in väldigt många risker genom att inte kunna svara upp med kontinuitet och långsiktighet till denna redan sårbara målgrupp, som behöver samhällets stöd.

Anförande nr 140

Borgarrådet E r n l u n d (C): Tack, Salar, för ditt anförande och för att du lyfter ett antal frågor som det är jättebra att vi får möjlighet att reda ut! Dels gäller det själva utredningen som ligger som bilaga till beslutet. Den är från 2019. Skrivningen kring de statliga myndigheterna där är alltså nästan två år gammal. Arbetsmarknadsförvaltningen har jobbat stenhårt sedan dess med att säkra de statliga myndigheternas närvaro. Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Statens servicecenter kommer att finnas på plats när dörrarna öppnas i höst.

Det verkar som att ni inte har lyckats läsa besluten i kronologisk ordning. Om du läser i kommunfullmäktiges budget för 2021 ser du att det finns finansiering för Etableringscentrum i plan, vilket är svar på frågan om projektform. Det kommer alltså inte att bedrivas i projektform och med projektmedel, utan det finns en finansiering i plan för fullmäktige.

Anförande nr 141

S a l a r R a s h i d (S): Då får vi tacka för svaren. Om ni har säkrat upp en närvaro från de statliga myndigheterna får vi tacka för det, för det är just de riskerna vi har sett. Då får vi hoppas att det årligen ska budgeteras bidrag till Etableringscentrum, och det välkomnar vi.

Anförande nr 142

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Karin Ernlund talar om ett paraply. Vi föreslår mer en centralisering av de här frågorna. Vi tror att det är en mycket bättre väg att gå för att få nyanlända i egenförsörjning, till exempel. Och vi anser att denna aktör är Arbetsförmedlingen. Vi anser inte heller att det är motiverat att lägga ännu mer skattepengar på den här typen av åtgärder. Vi har i dag till exempel Jobbtorg Stockholm, som kostar väldigt stora belopp, och vi vet inte riktigt om det här egentligen ger något resultat.

Om det finns brister i dag när det gäller att få nyanlända i arbete måste man se över de åtgärder som redan finns i stället för att hela tiden skapa någon ny typ av paraplyliknande verksamhet som kostar väldigt mycket skattepengar.

Fru ordförande! Jag yrkar på vårt avslagsyrkande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 143

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Det är väl bättre att Sverigedemokraterna erkänner att ni inte vill göra den här typen av satsningar i stället för att säga att ni inte tror att de kommer att få någon effekt.

Vi måste såklart alltid utvärdera och följa upp effekter, men det är väldigt svårt att göra det innan vi har öppnat dörrarna och dragit igång verksamheten. Jag tänker att det kanske är bättre att ni erkänner att ni helt enkelt inte vill göra den här typen av investeringar i människor.

Jag tänker också att det är viktigt att man läser handlingarna innan man går upp i talarstolen och säger till exempel att det här är Arbetsförmedlingens ansvarsområde. Om ni läser alla handlingar ser ni att det är oerhört tydligt att vi inte ska ta över Arbetsförmedlingens ansvar, utan det här handlar om att samla alla aktörer och se till att Arbetsförmedlingen och staden samverkar med varandra så att vi får en snabb etablering. Jag tror att det kommer att vara värt varenda krona.

Anförande nr 144

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Det är inte per automatik bättre, Karin Ernlund, för varje enskild person att man till exempel har flera aktörer som är inblandade med olika handlingsplaner och så vidare.

Vi anser att det är bättre att man har en tydlig aktör med en tydlig handlingsplan. Vi tror att det fungerar mycket bättre för framför allt nyanlända att komma i egen försörjning om man har *en* aktör. Och den aktören anser vi är Arbetsförmedlingen. Du förespråkar något annat – att en person ska ha flera olika handlingsplaner och flera olika aktörer. Vi anser inte att det är rätt väg att gå.

Anförande nr 145

A n d r e a H e d i n (M): Ordförande! Till Stockholm kommer människor från hela världen för att bygga sig en ny framtid. För att korta processen för människor att komma in i samhället och snabbt nå en egen försörjning kommer Etableringscentrum, Welcome House, att bli avgörande. Att skapa en väg in för alla är viktigt för att säkerställa att alla får samma rättigheter och samma skyldigheter oavsett om du kommer hit som egenbosatt, anvisningsbosatt eller anhöriginvandrare.

Genom att samla alla samhällskontakter på ett och samma ställe kan nyanlända oavsett tidigare utbildnings- och yrkesbakgrund snabbt få tillgång till alla samlade insatser och myndighetskontakter vid det initiala mottagandet. Genom beslutet i kväll har vi möjlighet att höja ambitionsnivån för en snabb etablering och sträva efter att bli ett nationellt och internationellt föredöme för en snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden genom att staden, staten, civilsamhället och alla olika arbetsgivare kan ställa krav och stötta den enskilda individen. Genom denna reform tror jag att vi kommer att minska den upplevda byråkratin och krånglet för den som kommer hit och vill komma in i samhället och i stället underlätta för varje person att få ett sammanhållet stöd för sin integration.

Det må ta många år att bli svensk medborgare, men för den grönblå majoriteten är vår vision att du ska känna dig som en stockholmare från dag ett.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 146

T i e m o n O k o j e v o h (MP): Ordförande, fullmäktige, kära stockholmare! En human, öppen och solidarisk migrationspolitik är en grundpelare i Miljöpartiets politik. Men för att det ska vara möjligt krävs också en stark integration med stora och bra möjligheter att etablera sig i samhället för dem som kommer till Sverige.

I detta har Sveriges kommuner, och framför allt stora kommuner såsom Stockholms stad, en väldigt central roll. Därför är jag också väldigt stolt över att tidigare ha suttit med i arbetsmarknadsnämnden och arbetat fram förslaget till Etableringscentrum. Det finns många fördelar med ett samordnat mottagande av nyanlända. Dels säkerställer vi likställighet och likabehandling så att man behandlas lika oavsett vem man är när man är nyanländ, dels säkerställer vi en ökad effektivitet och ett snabbare mottagare. Därtill, som mina kollegor har varit inne på, stärker vi ytterligare möjligheten till samverkan med viktiga aktörer i samhället som alla har sin roll i integrationsprocessen.

Med detta förslag tar vi ytterligare steg i Stockholm mot ett bättre samordnat mottagande som får in nyanlända snabbare i samhället.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 147

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Också socialnämnden har en liten del i Etableringscentrum genom Intro Stockholm. Jag behöver inte säga så mycket, för Karin Ernlund har redan sagt allt klokt som går att säga om detta ärende. Jag vill mer tacka Karin för att vi har haft ett så trevligt och konstruktivt samarbete i detta ärende. Jag ser fram emot att komma och fika och äta lunch fler gånger framöver!

§ 34 Satsa på ett litteraturhus

Anförande nr 148

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Det var ett tag sedan vi skickade in motionen, så vissa delar av den är fortfarande aktuella och relevanta, och andra är det inte.

Vi kan konstatera att Stockholm växer med en fullsatt buss om dagen – lite mindre nu under corona, men i princip så mycket. Om tio år beräknas vi vara ungefär 350 000 fler invånare i Stockholm. I en utredning som kulturnämnden gjorde för ett antal år sedan om samlingslokaler och mötesplatser konstaterade man att befolkningstakten kräver nya mötesplatser.

Vår stad är såklart intressant och lockande, och Stockholm är på många sätt en stad i framkant. Här huserar 40 folkbibliotek, kulturhus, museer, lokala kulturhus, ett myller av teatrar och en rad statliga kulturinstitutioner. Det här bygger på att det är många före oss som har tagit initiativ, haft idéer och satt dem i verket. För att möta morgondagens behov och hålla fanan om en rik kulturhuvudstad högt behövs också nya initiativ. Därför vill Feministiskt initiativ stärka kulturlivet i Stockholm och satsa på ett litteraturhus – en ytterligare arena där språket, litteraturen, skrivandet och barns och ungas berättande kan ta plats.

Besöksstatistiken har under åren visat på det stora intresset för våra bibliotek. I Kista har man haft omkring 20 000 besökare per år före pandemin. Inte minst har pandemins effekter och konsekvenser med stängda bibliotek gjort oss påminda om vårt behov av den här typen av mötesplats, där vi kan samlas kring språket och litteraturen och samtala om vårt samhälle och demokratin. Det finns ett stort intresse från stockholmarna av en sådan här plats där kulturen och samtalet står i fokus. Det här framgår också av Nystartsrapporten, som Jonas Naddebo beställde förra året. Ett litteraturhus kan utformas på många olika sätt, och vi kan inspireras av olika städer runt om i Sverige som faktiskt har litteraturhus.

Med det sagt yrkar jag bifall till vår motion om att satsa på ett litteraturhus.

Anförande nr 149

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Denna motion och motionssvaret tror jag att jag förberedde för i alla fall över ett år sedan, så jag fick snabbt riva fram rätt papper.

En sak ska jag i alla fall ge Feministiskt initiativ rätt i – kanske det finns någon mer punkt också om jag ska vara riktigt snäll, för jag har ju ändå fått tårta – och det är att stockholmarna är mycket intresserade av och engagerade i litteratur och läsning. Det visar inte minst den besöksstatistik och den utlåning som vi har på våra bibliotek, men såklart inte under det senaste året på grund av corona. Samtidigt nämner också Madeleine att vi har över 40 folkbibliotek där man kan göra precis det som FI föreslår: Man kan ta del av författarbesök, litteratursamtal och poesicirklar på olika språk. Vi har ett internationellt bibliotek. Ett vanligt år har vi över 8 000 evenemang på våra bibliotek.

Dessutom har vi Kulturhuset Stadsteatern med verksamheter med litteratur, där det finns en internationell författarscen och ett författarpris. Vi har Forum/Debatt med en stor verksamhet med det fria ordet och debatten i fokus. Forum/Debatt är också hem för våra fristadskonstnärer, en otroligt viktig verksamhet som ni också lyfter i er motion. Vi har alltså redan mycket av den verksamhet som ni föreslår.

Kontentan av mitt inlägg är detta: Att satsa på litteratur – ja! Det ska vi göra, och det ska vi fortsätta med. Men att satsa på ett nytt hus – nej, det kanske inte är helt rätt väg. Vår linje är att utveckla verksamheten och utnyttja de hus och lokaler vi redan har mer effektivt. Det tror jag leder till mer pang för pengarna och mer kultur och litteratur till stockholmarna.

Jag måste ändå sätta fingret på lite av det här som visserligen är oppositionspolitikerns fulla rätt. Men att komma den 9 maj 2019 och säga att vi ska planera om Medborgarhuset för att skapa ett litteraturhus känns lite så där. Det är inte riktigt det vi skulle göra i Medborgarhuset när vi var på god väg att klarställa renoveringen.

Man kan undra vad som hände med all den ambition som ändå fanns. Vi har återöppnat Tranströmerbiblioteket med en fyra gånger så stor barnavdelning, och vi har fokus på poesi och en scen för de vuxna. Det finns otroligt många sätt som vi kan utveckla våra bibliotek på snarare än att satsa på ytterligare ett hus eller en fastighet.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 150

T i e m o n O k o j e v o h (MP): Jag är väldigt litteraturintresserad själv, så när jag läste den här motionen måste jag säga att jag blev väldigt glad. Jag tyckte att det var en bra idé som Feministiskt initiativ kom med. Jag tycker förvisso att utbudet för den här typen av ändamål, precis som borgarrådet Naddebo anförde, är relativt bra i staden. Men jag utesluter inte att det kan behövas fler platser.

Däremot måste jag säga att jag tycker att det är extremt ogenomtänkt att föreslå den plats som ni föreslår för det här huset. Den oseriositeten i sig i er motion tycker jag lite grann förstör hela den goda idén. Vi må vara väldigt oense om hanteringen av motionen – för jag kommer givetvis att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut – men även om vi är oense kring dessa detaljer och med undantag för det ogenomtänkta förslaget på plats måste jag ändå ge en viss eloge till Feministiskt initiativ för en väldigt bra idé. Att Stockholm ska vara en plats för kreativt skapande och litterärt utbyte är vi verkligen eniga om.

Anförande nr 151

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Precis som jag inledde med att säga är vissa delar i motionen inte alls relevanta längre. Å andra sidan tror jag inte att våra större kulturhus är helt statiska när det gäller innehåll. Vi ändrar och gör om utifrån behov. Men det är klart att i det här fallet är inte just detta förslag som ligger i motionen relevant.

Däremot kan det som Rinkeby-Kista lyfter vara intressant: ett litteraturhus i ytterstadsområdena som ett komplement till all kultur som finns i innerstaden. Som

jag nämnde kan ett litteraturhus utformas på många olika sätt. Det behöver inte alls se ut som de bibliotek vi har i dag. Vi kan inspireras av huset i Oslo, som har en kvarts miljon besökare varje år. De erbjuder skrivplatser till författare och riktade arrangemang. Malmö stadsarkiv har just – eller för ett år sedan, tror jag – öppnat Dawit Isaak-biblioteket, som samlar böcker som bränts eller censurerats. Det är böcker som vi kanske inte hade fått läsa om inte den här platsen hade funnits och om människor inte hade stått upp för det fria ordet. Också Göteborg och Växjö har litteraturhus i mindre skala, och flera av dessa drivs också tillsammans med föreningar eller av föreningar. Litteraturhuset i Göteborg växte fram i samband med en renovering av Göteborgs stadsbibliotek som ett komplement och blev sedan någonting som blev kvar, levde vidare och drevs mellan kommunen och föreningar i ett samarbete.

Det är inte själva huset som är det väsentliga. Det är såklart innehållet i huset som är det vi vill fokusera på. Som lyfts i Nystartsrapporten tror jag att det var 37 referenser till behovet av nya mötesplatser i Stockholm. Detta kan vara en av dessa mötesplatser, som främjar läslust och förmågan att ta plats genom ordet.

Vi har också en utmaning när det gäller barns och ungas läsning, som delvis går ned. Statens medieråd visar på att barn och unga vill läsa mer litteratur själva men att de också dras till andra lockelser än våra böcker. Ett sådant här initiativ kan mycket väl visa vägen och ge ytterligare en plats för barn och unga att samlas på för att utforska våra böcker och vår litteratur.

Bifall till motionen!

Anförande nr 152

Borgarrådet N a d d e b o (C): Jag tänkte till och med vara lite snäll. Så här är det, Madeleine: Vi är helt överens om vikten av litteratur och att vi behöver få fler barn och unga, men även oss vuxna, att hitta till den. Jag tror egentligen inte att ambitionen att fokusera på litteratur skiljer sig åt mellan våra sidor.

Men det jag har varit noga med är att utveckla verksamheten inom de befintliga verksamheterna. Vi har nu en högläsningkampanj tillsammans för barn och unga som har mottagits väldigt väl. Vi vet också hur älskade våra bibliotek är utifrån att när vi från bibliotekens sida gick ut och frågade stockholmarna vad de tyckte om biblioteken fick vi 700 svar där folk redovisar just vad biblioteken och litteraturen gör för oss stockholmare.

Vi är helt överens om detta, men jag tror att jag fokuserade alldeles för mycket på att ni ville riva upp planerna för Medborgarhuset och ändra verksamheten. Men litteraturen är vi lika engagerade i, båda två.

Anförande nr 153

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Ja, precis, det är väl vägen framåt som vi ser lite olika på. Men jag hade nog tänkt mig att borgarrådet och Centerpartiet var lite mer intresserade av nyskapande idéer som ett litteraturhus. Det är givetvis positivt att satsa på biblioteken, men då ska man också göra det. Det är viktigt att göra det framåt.

§ 35 Masshantering

Anförande nr 154

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ärendet handlar också lite om luften, om än inte i den här salen. Här är det varmt, som ordförande påpekade. Det handlar dels om hur vi kan förbättra vår miljö, dels om hur vi kan se till att rädda vårt klimat.

Det är ett spännande ärende, och jag gissar att alla kanske inte har läst det från pärm till pärm. Men i princip samtliga remissinstanser håller med oss om att förbättrad masshantering är av yttersta vikt för att uppnå ett hållbart byggande, att det behövs bredare och bättre samordning av frågorna och att en masshanteringsstrategi behöver upprättas.

Ändå landar inte ansvariga borgarråd i att motionen behöver bifallas eller ens i att de konkreta förslagen behöver förverkligas. Jag vill säga någonting om varför de behöver det. I dag är det alldeles för lite av de uppkomna massorna på byggarbetsplatserna som används. Det allra mesta skickas till deponi. Man bedömer att det är 10 procent som återanvänds. Ju mer vi skickar till deponi, desto mer transporter skapas i staden. Man uppskattar att 100 000 ton koldioxid per år släpps ut från massgodstransporter.

Stadens olika kontor har vid flera olika tillfällen konstaterat att det här behöver hanteras. När godstrafikplanen antogs 2018 lyftes behovet av en masshanteringsplan fram. Sedan dess har det, vad vi kan se, inte hänt någonting på området. Vi vet också att nästan hälften av koldioxidutsläppen i staden kommer från vägtrafik, och en stor del kommer just från de tunga transporterna. Miljökontoret har själva konstaterat att genom att genomföra tungtrafikutredningens förslag och tillåta massgodstransporter upp till 15 meter skulle utsläppen från massgodsen kunna minska med nästan 50 procent. De senaste fyra åren när ingenting av tungtrafikutredningen har tagits till vara har man alltså helt enkelt förlorat fyra år för klimatet i Stockholm.

Vi pratade tidigare i dag om hur vi ska förbättra klimatutsläppen från den godstrafik som staden direkt upphandlar. Det är ett viktigt och bra första steg, men det behöver kompletteras med en strategi för masshanteringen. Det förvånar mig som sagt mycket att ansvariga borgarråd på tvärs mot sina kontor och andra remissinstanser inte tycker att någonting behöver göras i denna fråga.

Anförande nr 155

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det är väl snarast så, Emilia Bjuggren, att det görs en hel del i frågan om masshantering. De stora problemen kring masshanteringen vid till exempel tunnelbanebygget är att det klassas som avfall. Man har en klassificering av avfall av berg som man sedan egentligen skulle behöva när man går in och bygger upp våra infrastrukturella delar av stadsdelar eller, för den delen, husbyggen. Så länge det klassas som avfall har vi ett jättestort miljöproblem. De anläggningar som kan hantera bergmassor ligger nämligen inte i Stockholm i dag. De ligger i Norrköping och Örebro. Bara transporterna till dessa recirkulationsanläggningar kostar Stockholms stad, regionen och kommunerna – om man bara tittar på tunnelbaneutbyggnaden, som man nu planerar för – någonstans i

storleksordningen 23 miljarder i bara skatter och avgifter för att hantera berg som avfall.

Detta är det allvarliga problemet i sammanhanget. Man skulle behöva klassa det som vad det är. Det skulle behöva kunna recirkuleras på platser som ligger betydligt närmare. Och självklart vore det bra om detta kunde ske i närheten av den infrastruktur och den byggnation som också sker. Den typen av planering har också exploateringskontoret framför sig, och man jobbar väldigt hårt med att försöka hitta lösningar på detta. Det finns recirkulationsplatser i olika delar av staden och i länet, men det är också mindre anläggningar som kan ta mindre i anspråk.

Men samordningsansvaret kring masshantering i staden ligger hos exploateringskontoret och av exploateringsnämnden. Det finns en handlingsplan kring detta. Jag tror att man här kanske ber om andra lösningar på problem som är betydligt större och som behöver hanteras också gemensamt i signalerna uppåt i systemet, nämligen till regering och riksdag.

Anförande nr 156

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag gläder mig åt att du hjälper till lite i den folkbildande insatsen med att beskriva problemet – tack för det! Det känns bra att vi är överens om det.

Men jag tycker också att din beskrivning av problemet pekar på att det behövs samordning och planering. Det lyfter till exempel också Stockholm Vatten och Avfall som också hanterar en del av den här problematiken, och inte minst miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden likaså. Det skulle behövas en samordnande funktion för frågorna, vilket ju är vad vi föreslår. Detta har vi inte sett något av, och ni föreslår ju också att det inte ska bli verklighet i och med er hantering av motionen.

Det är bra att vi är överens om problembilden. Men varför kan ni inte tänka er att faktiskt sätta en samordning eller ta en strategi så att det också blir en plan framåt?

Anförande nr 157

Borgarrådet L a r s s o n (M): Problemet är att jag försöker beskriva att det sker en samordning i dag på exploateringskontoret. Det samordningsansvar som ligger där vill du ska tydliggöras på något annat sätt. Vi tycker att detta samordningsansvar ska ligga på exploateringskontoret. Man kan organisera detta hur man än vill. Det viktiga är att man löser det som är de stora problemen här i masshanteringen och i recirkulationen så att vi kan få ett system som fungerar och så att vi slipper onödiga transporter. Där är vi överens.

Men vi tycks inte vara överens om att det sker en samordning i dag, eftersom du säger att det är fyra förlorade år. Det tycker inte jag att det är. Jag tycker att detta fungerar sedan en tid tillbaka. Jag skulle däremot behöva hjälp med kontakterna med socialdemokratin i den här frågan uppåt i systemet, där man har att hantera Naturvårdsverkets klassificeringar av bergmassor.

Anförande nr 158

S a r a S t e n u d d (V): Ordförande! Jag har begärt ordet för att vi önskar bifall till motionen.

Anförande nr 159

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! En del av motionen är förslaget om längre och tyngre lastbilar. Frågan är intressant, för detta har utretts i olika utredningar fram och tillbaka. Den riktigt stora grej som pågår är tunnelbaneutbyggnaden, och där har man tittat på möjligheten att i stället för att köra tunga lastbilar använda sjötransporter. Det visade sig när man utredde detta att det var ungefär samma kostnad. Man konstaterade också att de klimatutsläpp som skulle bli resultatet om man körde de tyngre eller längre lastbilarna, som skulle vara klimatbättre, kontra båttrafiken skulle innebära ungefär 50 procents skillnad. Det var alltså 50 procent bättre klimatmässigt att ta det på båt. Detta har utretts, och det är framför allt de jättestora projekten man har diskuterat. Vi har sagt att vi inte vill ha de här tunga, långa lastbilarna.

Vad förslaget innebär är att vi går från 8 ½ meters lastbilar till 15 meters lastbilar. Det är alltså saker som väger mycket. Jag kan inte säga exakt hur många ton, för det beror på hur mycket man lastar på, men det är enormt mycket. Lastbilarna är längre än våra röda bussar i stan. De är en trafikfara. De sliter och tuggar sönder våra gator. Det här konstaterar man också i utredningen. Det finns olika saker man kan väga här, och det är också därför vi har sagt att man ska försöka arbeta med andra typer av transporter när det gäller sådana här saker. Det kan till exempel röra sig om Blasieholmen när det gäller transporter av sten som kommer från tunnelbaneprojektet. Det är helt centralt att man kan göra detta.

Det är helt uppenbart att om vi skulle släppa på de här femtonmeterssakerna skulle vi få en helt annat typ av stad. Det påminner mig lite grann om när jag var i Budapest 1986 och man gick där på den där runda gatan – jag kommer inte på vad den heter – och det kom långa, stora saker som dundrade fram och hela staden skakade. Det är alltså det man vill ha i den här innerstaden. Det är inte lämpligt, och det finns bättre åtgärder.

Det intressanta just nu är också den utveckling som sker i Norge. Den typen av 8 ½-meterslastbilar som tar de här sakerna finns numera i eldrift. Det är helt enkelt den raka vägen vi ska gå i stället för att trycka in 15-meters lastbilar med släp som går runt i den här staden.

Anförande nr 160

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är intressant att höra. Det låter som att vi ska gå från 8 meter i långsam och försiktig körning till 15 meter i motorvägshastighet, ungefär, på våra gator. Det är såklart inte det som vi förespråkar eller skriver i motionen.

Däremot ser vi att om vi skulle gå från dagens maximalt 12 meter till 15 meter pekar trafikkontorets egen utredning på att vi skulle kunna minska antalet transporter av

massgods med kanske hälften. Det får såklart också ganska positiva effekter på stadsmiljön, och det ställer höga krav på hur de förs fram, på vilka gator och så vidare.

Med det sagt är det klart att det är ytterligare bättre om vi kan elektrifiera fordonsflottan. Men nu har det gått fyra år då vi inte har gjort någonting. I hur många fler år tycker du att det är okej att vi inte halverar utsläppen från den tunga masshanteringstrafiken i väntan på det allra, allra bästa?

Anförande nr 161

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det mesta av den tunga masstransporttrafiken går inte i innerstaden, utan vi har projekt som ligger utanför. Det handlar inte om allt det här. Åkerierna har också lite olika typer av bilar.

Men ni kan ju roa er med att åka ut till Förbifartsprojektet där de har lastat upp allting utanför Botkyrka kyrka. Det är jättelika masshögar, och där har man kört de här 15-metersbilarna. Att gå runt i det här området när de kommer farande med dem är inte kul. Okej, i innerstaden lär de inte köra med motorvägshastighet. Men det känns så de här kommer, och vi ska inte ha den typen av stadsmiljö.

Det finns andra lösningar, och vi har tryckt på för framför allt tunnelbaneprojektet att man ska ta de andra sätten att transportera och försöka välja att gå den vägen. I vissa delar har det inte gått som vi har tänkt, det vill säga att de inte har gjort det. Men man måste göra det på Blasieholmen, för det är framför allt där som man har gjort de stora utredningarna av detta. Det är där det kan få effekt.

Men självklart ska vi gå rakt på eldriften, som nu finns i Norge. Det ska våra entreprenörer helst gå över till nu.

Anförande nr 162

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det här är en närmast bisarr diskussion. Det handlar inte om avfallsbegreppet. Det är självklart att vi vill ha ett annat avfallsbegrepp när den dagen kommer. Det handlar inte heller om att vi ska prioritera sjöfart. Det är naturligtvis det bästa vi kan göra om vi kunde ha detta på sjöfart i stället för på lastbilar oavsett längd.

Vi får också höra att det handlar om känslomässiga upplevelser från Budapest och långa lastbilar. Som om en 12-meterslastbil fullastad i vissa hastigheter eller en 3 meter längre, en 15-meters lastbil, skulle väcka sådana skillnader i känslor! Det spelar väl ingen roll! I bägge fallen kan de gärna få vara eldrivna i framtiden – absolut.

Men vi pratar om 50 000 ton per år under fyra år. Det är 200 000 ton som vi hade kunnat spara in utsläppen i koldioxid från. Det är ingen som pratar ur skägget riktigt här. Vad det handlar om är vad de blågröna skrev i en remiss. Jag läser ur den nu, och ordet ”inducering” kommer upp. Ni skrev en remiss till infrastrukturdepartementet i oktober 2019. Där står: Längre fordon bör avvakta tills mer kunskap kan redovisas om hur styrmedel används för att undvika inducering av ny trafik. Inducering innebär alltså att andra fordon kan ta det frigjorda utrymmet. Det är vad det handlar om.

Det är ungefär samma debatt som vi hade tidigare i dag när det gäller Brommaplan och att fordonen där kommer igenom tre fyra minuter snabbare. Det blir en inducering. Fler fordon tar platsen. Det är negativt. Det är väl alldeles utmärkt att vi utnyttjar den infrastruktur som finns på bästa sätt i stället för att bygga nya vägar! Att utnyttja alla vägar så effektivt som möjligt och att fordonen kommer så snabbt förbi som möjligt och att vi har lastbilar som fungerar – det är viktigt. 15 meter i stället för 12 meter handlar inte om Budapest. Det handlar om sunt förnuft.

Att man kan skriva något så – ursäkta – korkat i ett remissvar som ni gjorde 2019 är helt obegripligt. Det är självklart så som också alla remissinstanser säger: Bra idé, det minskar utsläppen! Det ökar effektiviteten, och dessa 3 meter dundrar inte mer. 15 meter dundrar inte mer än 12, och de får naturligtvis hålla hastighetsgränserna. Det är någon ideologisk obegriplig blockering av inducering och att det blir mer utrymme. Då kommer någon annan att smita och ta den platsen, och så förlorar vi allihop samtidigt. Det är fullständigt befängt.

Anförande nr 163

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jan Valeskog! Jag tycker inte att det är sjyst att du står här och skarvar. Det är nämligen så att 12 meter är för stycke gods. Det är när man kör kartonger. Det är en annan typ av lastbilar. De här tunga kan bara vara 8,5 meter, för annars klarar inte konstruktionen av det. Det är alltså de tunga transporterna – de som verkligen påverkar staden – som går från 8 ½ till 15 meter. Det handlar inte om 12 meter. Det är en väsentlig skillnad. Det är 6 ½ meter längre. Det är längre än våra röda bussar. Det är ungefär så långt som när man har tre hjulpar på bussarna, och de bussarna kör man inte med i innerstaden därför att de är för långa.

Det här är något helt annat som vi får in i staden. Det ställer till det. Det tuggar sönder gatorna. Man har inte räknat på vad all den asfalt som kommer att förstöras och som måste lägga på nytt kommer att kosta i sammanhanget. Man har inte räknat på de olyckor och problem som detta ställer till med. Det här är inte bra för en stad.

Anförande nr 164

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Längre fordon bör avvakta tills mer kunskap kan redovisas om hur styrmedel används för att undvika inducering av mer trafik – detta används alltså som argument mot de här längre fordonen. Det är klart att de längre fordonen inte ska användas någon annanstans än där de fungerar. Du berättade ju själv alldeles nyss om en plats där man hade 12-metersfordon med tung last och masshantering. Det är klart att de bara ska användas på de platser där det fungerar. Det är alldeles självklart. Alla remissinstanser tycker att det är en suverän idé.

Ni har avfärdat detta, och då släpper vi ut 200 000 ton mer koldioxid helt i onödan, enligt miljöförvaltningens beräkningar. Och det bara på grund av någon ideologisk blockering! Det fungerar självklart inte överallt; det inser jag också. Men vid många byggen och många stora anläggningsarbeten är det klart att det fungerar.

Anförande nr 165

Borgarrådet L a r s s o n (M): Valeskog! Vad är det som gör att du är så upprörd över de här bildiskussionerna? Vi hade 400 000 transporter genom den här staden när vi byggde Citybanan. Det har fungerat. Men nu har du fokuserat på en enda sak i ditt inlägg. Du är jätteirriterad för de här 15-meterstransporterna. Det är ju inte det som är det viktiga i sammanhanget.

Det viktiga är det jag försökte lyfta fram, nämligen hur man hanterar massorna som någonting man kan recirkulera på plats i stället för som avfall. Låt oss hjälpas åt att hitta ställen där vi kan recirkulera detta i Stockholm i stället!

Anförande nr 166

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Nu råkar motionen handla bland annat om längre lastbilar, inte om avfallsbegreppet. Det är därför vi pratar om det – bara som information.

Återigen: Nu blir det en sådan här ideologisk blockering som får effekter som gör att vi inte kan utnyttja trafiken och fordonen bättre och minska trafikarbetet genom sådana här förslag. Man är ideologiskt emot att bygga om Brommaplan för att bilarna och bussarna kommer fortare igenom. Det är obegripligt.

Avslutning

Anförande nr 167

O r d f ö r a n d e : Innan alla springer ut vill vi bara åter en gång tacka för den fantastiska lojalitet och solidaritet som alla har visat under de speciella pandemiförutsättningar vi har jobbat i över ett år nu. Det var kanske tur att vi inte insåg förra våren hur länge det skulle hålla på, för då vet jag inte vad som hade hänt.

Men det hade inte funkat om ni inte hade varit så otroligt lojala, alla partier, gruppledare, KF/KS-kansli och alla. Tack för det! Och ha en riktigt glad och skön sommar!